

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

TİCARET MESLEK LİSELERİNDEKİ MUHASEBE
EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ
GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aysel ÖZYILDIRIM

Lefkoşa
Ocak 2018

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

TİCARET MESLEK LİSELERİNDEKİ MUHASEBE
EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ
GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aysel ÖZYILDIRIM

Danışman: Doç. Dr. Ahmet GÜNEYLİ

Lefkoşa

Ocak 2018

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne;

Aysel Özyıldırım tarafından hazırlanan "Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Emre Çetin

Danışman: Doç. Dr. Ahmet Güneyli

Üye : Yrd. Doç. Dr. Tolgay Karanfiller

Onay :Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

..... / ..... / 2018

Prof. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BEYANI

Bu tezin tasarlanması, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmanın yapılması ve bulguların çözümünde bilimsel etik kurallarına ve akademik kuralların tümüne uyulduğunu; bu çalışmanın birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

İmza :

Tarih :

Adı Soyadı: Aysel Özyıldırım

ÖNSÖZ

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, yüksek lisans programı gereği olarak hazırlanan bu araştırmada, KKTC Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerini ortaya koymak ve bu konu hakkında farkındalık yaratmak, dolayısıyla mesleki-teknik eğitim alanında gelişim sağlamak amaçlanmaktadır.

Araştırmada beş bölüm yer almaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problemi, amaç, önem, sayılabilirlik, sınırlılıklar, tanımlar; ikinci bölümde kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar; üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi (modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi ve araştırma etiği); dördüncü bölümde katılımcılardan elde edilen bulgular; beşinci bölümde sonuçlar, karşılaştırmanın yapıldığı tartışma ve öneriler bulunmaktadır.

Bu çalışmanın planlanmasında, geliştirilmesinde ve yürütülmesinde, bana yardımcı olan değerli danışmanım Doç. Dr. Ahmet Güneşli'ye, desteklerini ve yardımlarını her zaman hissettiğim çok değerli arkadaşlarım Nevriye Yılmaz ve Sevil Çevik' e ayrıca her zaman bana maddi ve manevi destek olan eşim Mustafa Özyıldırım'a, bana her zaman inanan ve güvenen aileme, yüksek lisans sürecinde bıkmadan usanmadan desteklerini esirgemedikleri için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Saygılarımla

Aysel ÖZYILDIRIM

ÖZET

TİCARET MESLEK LİSELERİNDEKİ MUHASEBE EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

ÖZYILDIRIM, Aysel

Yüksek Lisans

Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet Güneyli

Ocak 2018, 127 Sayfa

Ticaret Meslek Liseleri, ortaöğretim kurumlarında muhasebe eğitimi veren uzun bir tarihe ve önemli bir yere sahip olan eğitim kurumlarıdır. Bu çalışmada; KKTC Meslek Liselerindeki muhasebe eğitiminin mevcut durumu incelenmiş, muhasebe eğitiminden beklentiler ve karşılaşılan sorunlar dikkate alınarak sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunulmuştur.

Bu araştırmada, Ticaret Meslek Liselerinde muhasebe eğitimi veren muhasebe finans ders öğretmenleri ile öğrenim gören 12. sınıf öğrencilerinin muhasebe eğitiminden beklentilerini, beklentilerinin karşılanma düzeylerini ve eğitim sırasında karşılaştıkları sorunlarını ortaya koyabilmek amacıyla görüşme soruları ve anket kullanılmıştır. Görüşme soruları ve anketler 2016–2017 öğretim yılı 2. dönem Lefkoşa, Güzelyurt, İskele, Gazimağusa Ticaret Meslek Liselerinde görev yapan 10 muhasebe finansman alan öğretmeni ile Muhasebe Finans alanında öğrenim gören 100 öğrenciye (12. sınıf) uygulanmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda “KKTC Ticaret Meslek Liselerindeki muhasebe eğitimine ilişkin öğretmenlerin görüşleri nedir?” temel sorusuna yanıt aranmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda çalışmanın katılımcıları amaçlı örneklem yöntemi ile KKTC'deki ticaret meslek liselerinde görev yapan muhasebe finansman alan öğretmenlerinden belirlenmiş, araştırma sorusuna yanıt aramak üzere yarı yapılandırılmış görüşmeler ile veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Çözümlemede araştırmanın alt problemleri çerçevesinde temalar oluşturulmuş ve bu temaların yardımı ile öğretmenlerin konu ile görüş ve önerileri elde edilmiştir.

Araştırmanın nicel boyutunda ise cevaplanan anketlerin tamamı analize uygun bulunmuş ve araştırma dahilinde değerlendirilmiştir. SPSS 24 programı ile işlenerek, cevaplara ilişkin frekans, yüzde, standart sapma ve ortalamaları hesaplanmış ve ilgili tabloları oluşturulmuştur. Çalışmadan elde edilen bulgular ışığında öneriler geliştirilmiştir.

Araştırma sonucunda çalışma grubundaki öğretmenler, muhasebe dersinde kazandırılması gereken en önemli hedefin ülkeye ve piyasaya uygun ara eleman yetiştirmek olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuca ek olarak özellikle beceri eğitiminde (stajda) sorunlar yaşandığı, meslek dersleriyle ilgili sorunların çözümünde öğretmen ve öğrencilerin alanda çalışmaları gerektiği, öğrencilerin bilgi düzeyinin artırılması ve öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi gerektiği ortaya konmuştur. Öğrenciler, tekrar liseye başlama durumları olursa ticaret meslek lisesini tercih edeceklerini ve yüksek öğrenimde de muhasebe eğitimi almak istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısı KKTC Ticaret Meslek Liselerinde yürütülen eğitim sonucunda kendilerini muhasebe işlemlerini yürütebilecek seviyede görmüşler diğer yarısı ise kısmen ya da yetersiz olarak değerlendirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Ticaret-meslek lisesi, eğitim programı, muhasebe eğitimi, muhasebe mesleği.

ABSTRACT
TEACHER AND STUDENT VIEWS ON ACCOUNTANCY TRAININGS IN
VOCATIONAL HIGH SCHOOLS

ÖZYILDIRIM, Aysel

Department of Curriculum and Instruction

Master Degree Program

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Ahmet Güneyli

January 2018, 127 Pages

Vocational High Schools' have important role within the high schools' due to its' long history of training students in the area of accounting.

In this research, current situations' of TRNC Vocational High Schools' have been examined. Solutions have been proposed with bearing in mind the expectations from accountancy training in vocational schools and also the problems that are currently faced in those trainings.

Senior students' that are studying in Vocational High Schools' and also teachers in the area of accounting are the focus groups of this research. Their expectation of accounting training, whether their expectations' have been met or not and the problems that they are facing have been inquired through surveys and interviews. Interviews and surveys have taken place in the spring semester of academic year 2016-2017 in the vocational high schools' in Nicosia, Morphou, Trikomo and Famagusta with 10 accounting teachers and 100 senior accounting students'.

Qualitatively, an answer for onemajor question have been pursued; “ what are the views of teachers on the accounting programme in the TRNC vocational high schools? ”. Under this scope, with using purposeful sampling method, teachers in the area of accounting in TRNC vocational high schools have been selected. In the research, which has been performed with descriptive survey model, those selected teachers have been questioned with using semi-structured interviews. Gathered data have been analysed with one of the approaches of qualitative method – descriptive analysis. In the analysis phase, themes that identify sub-problems have been created

and with the help of those themes, views and suggestions of the teachers on sub-questions have been revealed as well.

Quantitatively, all of the answered surveys have been found useful to the research and each of them used in the analysis phase. With using SPSS 24 (Statistical Package for the Social Sciences) programme, frequency which is related with answers, percentage, standard deviation and their average has been found and furthermore tables according to these calculated variations' been created.

Research has found out that, teachers agree on the fact that accountancy courses should provide the country and market with suitable intermediate staff. Findings about internship suggest that there are problems with skill trainings. In order to solve this problem, teachers and students should work in field, students should improve their knowledge and finally teachers should be given in service trainings. The survey on students indicates that, if students were given chance to start high school from beginning, they would choose to start studying in vocational schools again and they would pursue accountancy degree in college. In addition to this, half of the students whom have taken part in surveys indicated that they see themselves capable of doing accountancy related work, and the other half indicated that they are partially capable or incapable of doing accountancy related work.

Key Words; Vocational High School, Training Programme, Accountancy Training, Accountancy

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
BİLİMSEL ETİK BEYANI.....	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR.....	xiii

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.5. Sayıtlar.....	6
1.6. Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

2.1. Mesleki-TeknikEğitim.....	7
2.1.1. Mesleki-Teknik Eğitim Kavramı ve Mesleki EğitiminÖnemi	7
2.1.2. Mesleki Eğitimin Nitelikleri.....	10
2.1.3. KKTC'de Mesleki Eğitimin Tarihsel Gelişimi	10
2.1.3.1.Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Kıbrıs'ta Mesleki ve Teknik Eğitim.....	10
2.1.3.2. İngiliz Döneminde Kıbrıs'ta Mesleki ve Teknik Eğitim.....	12
2.1.3.4. Kıbrıs Cumhuriyeti Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim (1960- 1963).....	15

2.1.3.5. Kıbrıs Türk Yönetimi Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim (1963 ve Sonrası).....	16
2.1.4. Mesleki Eğitimle İlgili Önemli Kanun ve Uygulamalar.....	19
2.1.4.1. 28/1988 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Yasası Genel Gerekçesi.....	19
2.1.4.2. Mesleki ve Teknik Örgün Eğitim Kurumları.....	21
2.1.4.3. Mesleki Eğitim Veren Yaygın Eğitim Kurumları.....	24
2.2. Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi	25
2.2.1. Muhasebe Eğitiminin Tanımı ve Amacı.....	26
2.2.2. Muhasebe Eğitiminin Önemi.....	27
2.2.3. Ortaöğretimde Muhasebe Eğitiminin Sorunları.....	28
2.2.3.1 Toplumun Değer Yargıları.....	28
2.2.3.2 Rehberlik Hizmetlerinin Yetersizliği.....	28
2.2.3.3 Eğitim Materyallerinin ve Fiziki Ortamlarının Yetersizliği.....	29
2.2.3.4 Beceri Eğitime İlişkin Sorunlar.....	30
2.2.3.5 Mesleki Eğitimin Maliyetli Olması.....	30
2.2.3.6. Mevzuat ve Uygulamalardaki Değişikliklerin Takip Edilmesi.....	31
2.2.3.7 Muhasebe Öğretim Teknikleri.....	32
2.2.3.8. Yükseköğretimdeki Düzenlemeler.....	33
2.3. Ticaret Meslek Liselerinde Uygulanan Öğretim Programları.....	34
2.4. Muhasebe ve Finansman Alanı Öğretim Programı.....	36
2.5. İlgili Araştırmalar.....	37

BÖLÜM III

3.YÖNTEM.....	40
3.1 Araştırmanın Deseni	40
3.1.1. Nitel Boyut.....	40
3.1.2. Nicel Boyut	41
3.2. Çalışma Grubu	42
3.2.1. Nitel boyut için çalışma grubu.....	42
3.2.2 Nicel boyut için örneklem.....	42
3.3 Veri Toplama Araçları	44
3.3.1. Nitel boyut veri toplama aracı	44
3.3.2 Nicel boyut için veri toplama aracı.....	45

3.3.2.1. Kişisel Bilgi Formu.....	45
3.3.2.2. Muhasebe Eğitime İlişkin Öğrenci Anketi.....	45
3.4. Verilerin Toplanması	46
3.5. Verilerin Analizi.....	46
3.5.1. Nitel Verilerin Analizi	46
3.5.2 Nicel Verilerin Analizi.....	50
3.6. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği	50
3.7. Araştırmada Etik	52

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM.....	53
4.1. Nitel Bulgular.....	53
4.2. Nicel Bulgular	83

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	96
5.1. Sonuçlar	96
5.1.1 Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Sonuçlar.....	96
5.1.2. Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Sonuçlar.....	98
5.2. Tartışma.....	99
5.3. Öneriler	104
KAYNAKÇA.....	107
EKLER.....	115

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil I.** Öğrencilerin Okulda alınan muhasebe eğitimi sonucu kendisini muhasebe işlemleri yapabilecek seviyede görme durumlarının dağılımı.....88
- Şekil II.** Öğrencilerin sayısal dersleri anlama ve yapabilme yeterliliğine göre dağılımı.....88
- Şekil III.** Öğrencilerin beceri eğitiminde yaptıkları işlere göre dağılımı.....90

KISALTMALAR

- KKTC:** Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MEB: Milli Eğitim Bakanlığı
METE: Mesleki ve Teknik Eğitim
DPT: Devlet Planlama Teşkilatı
UNİCEF: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
METGE: Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme
AR-GE: Araştırma ve Geliştirme
MEYAP: Mesleki Eğitimi Yapılandırma Projesi
KTOEÖS: Kıbrıs Türk Ortaöğretim Öğretmenler Sendikası
TML: Ticaret Meslek Lisesi
MLMM: Meslek Lisesi Memleket Meselesi
METEOK: Mesleki ve Teknik Okul
AB: Avrupa Birliği
SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, alt amaçları, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve tanımları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Eğitim dilimize Batı'dan gelen bir kavramdır. İngilizce karşılığı ise “education” dir. Eğitim kavramının, önceden beri kullanılan birçok terimi vardır. Bunlar; “maarif”, “talim”, “terbiye”, “tedrisat” sözcükleri gibidir. Batı, “education” sözcüğüne yetiştirmek ve büyütme manalarını ekleyerek kullanmaktadır. Eğitim, kişilerin davranışında kasıtlı olarak öğrenilmiş değişikliklerdir (Ertürk, 1991). Bireyler kendi yaşantılarında öğrendiklerini kullanarak hareketlerinde ve yaşayış tarzlarında değişim yarattıkları zaman eğitim gerçekleşmiş olur. Bütün bunların olurken de bireylerin gönüllü olarak buna katkıda bulunması, değişimi istemesi ve benimsemesi gerekmektedir.

Eğitim, fertlere bilgi ve yetenek kazandırmaktan öte, toplumun hayatının devamı ve ilerlemesini sürdürebilmesi için özellikli değerler üretmek, sahip olunan değerlerin devamını sağlamak, yeni değerler ile önceki değerlerin birleştirilmesi görevini üstlenmektedir (Varış, 1991). Her birey bir ülkede ve o ülkeye ait toplumda yaşar. Bu toplumda yaşamını sürdürebilmek için o toplumun kültürünü öğrenmenin yanında kendi kültürüyle de o toplumu etkileyecektir. Bu etkileşim ve iletişim bireylerin isteği ile olduğu gibi isteği dışında da olabilmektedir.

Eğitim kelimesi, değişik görüşteki eğitimcilerce farklı olarak tanımlanmıştır. Bu farklılığın temel sebebi, eğitimcilerin mevcudu değil, olması gerekeni tanımlamalarıdır. Eğitimcilerin anlaştıkları ortak noktalardan da anlaşılabilceği gibi eğitim, bir değişimdir. Bahsedilen bu değişim, yüzde yüz, arzu edilen yönde ve doğrultudaki bir değişimdir (Tekin, 1996).

Eğitimin en genel amacı, ferdi fiziksel ve zihin yönünden geliştirmek, kişide verimli bir durum oluşturmaktır. Bunu da başarabilmek için eğitim, insanın ilgi ve becerilerini tespit eder, onu bu doğrultuda eğitim programlarına ve okullara

yönlendirir (Kızılloluk, 2001).Kişilerin, aile, toplum ve okul ve içerisinde, iyi ve sağlıklı olarak hayatına devam edip, ulusa faydalı birer iş sahibi olacak doğrultuda kendilerini yetiştirmeleri de sadece eğitim yolundan geçmektedir (Çilenti, 1988).

Günümüzde ulusların varlıklarını sürdürebilmek için eğitime ne kadar önem verdikleri bu alandaki çalışmaları ile ortaya çıkmaktadır. Burada da önemli olan nokta toplumdaki bireylerin yetiştirilirken okullarda uygulanan eğitim sistemleri ve bunları oluşturan öğretim programlarıdır (Ertem ve Aklan, 2002).

Eğitim programı; öğrencilerde öğrenmenin istenilen düzeyde gerçekleşebilmesi için programın her yönüyle planlanmasıdır (Ertürk, 1991). Eğitim programı, okulların bireyler için sağladığı milli eğitimin ve okulların hedeflerine ulaşmaları için yaptıkları tüm çalışmaları içine almaktadır (Varış, 1996). Eğitim programlarında yer alan hedefler, öğretme-öğrenme faaliyetleri yoluyla elde edilebilecek, bireyin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak ve eğitim kurumlarının rol ve işlevini belirleyebilen açık, anlaşılır ve sade özellikler olarak anlatılmalıdır. Ayrıca, programa dahil edilecek içeriği belirleyen ve eğitim durumlarını öğrenci yaşamına dönüştürmeyi kolaylaştıracak davranış değişiklikleri olarak programa da yansıtılmalıdır (Özkan,2009). Eğitim programları; bireylerin bireysel farklılıklarına uygun, olayları iyi çözümleyen ve eleştirel düşünmeyi sağlayan, iyi öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayan, kişilerin her yönüyle gelişmesine katkı koyan, kişilerin tüm zekâ özelliklerini göz önünde bulunduran, etkileşimli bir nitelikte olmalıdır (Özden, 2005).

Ders kitapları, hem öğrenciler hem de öğretmenler için en temel öğretim araçlarıdır. Ders kitaplarından vazgeçilmemesinin sebepleri arasında öğretimin daha vasıflı olmasının etkisi vardır. Ders kitaplarının eğitimdeki birincil görevi, bilgi verme, bilgileri düzenleyerek, öğrenenin kendi başına öğrenmesine yardımcı olma, öğretimi planlı programlı hale getirmedir (Ceyhan ve Yiğit, 2003).

Sanayileşmenin ve ticaretin gelişmesiyle vasıflı iş gücüne olan ihtiyaç her geçen gün artış göstermektedir. Eğitim kurumlarının görevi ise, yeni bilgi ve teknolojileri kullanarak işgücünü yetiştirmek ve nitelikli bir iş gücü haline getirmektir. Vasıflı işgücü eğitiminin ilk adımı, orta öğretim seviyesindeki mesleki ve teknik eğitimidir. Mesleki ve teknik eğitim kurumları, ülkemizin çeşitli iş

alanlarında vasıflı iş gücü ihtiyacına önemli katkılar yapmaktadır. Meslek liseleri ile özel sektör arasındaki sıkı ve düzenli bir işbirliği, meslek liselerindeki eğitim kalitesini artırabilir ve mevcut fırsatlardan yararlanmasını kolaylaştırabilir. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumları mesleki eğitim olan muhasebe eğitiminin temel kademesi olarak düşünülmektedir. Ticaret ve iş hayatı için gerekli olan nitelikli kalifiye ara elemanların yetiştirilmesi mesleki eğitimin görevi olmakla birlikte, bu eğitiminin lokomotif; şüphesiz ki Ticari Meslek Liseleridir.

Ticari Meslek Liseleri, Muhasebe ve Finans ve Büro Yönetimi ve Sekreterliği dallarında nitelikli insan kaynağının eğitildiği okullardır. Mesleki eğitim kurumlarında verilen eğitimin incelenmesi, Ticaret Meslek Liselerinden beklenen amaçların daha iyi anlaşılabilmesi için yararlı olacaktır. Muhasebe eğitiminin yeterliğini anlayabilmek adına öğretim yöntem ve teknikleri, eğitim-öğretim ortamları, derslerin sayısı, türü ve içeriği, derslerin işleniş biçimi, öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim, öğrencilerin durumları ve muhasebe eğitiminden beklentiler, iş hayatında meydana gelen gelişmelerin takip edilmesi ve öğrencilere kazandırılması gereken alışkanlıklar gibi birçok unsura bakılması gerekmektedir.

Muhasebe eğitimi; öğrencinin bilgi teknolojilerinden yararlanarak işletmeler için yararlı elemanlar olarak yetişmelerini temel almaktadır. Ayrıca, işletme bilgilerinin doğru kullanılarak depolanması, denetlenmesi, raporlar halinde özetlenmesi ve karar aşamasında nasıl kullanılacağını öğrenilmesi söz konusudur (Gökçen, 1998).

Muhasebe mesleği; bir ülkenin ekonomik faaliyetlerini gerçekleştiren kurum, işletme, vakıf, dernek, sendika, siyasal parti vb. muhasebe işlerini o ülkenin yasalarına, kurallarına ve muhasebe ilkelerine göre gerçekleştiren kişilerin devamlı olarak yaptıkları işlerdir (Yazıcı, 2002).

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Ticaret Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitim programının genel niteliğinin araştırılmasının yapılması, verilen muhasebe eğitiminin istenen seviyede olup olmadığının belirlenmesi ve karşılaşılan sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, Ticaret Meslek Liselerindeki öğrencilerinde demografik

yapısının belirlenmesi(cinsiyet, kardeşler, ebeveynlerin eğitim durumları, ailenin aylık ortalama geliri vb.) ve Ticaret Meslek Liselerini seçme nedenlerinin belirlenmesi de amaçlanmıştır. Yapılan bu araştırma kapsamında amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Ticaret Meslek Lisesi Muhasebe Finansman Alan Öğretmenlerine göre;

1. Muhasebe dersinde öğrencilere kazandırılması gereken hedefler nelerdir?
2. Muhasebe dersinde öğretilmesi gereken en önemli konular (yani dersin içeriği) neler olmalıdır?
3. Muhasebe dersinde kullanılan öğretim yöntem teknikleri nelerdir?
4. Muhasebe derslerinde kullanılan araç-gereçler nelerdir? Muhasebe ders kitaplarının niteliği nasıldır?
5. Haftalık ders saati olarak muhasebe dersinin sayısı/süresi yeterli midir?
6. Muhasebe dersinin sınavları nasıl yapılmaktadır?
7. Muhasebe eğitime yönelik beceri eğitimi nasıl yürütülmektedir?
8. Meslek liselerinde yürütülen muhasebe dersleri ile ilgilene gibi sorunlar yaşanmaktadır?
9. Muhasebe eğitimiyle ilgili sorunları çözmek için neler yapılmalıdır?

1.3 . Araştırmanın Önemi

Mesleki eğitim, çok yönlü gelişmenin başlıca hedeflerinden biridir. İnsan kaynaklarının kalkınma hedefleri doğrultusunda geliştirilmesi, ülkemizin küresel rekabet gücünün artırılmasına önemli katkı sağlayacaktır. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, işgücü piyasasının talepleri doğrultusunda eğitilen iş gücünün istihdamının artırılması ve KKTC'nin küresel pazardaki rekabet gücünün gelişiminin hızlandırılması açısından önemli etkilere sahip olacaktır.

Ortaöğretimin amacı; öğrencilere asgari ortak bir kültür kazandırmak, bireysel ve toplumsal sorunları tanıtmak ve çözüm bulunmasına yardımcı olmak, öğrencilere ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel gelişimine katkıda bulunacak bir bilinç kazandırmaktır. Öğrencileri hem yükseköğretimde hem de meslekte, gelecekte ve iş alanında yetenekleri yönünde hazırlamaktır. İlköğretimi bitiren her öğrenci, orta öğretime devam etme ve orta öğretimdeki fırsatlarından ilgi, yetenek ve kabiliyetleri doğrultusunda yararlanma hakkına sahiptir. Mesleki ve teknik eğitimin amacı ise,

mesleki nitelik ve becerileri edinmenin yanı sıra, toplumun amaçları ve iş dünyasının talepleri doğrultusunda belirli bir mesleğin gerektirdiği pratik becerilerin öğrencilere kazandırılmasıdır.

Günümüzde, teknolojilerdeki değişimin hızlı olması ile yeni oluşan bilimsel ve teknik bölümler, vasıflı iş gücü gereksinimini her gün daha da artırmakta ve günümüz teknolojisi ile mesleki eğitimin kaliteli olması şartını da beraberinde getirmektedir. Mesleki ve teknik eğitimin, günün koşullarına uyum kabiliyeti, değişim anında etkili bir şekilde yanıt verme kabiliyetine bağlıdır. İş hayatındaki değişiklikler, meslek eğitiminin amaçlarında, içeriğinde, öğrenme-öğretme stratejilerinde, kullanılan öğretim araçlarında, öğretmen niteliklerinde değişiklikleri gerektirmektedir. Mesleki eğitimin dinamik bir özellik gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle, mesleki eğitim mevcut ihtiyaçlara cevap verebilmelidir. Mesleki ve teknik eğitim, devam etmekte olan gelişmeleri sürekli izlemeli ve değişikliklere cevap vermek amacıyla yenilikçi düzenlemeleri içermelidir.

Bir toplumun sahip olduğu en önemli değer insan kaynağıdır. Günümüzdeki tüm uluslar, işgücüne ve insan kaynaklarına yatırım yapmak için birbirleriyle yarışmaktadırlar. Gelişmiş ülkelerin seviyesinde ve arasında olmak, bu ülkelerle işbirliği yapmak isteyen KKTC'nin elindeki en önemli kaynak genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahip olmasıdır. Bu gençlerin de mesleki eğitimle istihdam edilebilirliği çok büyük önem arz etmektedir. Yaşadığımız yüzyılda, tüm çalışanlardan teknolojiyi anlama, değişikliklere kolayca adapte olabilme, takım halinde çalışabilme, insanları ve bilgiyi yorumlayabilme, yeni teknolojiler üretebilme ve kullanabilme, karar verebilme ve problem çözebilme, yazılı ve sözlü iletişim kurabilecek temel becerilere sahip olabilme, kaliteli hizmet ve ürün üretiminde sorumluluk sahibi olabilmeleri istenmektedir. Değişen koşullara ayak uydurabilen, mesleğin gerek kıldığı teknik yeteneklere sahip olan, eğitilmiş, profesyonel ve teknik insan gücü ilerlemenin itici gücüdür. Bu niteliklerin yalnızca eğitim kurumları tarafından geliştirilmesi mümkün değildir. Bunu gerçekleştirmenin yöntemi, işletmelerle okulların iyi bir şekilde işbirliği yapmasından geçmektedir. İyi bir okul işletme işbirliği, iş hayatının talep ve istekleri yönünde ülkemizde bulunan mesleki-teknik ortaöğretimini yeniden yapılandırmadan geçmektedir (Çevrimiçi 1).

KKTC’de vasıflı muhasebe elemanlarına ihtiyaç vardır. Muhasebe, sadece ticari kurumların değil, vakıfların, devlet kurumlarının, dernekler gibi kurumların de kayıtlarını düzenledikleri için, her kurum için önemlidir. Muhasebe sistemine sahip olmayan bir kurum için ne işletme paydaşları, ne devlet ne de üçüncü şahıslar bilgi sahibiolamazlar.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2016/2017 öğretim yılında KKTC’de bulunan Ticaret Meslek Lisesi muhasebe öğretmenleri ile 12. sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma verileri görüşme ve anket sorularından elde edilen görüşlerle sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan muhasebe finansman alan öğretmenleri, araştırmacı tarafından geliştirmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruları objektif olarak ve içtenlikle cevaplandırmışlardır.
2. Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formuna, ilişkin alınan uzman görüşlerinin yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Muhasebe: Bütün kuruluşların mali işlemlerini para ile ifade ederek sınıflandıran, kaydeden, özetleyen, rapor eden ve yorumlayan ve analiz eden bir bilim dalıdır.

Muhasebe Eğitimi: Muhasebe alanında gerçekleştirilmiş olan eğitimidir.

Muhasebe Finansman Alan Öğretmeni: Ticaret meslek liselerinde muhasebe finansman ve pazarlama alanında muhasebe, işletme, girişimcilik gibi alan derslerini veren öğretmenlerdir.

Meslek Lisesi: Çeşitli meslekler için piyasaya ara eleman yetiştiren liselerdir.

Eğitim Programı: Öğrencilerde istenilen seviyede öğrenmelerin gerçekleşmesi için eğitimin tüm yönleriyle planlanmasına denir.

Beceri Eğitimi: Meslek liselerinde teorik olarak alınan eğitimin işletmelerde uygulanması şeklindeki eğitimidir, bir başka ifade ile stajdır.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Mesleki-TeknikEğitim

Bu bölümde, çalışmanın amacına uygun olarak, bu bölümde mesleki eğitim kavramı ve önemi, KKTC’de mesleki eğitimin tarihi gelişimi ile KKTC'deki mesleki bir eğitim dalı olan muhasebe eğitimi hakkında bilgi sunulmuştur.

2.1.1. Mesleki-Teknik Eğitim Kavramı ve Mesleki EğitiminÖnemi

Bireyler, hayatlarını iyi şekilde devam ettirebilmesi için bir mesleğe ihtiyaç duyar. Bunun için, uzun vadede ve geniş kapsamlı yetişme sürecine ihtiyaç vardır. Mesleki gelişim süresi bireylerin hayatları boyunca devam etmektedir.Ulusların kalkınmasını etkileyen öğelerden biri de, sahip olduğu vasıflı insan gücüdür. Vasıflı insan gücünün yetiştirilmesi de büyük ölçüde eğitim sisteminin görevlerinden biridir.Birçok ulus umutlarını mesleki ve teknik eğitime bağlamıştır. Mesleki eğitim, fertlerin kendi geçimlerini sağlamak için ihtiyacı olan mesleki bilgi, beceri ve tutumları edindirmektedir.

Meslek; belirli seviyede yetenek, tecrübe, teorik, pratik, teknik bilgi, eğitim ve diploma gerektiren, özelliği ulustan ulusa değişiklik göstermekle birlikte yüksek mevkii, prestij ve maddiyat sağlayan uğraştır (Seyyar, 2007).Meslek, insanlar için geçimini sağlamanın yanında, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını anlatabilmelerine de aracı olmaktadır.

Mesleki eğitim, günümüz uluslarının rekabet gücünün üstün olması anlamında, verimli ve üretken bir üretim sürecinin gerçekleştirilmesi açısından önemlidir. Bununla birlikte, bu sürecin iş dünyasının ihtiyaçlarını dikkate alarak yapılandırılması gerekmektedir (Şengel, 2011).

Mesleki eğitim, kişilerin iş hayatında bir mesleğe ilişkin bilgi, beceri ve mesleğe ilişkin yeteneklerini kazandıkları ve bireylerin yeteneklerini çeşitli şekillerde geliştirdikleri eğitimidir. Mesleki eğitim faaliyetleri ile bireye belli bir mesleğe yönelik teorik ve uygulamalı eğitim verilmekte, meslek hakkında bilgi

sahibi olmakta ve bunları uygulayarak psiko-motor beceriler kazanmaktadır. Mesleki eğitim, usta çırak ilişkisi tarafından şekillendirilen ilk eğitim faaliyetleri olarak bu günlere gelse de, bugünkü modern mesleki eğitim anlayışında bireyleri mesleğe ilişkin gerekli bilgi ile donatmak, meslek alanıyla ilgili gereken belgelerin verilmesi ve sertifika programlarının uygulanması da amaçlanmaktadır.

Mesleki ve teknik eğitimin amacı; bireyin çevresine uyumunu sağlayarak faydalı ve üretebilen birey olmasını sağlamaktır. Küreselleşme sürecinde fertlerden beklenen özellikler ise; karmaşık teknolojik sistemleri anlaması, sorumluluk sahibi olması, yaratıcı düşünmesi, değişime ayak uydurması, sorunları çözmesi, kolay iletişim kurması ve gruplarla işbirliğine dayalı çalışmasıdır (Kuzgun, 1984).

İnsan hayatında, mesleki ve teknik eğitim önemli bir yeri vardır. İnsanlık tarihinin ve bütün ülkelerin her dönemlerinde genel eğitim politikaları ve uygulamalarında mesleki eğitimin var olması bu ihtiyacın en doğasonucudur. Mesleki ve teknik eğitim, ferdin hayatında, toplumsal, ekonomik, kültürel ve ulusal ihtiyaçların karşılanması için vazgeçilmezdir (Özsoy, 2007).

Mesleki eğitim, bireyin iş yaşamında belirli bir meslek dalında yeterliğe ve o meslek ile ilgili genel meslek bilgisine sahip olabilmek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Teknik eğitim; mühendislik, tarım, sağlık, ticaret, beslenme vs. alanlarda çalışabilecek insanları yetiştiren öğretimdir. Başka bir tanımda mesleki ve teknik eğitim; toplumsal hayat için vazgeçilmez olan belirli işler için gerekli bilginin ve basit uygulama becerilerinin zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik yönleri ile dengeli bir biçimde geliştirilmesi sürecidir (Yazgan, 1996).

Bir ülkenin genellikle ilerlemesine etki eden temel etkenler;

- Doğal kaynaklar,
- Sermaye,
- İnsan gücü,
- Yönetim,
- Girişim olarak sıralanabilmektedir.

Buradaki ana etkenler doğal kaynaklar ve insan gücü olarak bilinmektedir. Bu faktörlerin sonucunda ise üretim ortaya çıkmaktadır. Bu iki faktörden gerektiği

gibi faydalanılarak üst seviyede üretim yapmak, bir ülkenin ilerlemesi için çok önemlidir. Bu da sadece eğitimle olanaklı olmaktadır. Eğitim kalitesi olmayan ve düşük seviyede olan bir ülkenin, zengin doğal kaynaklara sahip olması dahi o ülkeyi geliştirmez. Bu durumda insan ögesinin ve onun eğitilmesinin ne kadar önemli olduğu ortadadır (Alkan ve diğerleri, 1991).

Genel orta eğitim ve mesleki orta eğitim, iki farklı kategoriyi oluşturmaktadır. Orta öğretimin eğitimdeki en önemli görevi; vasıflı insan gücünü yetiştirme ve bu insan gücünün özelliklerini sürekli olarak geliştirip yenileme sürecinde gerek içerik, gerekse hedef kitle açısından iyi bir noktaya taşımaktır. Türk eğitim sisteminde orta öğretimin; temel eğitimini tamamlayan bireylerin, iş hayatına ve bir üst eğitim kademesi olan yüksek öğretime hazırlamak olarak da ikili bir görev üstlendiği görülmektedir (DPT, 2001).

Mesleki ve teknik eğitim, halkın ilgi ve yeteneklerine göre eğitim vererek bir meslekte bilgi ve beceri kazandırmak amacıyla yürütülmektedir. Mesleki ve teknik eğitim (METE), takip edilmesi gereken bir aşama olduğu için orta öğretim çağındaki genç nüfusu kapsamaktadır. METE'nin genç insanlara yönelik olması doğaldır, çünkü bazı beceriler ve yönergeler çok genç yaşlarda başlamaktadır. İş hayatının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde METE'nin gerçekleştirilmesi zorunludur (Arıkan, 1998).

Mesleki eğitim, ferdin meslek edinmesi için aldığı eğitimdir. Bu eğitimde üç öge yer almaktadır. Bu ögeler fert, meslek ve eğitimidir. Çağdaş sanayi toplumlarının mal ve hizmetlerin üretiminden son tüketiciye gelinceye kadar eğitilmiş fertlere ihtiyacı vardır. Bu sebeple, mesleki ve teknik eğitim fertlerin ve iş yaşamının ihtiyaçlarına, toplumsal gereklere uygun bir şekilde aralıksız yenilenmesi ve geliştirilmesigerekmektedir.

Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarından biri de “Türk milletinin bütün fertlerini; ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır.”

2.1.2. Mesleki Eğitimin Nitelikleri

Mesleki ve teknik eğitimin eğitim sistemine girmesinden bu yana, her gelişim döngüsünün karşılaştığı başlıca sorun, bu eğitim biçiminin geleneksel okullarda geçerli olan felsefeyi benimseyeceği veya tamamen farklı bir felsefe geliştireceğidir. Günümüz mesleki eğitimini karakterize eden ana niteliklere şu şekilde değinilebilir: Mesleki eğitimin temel teorisi alışkanlık psikolojisine dayanmaktadır ve böylelikle öğrenme gerçekleşmektedir. Meslek dallarındaki değişikliklere göre programlar geliştirilerek, değişime ve gelişime ayak uyduran mesleki eğitim teorisi ve uygulaması söz konusudur. Mesleki eğitimde okullar genellikle topluma ve iş dünyasına yöneliktir. Bu eğitim kurumlarında, öğretim ortamı iş ortamına benzerdir. Mesleki eğitimdeki eğitim içeriği, teorik bilgilerden çok, usta öğreticilerin bilgi, beceri ve faaliyetlerine dayanılarak geliştirilmektedir. Mesleki eğitimde, belirli mesleki gereklere uygun hazırlanmış eğitim programlarının gerçekleştirilmesi esastır (Sezgin, 1980).

Mesleki eğitim, bir kişinin seçtiği meslek hazırlığı ötesinde kişinin çok yönlü olarak gelişmesinde etkili bir yoldur.

2.1.3. KKTC'de Mesleki Eğitimin Tarihsel Gelişimi

1571 yılından başlayarak Kıbrıs Türk Eğitiminin gelişimi, Osmanlı İmparatorluğu döneminden bugüne kadar aşağıdaki başlıklar altında incelenebilir: (Okumuş,2003).

- 1- 1571-1878 yıllarını kapsayan Osmanlı İmparatorluğu Dönemi
- 2-1878-1960 yıllarını kapsayan İngiliz Sömürge Dönemi
- 3- 1960-1963 yıllarını kapsayan Kıbrıs Cumhuriyeti Dönemi
- 4-1963 ve sonrası yıllarını kapsayan Kıbrıs Türk Yönetimi Dönemi
  - a-1963-1974 yıllarını kapsayan dönem
  - b-1974-1983 yıllarını kapsayan dönem
  - c-1983'den günümüze kadar olan dönem

2.1.3.1. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Kıbrıs'ta Mesleki ve Teknik Eğitim

Osmanlı İmparatorluğu döneminde, bölgesel ihtiyaçlara göre mesleki ve teknik eğitim kurumları kurulmuştur. Bu kurumların yönetimi, programları, öğretmenleri ve finansmanı bölgesel olanaklar ile karşılanmıştır. Bu dönemde

mesleki ve teknik eğitim kurumları, mevcut olan iş hayatıyla birlikte iç içe işyerleri ile yaşayarak entegre olmuştur (Doğan, Hacıoğlu ve Ulusoy, 1997).

Sanatı öğrenmek isteyenler, usta kişilerin yanına gidip çalışarak ustalığa yükseliyorlardı. Çıraklar, usta kişilerce "Ahilik" kurallarına göre yetiştiriliyorlardı. Kökeni Orta Asya'ya kadar uzanan "ahilik", Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemi boyunca yaygınlaşan, Türklere ait özellikleri taşıyan bir esnaf ve sanatkar teşkilatıdır. Türk toplumunda 12. yüzyılda "ahilik" sistemiyle başlayan Çıraklık eğitimi, Osmanlı Devleti'nde, becerikli işgücü yetiştirmede temel felsefe olmuş; 17. yüzyıldan sonra "lonca" ve "gedik" sistemiyle devam etmiştir. Bu sistemlerle yetiştirilen birçok sanatkar ülkenin çeşitli bölgelerine giderek çıraklarını yetiştirmeye devam etmişlerdir (Çevrimiçi 2).

Kıbrıs'ın fethinden sonra, Padişah 2.Selim' e bir mektup yazan Kıbrıs'ın Beylerbeyi Sinan Paşa, Kıbrıs'ı imar edecek sanatkarların yerli halk arasında olmadığını bildirmiştir. Osmanlı Padişahı 2.Selim, bu mektubu aldıktan sonra Kıbrıs'taki Müslüman Türk nüfusunun çoğaltılması için, Kıbrıs adasını imar etmek, geliştirmek için Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden esnaf, sanatkar ve onların ailelerini Kıbrıs'a göndermek için yeni bir sürgün hükmü yürürlüğe koymuştur. Bu sürgün hükmüyle padişah, her on ev halkından bir ev halkının ayrılmasını emretmiştir. Kıbrıs'a ayakkabıcı, çizmeci, kumaş dokuyucusu, terzi, ahçı, mumcu, nalbant, takyeci, yorgancı, iplikçi, debbağ, dülger, inşaat ustası, kuyumcu, kazancı, madenci vb. gibi sanatkarlar gönderilmiş ve bu ailelerin ihtiyaçları karşılanmıştır (Bahadır,2001).

Lefkoşa' da, Osmanlı döneminin sonunda 23 çarşının olduğunu, bir süre Kıbrıs'a ziyarette bulunarak adada yaşayan Arşidük Ferdinand'tan öğrenilmiştir. ArşidükFerdinant'ın anlatısından Ahi gelenekleri ve Lonca sisteminin yaşamakta olduğu anlaşılmaktadır (Beratlı,1993). Kıbrıs'a Anadolu'dan gelen zanaatkar halk burada "Ahilik" sistemine göre çıraklarını eğitmişlerdir. Ancak zaman içerisinde bu zanaatkarlar ihtiyaca cevap veremeyecek duruma gelince XVIII. yüzyılın ortalarına doğru Halep'ten 200 hane çeşitli iş ve meslek sahipleri, Kıbrıs Kethüdası Hasan tarafından Kıbrıs'a gönderilmişlerdir (Bahadır, 2001). Bazı zanaatların son yıllara kadar Türklere ait özellikler gösterdiği görülmektedir. Bunların en önemlileri, debbağlık ve basmacılıktır. Yakın zamanlara kadar bunun gibi kunduracılık,

dülgerlik, hallaçlık, nalbantlık, aşçılık, saraçlık da tamamen Türklerin yaptığı zanaat kolları olarak günümüze kadar gelmiştir. İngiliz döneminde gelişen sanayi karşısında babuççuluk, ipekçilik, kazazlık (ipek boyacılığı), mutfaklık(keçi kılından torba dokuma) gibileri ise, gerileyerek unutulmuştur (Beratlı, 1993).

Sonuç olarak, Osmanlı yönetimindeki mesleki eğitim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığıyla ilgisi yoktur. Bu kurumlar Mithat Paşa gibi vali ve topluluk liderlerinin önderliğinde yerel düzeyde idare edilmiş ve yerel tesisler tarafından finanse edilmişlerdir. Öğretmenlerin nitelikleri, eğitim programları, öğretim dönemleri, giriş koşulları bölgeden bölgeye farklılıklar göstermiştir. Osmanlı döneminde ulusal düzeyde bir birlik kurulmamıştır (Doğan, 1999).

2.1.3.2. İngiliz Döneminde Kıbrıs'ta Mesleki ve Teknik Eğitim

1923'te imzalanan Lozan Antlaşması ile Kıbrıs'ın İngilizlere ait olmasını Türkiye kabul edince, İngiliz Hükümeti, 10 Mart 1925'te adayı bir İngiliz sömürgesi ilan etmiş ve o tarihten itibaren yöneticisine de Vali unvanını vermiştir. İngilizler, adayı değil, yönetimi ele geçirdiği için başlangıçta Türk yönetiminin mevcut düzenini koruyorlardı. Kıbrıs'ın Osmanlı ülkesi olmasından ötürü İngilizler adaya Vali atamak yerine Yüksek Komiser adıyla idareci atamışlardır. İngiliz hükümeti Kıbrıs'ta Vali unvanını, 1923'te imzalanan Lozan Antlaşması ile Kıbrıs'ın İngilizlere ait oluşunun Türkiye tarafından kabul edilmiş olması nedeniyle (10 Mart 1925 tarihinden itibaren) bir İngiliz kolonisi ilan edilmesinden dolayı kabul etmiştir (Gazioğlu, 1997). Bu nedenle İngiliz dönemindeki Mesleki ve Teknik Eğitimi 1878-1924 yılları arası ve 1924-1959 yılları arası olarak iki başlık halinde incelemek mümkündür.

2.1.3.2.1. 1878-1924 Yılları Arasında Mesleki ve Teknik Eğitim

4 Haziran 1878 günü İstanbul'da Yıldız Sarayında imzalanan Türk-İngiliz Savunma Anlaşması ile yönetimi İngilizlere devredilen Kıbrıs'la ilgili olarak 1 Temmuz 1878 günü 6 maddelik bir sözleşme imzalanmış ve bu sözleşmenin ikinci maddesi "Adadaki camilere, okullara, mezarlıklara ve diğer dini kurumlara ait mal, arazi ve bağışları, İngilizlerce atanacak bir delege ile birlikte yönetmek için Osmanlı Evkaf idaresince Kıbrıs'ta oturan bir Müslüman kişi atanacaktır." şeklinde ifade edilmiştir.

Kıbrıs Türk eğitiminin sürekli olarak gerilemesine Kıbrıs Türk halkının kendi okullarını idame ettirecek parasal gücünün olmaması sebep olmuştur. Türkler çok zengin Evkaf eşyalarına sahipken, dini ve eğitim kurumlarının elinde olması beklenirken, okullar ve camiler her gün beceriksiz kişilerin ellerinde çökmekteydi. Evkaf yönetimine atanan Müslümanların İngiliz yanlısı olmaları nedeniyle Evkaf İngiliz kontrolüne girmişti. Bu nedenle, Türk toplumunun eğitimdeki talepleri karşılanamamıştır (Nesim, 1987).

1919 yılında Kıbrıs'ın Yunanistan'a verilmesine karşı Türk kasaplar, ilk gösterileri düzenleyerek hayvan kesimi yapmadıkları için adada et sıkıntısı olmuş ve bunun üzerine kasapların lideri Hasan Karabardak, İngilizlerce Girne Kalesine hapis edilmişti (Gazioğlu, 1997). Bu bilgilere dayanarak İngiliz yönetiminin ilk yıllarında adada çıraklık sistemiyle yetişen pek çok Türk sanatkarın çeşitli işyerlerinde çalıştıkları söylenebilir. Bunun yanı sıra, 1905 yılında Dr. Hafız Cemal tarafından özel Kıbrıs Sanayi Mektebi açıldı. Bu okulun Kunduracılık, Kilim dokuma, Demircilik, Kalaycılık, Şapkacılık, Marangozluk, Tenekecilik, Terzilik, Ciltçilik ve Şemsiye tamirciliği olmak üzere 10 bölümü vardı. Para almadan eğitim veren bu okulun öğrencileri özel üniformalar giyerek cuma günleri namaza gider ve orada ürettikleri eşyaları satarlardı. Kışkananlar tarafından çıkarılan dedikodular üzerine Dr. Hafız Cemal okulu kapatır ve Kıbrıs'ı terk eder. Ancak bu okuldan yetişen sanatkarlar uzun süre Türk çarşısını oluşturmuşlardır. Ayrıca merkezi hapishanede 10 yıldan fazla hapse mahkum olanlara terzilik ve kunduracılık öğretilmiştir (Behçet, 1969). İngiliz yöneticilerin eğitim politikalarının hatalarını anlamaları üzerine İngiltere'den bir uzman komisyon "Report on Education In Cyprus-1913" adlı bir rapor sunmuştur. Bu raporun etkisi altında Kıbrıs Türk eğitimi yeniden yapılandırılmış ve bazı yeni özellikler kazanılmıştır. Bir tanesi teknik okulların kurulması için yapılanma sürecine girilmesidir (Aytekin, 1993).

2.1.3.2.2. 1924-1959 Yılları Arasında Kıbrıs'ta Mesleki ve Teknik Eğitim

10 Mart 1925'te İngiliz sömürgesi ilan edilen Kıbrıs adasında bu tarihe kadar İngilizler aynen uyguladıkları Osmanlı Eğitim sisteminden yavaş yavaş kendi istedikleri sistemlere geçmeye başlamış ve diğer taraftan da her alanda Atatürk inkılaplarına uymaya çalışan Kıbrıs Türkleri büyük zorluklarla eğitim alanında da yenilikleri uygulamaya çalışmışlardır.

Kıbrıs Türk kız öğrencilerinin öğrenim gördüğü Viktorya Kız Lisesi programına 1926 yılında halı dokuma dersinin eklenmesi ile bu okulda meslek eğitimi verilmeye başlanmıştır (Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı,1994).

1933-1935 Eğitim yasalarında öngörülen denetim, Türk halkını Kıbrıslı Rumlara oranla daha da kötü etkilemiştir. Kıbrıs Türk eğitimindeki gerileme ve hükümet baskısı, savaş sırasında daha da artmış İngilizler işsiz kalacak gençlerin orduya yazılmak zorunda kalmaları için Türklerin bir meslek sahibi olmasını istemişlerdir (Nesim,1987). 1931 isyanı sonrası bir yıkım dönemini yaşayan eğitim sürecini sona erdiren Türk İşleri Komisyonunun hazırladığı "Ara Rapor"da öğrenciler mesleki ve teknik eğitime yönelmiştir (Aytekin,1993).

İngiliz dilinde eğitim yapan Meslek Okulları;

- 1937 yılında "Erkek Sanat Okulu" adı altında Lefkoşa'da,
- 1955'te "Erkek Sanat Okulu"adı altında Limasol'da,
- 1947'de "Pratik Sanat Okulu" adı altında Lefke'de açılmıştır.

Bu dönemde, Erkek Sanat Okulları için her öğretim yılı için 25 Rum 5 Türk olmak üzere sınav ile öğrenci alınıyordu. İlk Çıraklık Eğitim Merkezi(Apprentices Training Centre) 1946'da Lefkoşa'da faaliyete başlamıştır. 1951'de Lefke'de hükümet ve Kıbrıs Maden Şirketi'nin (CMC) işbirliğiyle Türk çocuklara hizmet vermesi için bir sanat okulu hizmete açılmıştır (Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı,1994). Aynı dönemde Türk Lisesi ile Kız Lisesi bünyelerinde Lefkoşa'da, Ticaret (Commercial) bölümleri ve yine Türkiye'den gelen yardımlarla 1953-1954 ders yılında Lefkoşa'da Özerk Türk Akşam Okulu (sonradan Atatürk Kız Sanat Okulu olarak) Ticaret ve Kız Meslek Liselerine dönük eğitim çalışmaları yürütülmüştür. İşyerlerine sanat öğrenmeye giden çıraklara, o tarihlerde para verilmemekteydi. Çırak olarak bir sene çalıştırılırdı. Fakat bu çıraklardan yaptıkları işi iyi öğrenenler beş ya da altı ayda çıraklığı bitirebilmekteydiler. Daha sonra da yarım kalfa olunmaktaydı. Bundan sonra da çalıştığı işyeri, sanat (bilirkişi) heyeti çalışmalarına bakarak çırağın gündeliğine karar verilmekteydi. Yaklaşık bir buçuk- iki yıl kadar süren bu yarım kalfalık dönemlerinde ustalar işbaşında işi ilerletmeyi öğrenirken genelde akşamları toplanılanyerde hayatın daha güzel olabilmesi için gerekli olduğu düşünülen (iyi ahlak, hak yememe, güzel konuşma, ve hak arama yöntemleri, sendikacılık gibi) bilgiler verilmekteydi (Tuncel, 2005). Yapılan bu çalışmalar ile mesleki eğitimin

Kıbrıs'ta yavaş yavaş faaliyete geçtiği görülmekle birlikte kişilerin kendilerini geliştirmeleri ve kültürel yönden gelişimlerinin sağlanması yönünde çalışmalar yürütülmektedir.

2.1.3.4. Kıbrıs Cumhuriyeti Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim (1960-1963)

1959-1960 öğretim yılında İngiliz sömürge yönetimi son bulurken Lefkoşa'nın Türk bölgesindeki ve günümüzde Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesi olarak eğitim öğretim faaliyetlerini yürüten okul ile Lefke Sanat Okulu(Günümüzde Cengiz Topel Endüstri Meslek Lisesi) ve Beyarmudu Ziraat Koleji, Türk Cemaatinin himayesine verilmiş ve bu okullarda eğitim Türkçe olarak yapılmıştır. Meslek öğretmenlerinin büyük bir bölümü de bu dönemde Türkiye'den getirilmekteydi (Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, 1994). İlk olarak Köy Kadın Kursları açılarak 1960 ders yılının dönem başında Limasol'da Akşam Kız Sanat Okulu açılmış ve eğitim verilmiştir (Behçet,1969). Türk Cemaat Meclisi, 1960-1961 öğretim yılında Orta, Mesleki ve Teknik Öğretim Kuruluşları Öğretmenleri Yasasını yürürlüğe koymuştur (Feridun,1971-1974).

Aynı yıl genel liselerimizin ilgili bölümlerinde eğitim ve öğretim gören ticaret öğrencileri biraraya toplanarak "Haydarpaşa Ticaret Lisesi" adı altında kurulan müstakil bir meslek okulu eğitim ve öğretime başlamıştır (Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, 1994). Türk Cemaati Maarif Müdürlüğü 1962-1967 dönemlerinde uygulanması için 5 yıllık bir plan hazırlamıştır. Bu planda 15-18 yaşındaki ortaokul mezunlarının

- 3 sınıflı lise,
- Ticaret koleji,
- Akademik kolej,
- Ziraat veya teknik kolejlerinde

18 yaşına kadar eğitim görecekları belirtilmiş ve amacın kültürlü iş insanı ve kültürlü çiftçi yetiştirmek olduğu belirtilmiştir (Behçet,1969).

1962-1963 öğretim yılı iş başında Mağusa'da Namık Kemal Lisesi, Limasol'da 19 Mayıs Lisesi, Bafta Kurtuluş Lisesi, Lefke'de Gazi Lisesi bünyelerinde ticaret bölümleri, Larnaka'da ise Bekirpaşa Ticaret Koleji açılmıştır.

1959-1960'da Mağusa'da Kız Meslek Lisesi öğretime başlamıştır. Bu yıllarda yaygın eğitim kapsamında Köy Kadın Kursları da yoğunlukla faaliyetlerini sürdürmüşlerdir (Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, 1994). Teknik Öğretimin geliştirilmesi amacıyla 1962-1963 ders yılından itibaren Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak Lefke Sanat Enstitüsüne Radyo-Televizyon ve Döküm; Lefkoşa Yapı Enstitüsüne Sıhhi Tesisat ve Demircilik atölyeleri eklenmiştir. Ayrıca her iki Teknik Enstitüde pratik usta yetiştirecek şubelerin birinci sınıfları açılmıştır (Feridun, 1971-1974).

2.1.3.5. Kıbrıs Türk Yönetimi Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim (1963 ve Sonrası)

Kıbrıs Türk Yönetimi Dönemi Mesleki ve Teknik Eğitim üç bölüme ayrılmaktadır (Okumuş, 2003).

i. 1963-1974 Yıllarını Kapsayan Dönemde Mesleki ve Teknik Eğitim

Kıbrıs Türk El Sanatlarını geliştirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla 1965 yılında Kıbrıs Türk El Sanatları Enstitüsünün açılışı yapılmıştır (Behçet, 1969). Rum baskılarının yoğun olduğu bu dönemde günlük yaşamını büyük zorluklarla sürdüren Kıbrıs Türk Cemaati Maarifinin geleceği için 1968 yılında yeni bir planlamaya gidilmiştir (Behçet, 1969). 1971 öğretim yılında UNİCEF ile işbirliği yapılarak, öğrencilere pratik el becerileri kazandırmak amacıyla 5 ortaokulda pratik el sanatları atölyeleri açılmıştır (Okumuş, 2003).

ii. 1974-1983 Yıllarını Kapsayan Dönemde Mesleki ve Teknik Eğitim

1974 Mutlu Barış Harekatı ile sağlanan olanaklara paralel olarak tüm meslek alanlarına ilgi artarak devam etmiştir. Güzel-yut'ta Ticaret ve Tarım Meslek Liseleri, Gazimağusa'da Ticaret ve Endüstri Meslek Liseleri ve son dönemde Kumyalı'da bünyesinde Otelcilik Turizm bölümü, Karpaz Meslek Lisesi ile İskele Ticaret Lisesi açılarak bölgelerin gereksinimlerine dönük çalışmalar sürdürülmüştür (Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, 1994).

1975 yılı Eylül ayında 1. Kıbrıs Türk Eğitim Şurası toplanmış, kararlar TC Milli Eğitim Sistemi paralelinde eğitimin yapı ve kapsamı belirlenmiştir. Gelişim amaçlarına ulaşılabilmesi için yaygın eğitimde alınması gerekli önlemlere değinilmiş,

mesleki teknik eğitimin önemi üzerinde durulmuş ve yüksek öğretim kurumlarının açılması öngörülmüştür (Okumuş, 2003). Mesleki teknik öğretim faaliyetlerini 1979-1980 öğretim yılına kadar Maarif Müdürlüğü sürdürmüştür. Bu tarihten sonra yapılan yeni düzenlemelerle müstakil bir daire olarak (Mesleki Teknik Öğretim Dairesi) çalışmalar sürdürülmüştür (Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, 1994).

iii. 1983'ten Günümüze Kadar Olan Dönemde Mesleki ve Teknik Eğitim

1983 yılında kabul edilen KKTC Anayasasının Öğretim ve Eğitim Hakkı olan Madde 59'u 1. maddesinde "Kimse, öğrenim ve eğitim hakkından yoksun bırakılamaz." ve 4. maddesinde *"Halkın öğrenim ve eğitim gereksinimlerini sağlama Devletin başta gelen ödevlerindendir. Devlet bu ödevini, Atatürk ilkeleri ve devrimleri doğrultusunda, ulusal kültür ve manevi değerlerle bezenmiş bir muhteva, çağın ve teknolojinin gelişmesine, kişinin ve toplumun istek ve gereksinimlerine yanıt verecek planlı bir şekilde yerine getirir."* denilerek mesleki eğitimin dayanakları oluşturulmuştur. Bu dayanağı destekleyici ve mesleki eğitimi geliştirici yasalar yıllar içerisinde çıkarılmaya başlanmıştır. Öncelikle 1985 yılında "25/1985" sayılı Öğretmenler Yasası ile bütün öğretmenlerle birlikte mesleki ve teknik öğretim öğretmenlerinin görevleri, yetki ve sorumluluklarının yanı sıra sosyal hakları da yasallaştırılmıştır. 1986 yılında çıkarılan "KKTC Milli Eğitim Yasası" ile milli eğitimin genel yapısı düzenlenmiştir. Yine 1988 yılında çıkarılan "28/1988" sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Yasası ile çırakların, kalfaların ve ustaların eğitimiyle okullarda ve iş yerlerinde yapılması planlanan mesleki eğitime ait ilkeler düzenlenmiştir. Bu ilkeler arasında "İşletmelerde Meslek Eğitimi" düzenlenmesi de bulunmaktadır. Pratik Sanat Okullarının ilki, 1988 yılında önceleri Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesi bünyesinde açılmış ve daha sonra Haspolat'ta Endüstri Pratik Sanat Okulu olarak eğitime devam etmiştir. Bu okulların açılmasındaki amaç, ortaokullardan mezun olamayan öğrencilerin sanayi ile işbirliği içerisinde kısa zamanda bir meslek sahibi olmasını sağlamaktır. Bu okullar 1993 yılında 3 kız ve 3 erkek okulu olmak üzere 6'ya ulaşmıştır. Günümüzde halen bazıları, endüstri meslek lisesi bünyesinde eğitimlerine devam etmektedirler. Ancak artık ortaokul mezunlarını almaktadırlar (Yıllık, 2002).

Dünyada olduğu gibi KKTC için de mesleki eğitim önemlidir. 6 Ocak 1999 tarihinde KKTC Cumhuriyet Meclisinde okunarak Resmi gazetede yayınlanıp yürürlüğe giren ilgili dönem hükümet programının 25. sayfasında mesleki eğitim

için; *"Kalkınma hedefleri doğrultusunda insan ihtiyaçlarını karşılamak için özen gösterilecek ve mesleki teknik eğitim yatırımlarına bu açıdan önem verilecektir. Zorunlu eğitimden sonra, eğitim fırsatlarından yararlanmamış gençler için, Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yasası kapsamında bir meslek icra etmeleri için öğretim gerçekleştirilecektir. Ortaöğretimde mesleki-teknik eğitim vurgulanacak ve bu alandaki okullaşma oranı, onu teşvik edecek uygulama ve yönlendirme faaliyetleriyle artırılacaktır. Böylece, bu alandaki ekonomik ve sosyal hayatımızın ihtiyaç duyduğu insan gücü ilk olarak bu dalda yetişecektir. Öğrencilere alacakları eğitimler için verilen diplomalar / belgeler, iş bulmaları yolunda kılavuzluk edecektir"* (Resmi Gazete, 12 Ocak 1999,25-Sayı 8) denilmektedir. Ekim 2002'de KKTC'de bir üniversite rektörü öncülüğünde Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Mesleki Teknik Öğretim Dairesi tarafından başlatılan METGE Projesi, Mesleki ve Teknik Eğitimi geliştirme amaçlı bir proje idi. Pilot okullar olarak, Atatürk Meslek Lisesi, Haydarpaşa Ticaret Lisesi ve Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesi seçilmiştir. METGE Projesinde takip edilen yöntem, AR-GE modeli araştırma yöntemidir (Güler, 2003). 2005-2006 öğretim yılından itibaren METGE projesi ile başlatılan olumlu gelişmeleri yeni bir proje ile sürdürmek amacıyla KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Mesleki Eğitimi Yapılandırma Projesi'ni (MEYAP) başlatmıştır. Bu proje kapsamında meslekler 13 modülde toplanmış ve bütün liselerin 9. sınıflarının okuyacağı "Tanıtım ve Yönlendirme" dersinde mesleklerin verilmesi kararlaştırılmıştır (MEYAK Tanıtım Dokümanı, 2005).

KKTC Mesleki ve Teknik Eğitimi bu tarihi gelişimde de görüldüğü gibi pek çok aşamalardan geçmiştir. Öncelikle ahilik sistemi ile usta-çırak ilişkisi şeklinde gelişen meslek eğitimi daha sonra bazı özel girişimcilerin okulda meslek öğretme çabaları ile devam ettirilmiştir. 1940'lı yılların sonlarında devletin mesleki eğitimi okullara taşıdığı görülmüştür. Ancak işletmelerle işbirliği halinde gelişmeyen bu meslek eğitimi işletmelere eleman yetiştirmekten gittikçe uzaklaşmış ve bunun sonucunda mesleki teknik okul mezunlarının kendi alanlarında iş bulmaları zorlaşmıştır. Fonksiyonlarını kaybetmeye başlayan bu okulların işletmelerin istediği nitelikte eleman yetiştirebilmeleri ve elemanlarının iş bulabilmeleri için okullarla işletmelerin işbirliği yapmaları zorunlu hale gelmiştir.

2.1.4. Mesleki Eğitimle İlgili Önemli Kanun ve Uygulamalar

17/1986 Sayılı Milli Eğitim Yasası 1986 tarih ve 17/1986 sayı ile yürürlüğe giren Milli Eğitim Yasası, okul öncesinden yüksek öğrenime kadar (yüksek öğrenim dahil) eğitim sistemini bir bütünlük içinde yasal bir yapıya kavuşturmuştur. Bu kanun, eğitimi, Kıbrıs Türk Toplumunun varoluş mücadelesinin temelindeki hakikatleri bilen, mücadele öyküsünün farkına varmaya çalışan ve bu mücadeleye inanmaya, manevi ve kültürel değerlerini korumaya ve geliştirmeye, vatanını ve aynı zamanda toplumunu seven, Anavatanı Türkiye'ye, Türk toplumuna, kendi vatanına, ulusuna ve ailesine kuvvetli bağlarla bağlı olan, ülkesine, ulusuna, laik devlete olan görev ve sorumluluklarının farkında olan ve bu bilinç ve nitelikleri sürekli davranışa dönüştürebilen, ancak barışçı olan haklarını nasıl koruyacağını bilen vatandaşlar olarak yetiştirecek bir sisteme kavuşturmuştur (KTOEÖS,1999).

Milli Eğitim Yasasının ikinci kısmında yer alan genel amaçlar içinde, yurttaşlara bir meslek kazandırılması işlevi açıkça belirtilmiştir. Bu işlev Yasanın beşinci maddesinde Milli Eğitimin dördüncü amacı olarak şöyle ifade edilmiştir (17/1986 S.K.Md.5): *Kıbrıs Türk Milli Eğitiminin genel amacı; Kıbrıs Türk ulusunun bütün fertlerinin, ilgi ve becerilerini değerlendirmek ve ortaya çıkararak ilerletmek amacıyla, gerekli olan bilgi ve yetenekler kazandırmak, onlarla dayanışma halinde çalışma alışkanlıkları edindirmek; onları bu yöntemle yaşama hazır hale getirmek ve onların, kendi kendilerini ve ailelerini memnun edecek ve ulusun refahı ile kalkınmalarına fayda sağlayacak bir meslek kazanmalarına yardımcı olmak, Bu bağlamda, bir taraftan da ülkesinde mutluluğu ve memnuniyeti artırmak, toplumsal birliği ve bütünlüğü ekonomik, toplumsal ve kültürel ilerlemeye yardımcı olup hızlandırmak toplumu ve ulusu, modern uygarlıkların seçkin, yapıcı ve yaratıcı bir parçası yapmak isteyen ve bu yönde sürekli olarak çaba sarfeden vatandaşlar olarak yetiştirmektir.*

Yasada "Örgün eğitim" ve "Yaygın eğitim" olarak iki ana bölüm Milli Eğitim Sistemini oluşturmaktadır. Örgün eğitim, okul öncesi eğitim, orta öğretim, yüksek öğretim ve özel öğretim kurumlarını kapsamaktadır. Yaygın eğitim ise, örgün eğitimle birlikte veya bunun dışında kalan eğitimin tümünü içermektedir. Milli Eğitim Yasası, mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi, sistemleştirilmesi için "planlılık" ilkesini getirmiştir. Bu ilke ile Kıbrıs Türk milli eğitiminin ilerlemesi,

ekonomik olarak, toplumsal olarak ve kültürel gelişme olarak amaçlarına uygun ve eğitim-işgücü-istihdam ilişkisi gözetilmek suretiyle, mesleki ve teknik eğitime önem verecek şekilde planlanmış ve gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Aynı ilke ile; meslek gruplarının basamakları ve her basamaktaki unvanın, yetkinin ve sorumluluğun yasaya uygun olarak gözönünde bulundurulması ve her mevki ve çeşitteki örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitim kurumlarının kuruluşları ve programlarının, uygun hale getirilmesi planlanmıştır (17/1986 S.K.Md.15).

2.3.2. 28/1988 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Yasası 22-27 Ekim 1994 tarihlerinde Lefkoşa Atatürk Kültür Merkezinde yapılan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansında o zamanki KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş yaptığı konuşmalarında *"...Cemaat Meclisinden başlamak üzere, hatta Federasyon başkanı iken, teknik adam yetiştirelim diye birçok kurslar açtık. Bunun önemini yaymaya ve söylemeye çalıştık. Cemaat Meclisi zamanında sanat okulları açılsın, çıraklık eğitimi meselesi gündeme getirilsin, bütün bunlar söylenmişti, konuşulmuştu ama bir türlü istediğimiz şekilde yürütülelememişti. Sebebi arandığında çocuklarımıza teknik ve sanat okullarına gidiniz diye teşvik yapıyoruz, gidiyorlar. Ancak pratik açıdan bir şey öğrendikleri yok, okulu bitiren çocuk, aletlerini çantasına koyup o mesleği icra edebilecek şekilde pratik anlamda yetiştirilemiyor. Okula giden çocuğa, yaz aylarında o dalda çalışan kimselerin yanında çalışıp pratik işleri öğrenecek imkan tanınması lazımdır. Çocuğun o işyerinde seve seve çalışması için (orada çalışan insan veremiyorsa) hükümet o çocuğa küçük bir cep harçlığı verebilmelidir. O çocuk, orada seve seve çalışır, pratiğini artırır ve okul bittiği zaman kolaylıkla iş bulur. Sanat okullarında hangi dalların açılması gerektiği konusu zaman zaman değişebilir. Bunlar ihtiyaca göre tanzim edilebilir. Eğer bazı düzenlemeler yapılmazsa çocuklar bu okulları üniversiteye sıçrama tahtası olarak kullanacaklar ve istenilen netice alınmayacaktır. Yetiştirdiğimiz insana, ekmek kapısını açacak imkanları vermezsek bütün meslek okulları, sanat okulları ve teknik okullar bir süs olarak kalmaya mahkumdur. Bu asır, tekniker asrıdır. Ülkemizin kalkınması için teknikerlere ihtiyaç vardır. Her sanat sahibi insan, yanında çalışacak genç bulamamanın acısı içerisinde."* demiştir ve Denktaş'ın ortaya koyduğu başlıca sorunlar (Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, 1994).

1. İşletmeler yeterince çırak bulamamakta ve yetiştirememektedir.
2. Sanayi-okul işbirliği yeterli şekilde sağlanamamıştır.
3. Sanat okullarındaki eğitim, pratik uygulama açısından yetersiz kalmaktadır.
4. Bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanamamıştır.
5. İşyerinde çırak çalıştıran kişilere ve çıraklara hükümetçe yeterince teşvik yapılamamıştır.
6. Günün şartlarına göre sanat okullarına istenilen bölümler açılamamıştır.
7. Meslek lisesi mezunlarının kendi dallarında iş bulmaları veya işyeri açmaları yeterince desteklenmemiştir.
8. Meslek lisesinde okuyan öğrencilerin sanayide beceri eğitimini yapabilmesi için hatta yazın çalışabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmamıştır. Söz konusu düzeltilmesi ve iyileştirilmesi gereken birçok eksikliğin yasal olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Mesleki teknik öğretimi gerçek iş ortamı içinde geliştirmek ve sanayinin gereksinim duyduğu insan gücünü yetiştirmek amacıyla hazırlanan ve genel gerekçesi yukarıda belirtilen "28/1988 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Yasası" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi tarafından hazırlanmıştır (Çevrimiçi 3).

2.1.4.1. 28/1988 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Yasası Genel Gerekçesi

Eğitim, içerdiği en genel tanımıyla, bireyleri belli hedefler için yetiştirme sürecidir. Bu süreci yaşayan bireylerin benlikleri diğer bireylerin benliklerine göre farklılıklar göstermektedir. Bu farklı oluşum eğitim süreci boyunca kazanılan bilgiler, tutumlar, yetenekler ve değerler ile gerçekleşmektedir (Fidan ve Erden, 1998). Fakat eğitimin, toplum ile ilgili bir süreç olması ve toplumsal hayatın ekonomik yönü de olması kaçınılmazdır. Eğitimin ekonomik hedeflere yönelik en çok dikkat çeken boyutu, işgücünün verimliliğini artırmasıdır. Eğitim üretim sistemlerine, toplumsal olarak da ilerlemeye katkı sağlamaktadır (Önal, 1997). Bütün bunlar göz önüne alındığında eğitimin;

1. Kişiyi ilgilendiren,
2. Toplumu ilgilendiren,

3. Vasıflı işgücü yetiştirmesi açısından ekonomik kalkınmayı ilgilendiren yönleri vardır.

Bir ülke, eğitim hedeflerini belirlerken bu üç faktörü dikkate almalı ve aralarında dengeli bir bütünlük sağlamalıdır. İnsanın benlik yapısı, içinde doğup büyüdüğü toplumun kültür yapısından etkilenmektedir. İnsanın yaşadığı ve yetiştirildiği çevre, okuduğu okul ve bütün bir çevre onu etkilemektedir. Bu etkilemenin, okullardan mezun olup iş yaşamına geçince de devam ettiği görülmektedir (Taşkın, 1993). Bu etkilenmenin olumlu ve işgücüne dönük olabilmesi için, her ülke kendi ekonomik, toplumsal, kültürel koşullarına uygun bir biçimde eğitimi gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Teknolojinin hızlı ilerlemesi, endüstri ve hizmet dallarında faaliyet gösteren kuruluşlarda verimi yüksek ve özellikle insan gücüne olan ihtiyacı daha da artırmaktadır (Doğan, Hacıoğlu ve Ulusoy, 1997).

15 Kasım 1983 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti genç bir devlettir. Bu yeni devletin yeniden yapılanması ve kalkınabilmesi için mal ve hizmet üretmede pek çok vasıflı işgücüne ihtiyaç olduğu aşikardır. Seksenli yılların ortalarına doğru endüstrinin ihtiyaç duyduğu becerikli ve nitelikli ara insangücü denilen vasıflı elemanların yetiştirilmesi ve gençlerin meslek sahibi olmalarını sağlamak için çalışmalar hızlandırılmıştır (Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı, 1994). Uluslararası düzeyde ekonomik organizasyonların artması, iletişim olanaklarının gelişmesi ve bilimsel araştırmalardan elde edilen bulgular; işletme ortamının sürekli değerlendirilmesi gereğini gündeme getirmektedir. Planlama, organizasyon, tasarım, üretim, pazarlama vb. Süreçlerde yeni yaklaşımların benimsenmesi, iş ortamının teknolojik araç-gereç ve süreçlerle donatılıp yönetilmesini zorunlu kılmaktadır. Okul ise bu tempoya uyum için oldukça zorlanmaktadır (Doğan, Hacıoğlu ve Ulusoy, 1997). Söz konusu gelişmelerin zaman zaman yasa hükümlerini geçersiz ve etkisiz hale getirdiği gözlenmektedir. Bunun için yapılan çalışmalarla yürürlükte olan yasalarda gelişmelere uyum için bazı maddeleri değiştirmeye, işlemeyen hükümlere işlerlik kazandırmaya ya da yeni yasal düzenlemelere gereksinim duyulmaktadır (Doğan, Hacıoğlu ve Ulusoy, 1997).

28/1988 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Yasası uyarınca bir emirname ve on tüzük hazırlanmıştır. Bunlar:

-Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulu Çalışma Esasları Tüzüğü

-Çıraklık Sözleşmesi Yapılacak İşyerlerinin Seçimi, Özellikleri ve Sözleşme Esasları Tüzüğü

-Çıraklık ve Kalfalık Eğitiminin Yapılacağı Meslek Dalları Emirnamesi.

-Sınav Esas ve Usulleri ve Kalfalık Sınav Komisyon Oluşumu Tüzüğü

-Çıraklık, Mesleki ve TeknikEğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu Tüzüğü

-Çırakların Devam-Devamsızlık Tüzüğü

-Çıraklık Eğitimi Tüzüğü

-Meslek Kursları Tüzüğü

-Ustalık Eğitimi ve Sınavları Tüzüğü

-Çıraklık ve İşletmelerde Yapılan Meslek Eğitiminin Denetim Tüzüğü

-İşletmelerde Meslek Eğitimi ve Sınavları Tüzüğü

Bu emirname ve tüzükler ile ilgili çalışmalar Yasada belirtilen süre içinde tamamlanarak yürürlüğe girmiştir (KTOEÖS,1999).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanı "Çıraklık Sözleşmesi Yapılacak İşyerlerinin Seçimi, Özellikleri ve Sözleşme Esasları" Tüzüğü'nün 5. maddesinin ikinci paragrafına uygun olarak 22.9.1989 tarihli Resmi Gazete'de bir Emirname ile yasa kapsamına alınan yerler ve meslek alanlarını duyurmuştur.Bu duyuru ile işletmelerde meslek eğitimi uygulaması, Elektrik - Elektronik Metal İşleri, Dülgerlik, Doğramacılık, Motorculuk, Konfeksiyon, Sıhhi Tesisatçı, Berberlik - Kuaförlük alanlarında gerçekleştirilecektir ve Lefkoşa, Mağusa, Girne, Güzelyurt, Yeni İskele ve Lefke Belediye hudutları Yasa kapsamına alınmıştır (KTOEÖS, 1999).

28/1988 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Yasasının, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığına verdiği görevlerden biri de eğitimde zorunlu eğitim yaşını tamamlamadan örgün eğitim sisteminden ayrılmış olan ve istihdam için gerekli özelliklere sahip olmayan bireyleri, iş yaşamında istihdam imkanı yaratılan işlere hazırlamak amacıyla (ilgili kurumların ve kuruluşların görüşleri alınarak) mesleki kurslar düzenlenmektedir (28/1988 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Yasası).

2.1.4.2. Mesleki ve Teknik Örgün Eğitim Kurumları

KKTC'de mesleki eğitim teriminden daha çok ortaöğretim seviyesindeki meslek eğitimi anlaşılmaktadır. Ortaöğretim kurumları içinde, okul çeşidi ve sayısı olarak mesleki ve teknik okullar önemli bir yere sahiptir. Çağımızda, Türk Mesleki Eğitim Sisteminde ortaöğretim seviyesinde okula yönelik ve okul-sanayi işbirliğine dayanan (işletmelerde meslek eğitimi) temel meslek eğitim programları uygulanmaktadır (Özsoy, 2007).

KKTC'de ortaöğretimdeki Mesleki ve Teknik Eğitim, üç ana grupta faaliyetlerini sürdürmektedir. Bunlar; Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüğüne bağlı Meslek Liseleri, Endüstri Meslek Liseleri ve Ticaret Meslek Liseleridir.

2.1.4.3. Mesleki Eğitim Veren Yaygın Eğitim Kurumları

Mesleki ve Teknik Eğitim sadece örgün eğitim kurumlarında verilmez. Örgütlü okul sistemi dışındaki kişilere mesleki eğitim hizmetleri sunmak için de yaygın eğitim kurumları açılmıştır. Yaygın mesleki eğitim hizmetlerinden yararlananlar çoğunlukla çalışma hayatına giren ve ortaöğretime devam edemeyenler ve bir meslek edinmek isteyen yetişkinlerdir. Buna ek olarak, kendini geliştirmek isteyen öğrenciler yaygın eğitimden faydalanmaktadırlar (İmamoğlu, 2010).

Yaygın Eğitim; toplumsal, ekonomik, kültürel ve eğitim kurumları aracılığıyla her yaştaki kişilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenen ve örgün eğitim sistemi dışındaki eğitime paralel ve tamamlayıcı özellikteki eğitimidir (Alkan ve diğerleri, 1991). Başka bir deyişle yaygın eğitim; örgün eğitim sisteminde hiç eğitim görmemiş ya da herhangi bir aşamasındayken bu aşamadan çıkmış kişilerin; ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerinin sağlanması için ilgi alanları ve yetenekleri yönünde, ekonomik olarak, toplumsal olarak ve kültürel ilerlemelerine etki eden özellikte, çeşitli zaman ve seviyelerde yaşam boyunca süren öğrenim-öğretim, üretim, rehberlik olarak yapılan etkinliklerinden oluşmaktadır (MEB Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği, 2006).

Türkiye'de yaygın eğitim; Halk Eğitim Merkezleri, Mesleki Eğitim Merkezleri, Pratik Kız Sanat Okulları, Olgunlaşma Enstitüleri, Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri, Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri, Yetişkinler Otelcilik ve

Turizm Eğitim Merkezleri ve Çıraklık Eğitim Merkezlerinde verilmektedir. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bazı özel ve kamu kurumları, işsizlere özellik kazandırmak ve istihdam olanaklarını artırmak için işbaşı eğitim programları düzenlemektedir (İmamoğlu, 2010).

2.2. Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi

Bilim gelişmekte olan ve değişen dünyamızda önem kazanmış ve yaşamımızın her anında, sınırsız insan ihtiyacının kıt kaynaklarla karşılayan bir dal olmuştur. Bu bağlamda ön plana çıkmakta olan eğitimin bilinçli ve sistematik olarak yapılması gerekmektedir. Muhasebe, tümüyle veya bir kısım maddi olan ve parayla anlamlandırılan işlemler hakkında anlamlı ve güvenli olan bilgiler sunacak şekilde verilerin toplanması, düzeltilmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması, raporlanması, analiz edilmesi ve yorumlanması işlemlerine denir (Yalkın, 2001).

Muhasebe, bir kuruluşun kaynaklarının oluşumu, bu kaynakların kullanımı şekli, kuruluşun faaliyetleri sonucunda bu kaynaklarda meydana getirdiği değişiklikler ve kuruluşun mali durumu hakkında bilgi üreterek bununla ilgilenen kişilere ve kurumlara ulaştıran bir 'bilgi sistemi'dir. Finansal işlemler, işletmelerin sahip olduğu varlıkların ve kaynakların oluşmasında değişikliğe neden olmaktadır. Kuruluşlarda meydana gelen finansal kayıtlara ait veriler toplanmalı ve kayıtlara alınarak bu kayıtlarla ilgilenen paydaşların menfaati için onlara sunulmalıdır. Bu görevi yerine getiren organizasyon,muhasebedir (Sevilengül, 2003).

KKTC’de muhasebe eğitiminin iki seviyeli bir sisteme tabi olduğu söylenebilir ve dört basamaklı bir genel eğitim sisteminin birinci seviyesinde bulunmaktadır. Bu genel eğitim sisteminde, muhasebe mesleğine girerek bu meslekte çalışmak için muhasebe eğitimi verilen bir eğitim kurumundan mezun olmak gerekmektedir. Bu eğitim kurumundan başarılı olup diploma alabilmek için, 4 farklı basamaktaki eğitim kurumunda eğitim görmek ve sınavlarda başarılı olmak gerekmektedir. Birinci basamakta ticaret meslek liseleri bulunmaktadır. Ticaret meslek liselerinde, 4 yıl süren meslek eğitiminin sonunda, öğrencilerin ilgili mesleğe ait derslerle birlikte muhasebe mesleğine ait temel kavramlar öğretilmektedir. Bundan sonraki eğitimin ikinci kademesi ise, Meslek Yüksek Okulları bünyesindeki Muhasebe Programları olarak görülmektedir. Ön lisans seviyesinde eğitim-öğretim gerçekleştiren bu kurumlarda eğitim görebilmek için liseden mezun olup diploma

alma zorunluluğu vardır. Muhasebe alanında ara eleman yetiştirmek amacıyla kurulan bu okullar, 2 yıllık bir eğitim süresine sahiptir. Üçüncü basamakta, İktisat ve İdari Bilimler Fakülteleri yer almaktadır. Üniversitelerin lisans seviyesinde eğitim gerçekleştiren bu fakültelerde, muhasebe, finans, pazarlama, iktisat, maliye, gibi birçok değişik dallarda öğrenciler 4 yıllık sürelerde yetiştirilmektedir. Lisans seviyesindeki bu fakülteler, lise mezuniyetini ve ön lisans mezuniyetini gerçekleştiren öğrenciler başvurularını yapabilmektedir. Dördüncü basamakta dayüksek lisans ve doktora programları yer almaktadır (Dinç, 2008). Yetkili muhasip murakıp belgesini almak için de muhasebe eğitiminin birinci ve ikinci basamağından, yukarıdaki konusu geçen eğitim kurumlarından herhangi birinden mezun olduktan sonra gerekli şartları yerine getirerek sınava tabi olmak gerekmektedir. Sınavda başarılı olanlar aldıkları bu belge ile muhasebe ofisi açarak mali müşavirlik yapabilmektedirler.

2.2.1. Muhasebe Eğitiminin Tanımı ve Amacı

Eğitim; bireyin davranışını kendi tecrübesiyle ortaya koyma ve istendik olarak kişinin davranışını değiştirme sürecidir (Ertürk, 1991). Muhasebede eğitim; kurumların kararları için faydalı olan bilgilerin tespit edilmesi, elde edilmesi, doğru bir şekilde ölçülmesi, kayıtlara alınması, doğru olduğunun kontrol edilmesi, basit ve sade rapor olarak özetlenmesi, incelenerek belirlenmiş sonuçların işletme kararlarına etkisi açısından öğrencilerin bilgilendirilmeleri ve öğrencilerin kullanabilecekleri yeteneklerin geliştirilmesi şeklinde tanımlanabilmektedir (Muğan ve Akman, 2004).

Muhasebe eğitiminde, teorik bilginin etkili muhasebe eğitimi ile birlikte uygulanmasına vurgu yapılmalıdır. Bunun nedeni, öğrencinin okulda alınan bilgileri dış dünyadaki bilgilerle ilişkilendirmesi gerekliliğidir. Muhasebe eğitimi, muhasebe ile ilgili diğer dersler (hukuk, finans, bütçeleme, işletme, vergi, istatistik, ticaret matematiği, ...vb.) ile desteklenmelidir (İmamoğlu, 2010).

Hem ulusal hem de uluslararası muhasebe eğitimi ile ilgili her zaman gündeme gelen konu "muhasebe eğitimi nasıl olmalı?" konusudur. Başka bir deyişle, muhasebe eğitiminde; "ne, ne zaman ve nasıl öğretilmeliyiz?" sorusu önem kazanmaktadır. Teknolojik, ekonomik, sosyal, siyasi ve diğer tüm değişiklikler ve gelişmeler, iş dünyasında çeşitli etkiler yaratmaktadır. İşletmenin dili olan muhasebe ve muhasebe eğitimi, bu değişikliklerden ve gelişmelerden de etkilenmektedir. Bu

nedenle, "muhasabe eğitiminde nelerin öğretilceği" her zaman gelişmelerle birlikte yeniden şekillendirilmektedir. "Ne zaman" sorusu ile, muhasabe eğitiminin okulda mı? okul sonrası stajda mı yoksa mesleki eğitimde mi yapılması gerektiği ile ilgilidir. Bu bağlamda, muhasabe eğitiminde bazı konuların okulda verilmesi ve bazı meselelerin ise mesleki eğitim aşamasında verilmesi gerektiği ortadadır. "Nasıl öğretilcek" sorusu ile dikkat çekilmek istenen ise öğretim metotları, verilen dersler, dersin içeriği, öğretim şekli, alet, ekipman ve çevre, dersi veren öğretim üyelerinin ve öğrencilerin özellikleridir (Daşdan, 2008).

Muhasabe eğitiminde amaç, muhasebenin temel kavram ve ilkelerini öğrenciye vermek suretiyle; öğrencilerde muhasabe bilgisinin oluşması, ölçülmesi ve en önemli nokta olarak da analiz edilerek karar almada kullanılmasını sağlanmaktadır (Zaif, 2004).

2.2.2. Muhasabe Eğitiminin Önemi

Muhasabe personelinin mesleki bilgi ve beceri düzeyleri günümüzde önem kazanmıştır. Bu bağlamda işletmeye ait bilgilerini eksiksiz, doğru, tarafsız ve kaliteli bir şekilde sunması oldukça önemlidir. Muhasabe meslek mensuplarının bilgi ve becerilerinin kalitesi muhasabe eğitimi ile belirlenmektedir (Daşdan, 2008). İşletmelerin yaşadığı dinamik, ekonomik ve sosyal şartlar altında muhasabe, ilgili kişilere yorum yapmak, gelecek planlarında yardımcı olmak, sorumlulukları dahilindeki sistemleri ve faaliyetleri izlemelerini sağlamak bağlamında, bir yönetim aracı düzeyine ulaşmıştır (Peker, 1988).

Ekonomik koşullar değiştikçe ve geliştikçe, işletme yönetimi daha derinleşir, yönetici zamanında sağlam ve kullanışlı bilgi edinmeye ihtiyaç duyar ve bunun için muhasabe yenilenmekte ve buna göre geliştirilmektedir (Süer, 2004). Günümüzdeki işletmelerin finansal durumu ve operasyonel sonuçları toplumda daha fazla insan tarafından gittikçe daha çok talep görmeye başlamıştır. Muhasabe tarafından üretilen bilgiler, ilk başta hissedarlar, işyeri sahipleri, potansiyel yatırımcılar, kredi ve finansal kuruluşlar, sektördeki diğer işletmeler, vergi idaresi ve hükümetin ilgili kurumlarıyla birlikte çalışacak yerli veya yabancı işletmeler tarafından kullanılacağı için büyük önem arz etmektedir (Demirkan, 2001).

2.2.3. Ortaöğretimde Muhasebe Eğitiminin Sorunları

Eğitim sistemimiz, sanayi ve hizmet sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünü artırarak ekonomik kalkınmayı destekleme ve hızlandırma misyonunu yerine getirmelidir. Eğitim kurumları, görevlerini yerine getirirken bazı sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu sorunlarla, daha fazla mesleki eğitim kurumları olan ticaret meslek liselerinde karşılaşılmaktadır.

2.2.3.1 Toplumun Değer Yargıları

Ülkemizde öğrencileri üniversiteye hazırlayan ortaöğretim kurumları ön planda olup daima daha çok ilgi görmektedir. Toplumumuzun genel ve mesleki teknik eğitime karşı değer yargısı karışıktır. Çünkü bu alandaki eğitim sistemi karışıktır. Bu nedenle, insanlar meslek lisesine yönelirken ne o bölümde uzmanlaşmayı ve yükselmeyi ne de iyi bir "ara eleman" olmayı düşünmektedir. Bu durum insanlarımızın refahını olumsuz etkilemekte, de halkımızın sosyal ihtiyaçlarını karşılamasını önlemekte ve eğitim sisteminin işlevlerini yerine getirilmesini engellemektedir (Özyılmaz, 2009).

TML'lere giren öğrencilerin diğer okullara giremeyen niteliksiz öğrenci olarak görülmesi, bu okulların kalitesini düşürmüş ve tercih edilirliliklerini kaybetmelerine neden olmuştur. Okullar, işyeri, aileler ve öğrencilerin tümünün mesleki teknik eğitime bakış açısının bir bütün olarak değişmesi durumunda, yine tercih edilir eğitim merkezleri haline gelecekleri düşünülmektedir.

2.2.3.2 Rehberlik Hizmetlerinin Yetersizliği

Bugün herkes, insanların geleceğine yönveren ve şekillendiren en önemli kararlardan birinin seçilen meslek olduğunu kabul etmektedir. Kişinin yaşam sürecinde seçtiği meslekten ya da çalıştığı işten elde edeceği memnuniyet önemlidir. Bugün, mesleğin seçimi sadece seçim özgürlüğü değil, aynı zamanda seçeneklerin çeşitliliği nedeniyle bir sorun haline gelmektedir. Her birey, kendi geleceği ile ilgili bir karar verme hakkına sahiptir. Bireyin ve içinde bulunduğu toplumun gelişimi eğitimdeki kaliteye bağlıdır. Çeşitli düzeylerde eğitim kurumları, insanları istenen kalitede eğitmektedir. Mesleki alan seçimi süreci temelinde, bireyin hem kendisini hem de meslekleri, alanları ve eğitim kurumlarını tanıması önemlidir (İlköğretim Öğrencileri İçin Mesleki Rehberlik ve Öğrenciyi Yönlendirme Kılavuzu, 2010).

Rehberlik hizmetlerinde okullarda öğrencilere sorulan sorularda çok fazla olarak “ailemin isteği ile geldim”, “okulumu sevmiyorum”, “muhasabe derslerini sevmiyorum” gibi cevapların alınması ilk olarak eğitimin kalitesini düşürmektedir. Mesleki rehberlik; gençlerin çeşitli meslekleri tanımalarına yardımcı olarak kendi özelliklerine uygun meslekleri seçmelerine yönelik ve seçtikleri meslekte ilerleyebilmeleri için yapılan hizmetlerdir (Yeşilyaprak, 2004).

İlköğretimdeki rehberlik çalışmalarında, tüm mesleklerin içinde yaşanan topluma yararlı bilinçli öğrencilerin yetiştirilmesi için çaba harcanmalıdır. İlköğretim öğrencilerinin ilgi alanları belirlenmeli ve yeteneklerine göre yönlendirilmelidirler. Bireylerin sadece bir veya daha fazla nitelikte mesleğe yönelmeleri doğru değildir. Birden fazla alana yönlendirme, üniversite kapılarındaki çökmeleri önleyecek, eğitimde ve insan kaynaklarındaki verimliliği artıracaktır. Bir bireyin mesleğini seçme sürecini etkileyen faktörler kişisel beceriler, bilgi birikimi, cinsiyet, akademik başarı, çevresel koşullar; özellikle de ebeveynlerin yaptığı iş, ailenin ekonomik ve toplumsal seviyesi, toplumun kültürel değerleri vb. gibidir (Kepçeoğlu, 1986).

2.2.3.3 Eğitim Materyallerinin ve Fiziki Ortamlarının Yetersizliği

Eğitim ortamı, çocuğun etkileşime girdiği ortamdır ve öğrenme öğretme faaliyetleri bu ortamda gerçekleşir. Psikolojik, sosyal ve fiziksel boyutlarındaki döngüsü eğitim faaliyetlerine uygun olarak organize edilmelidir. Eğitimde, öğrenme ortamlarının nasıl olması gerektiği hakkında yeterince bilgi sahibi olunması önemlidir (Çevrimiçi 4).

Ticaret meslek liselerinde, laboratuvarlar öğrenme sürecine dahil edilmesi gereken en önemli unsurlar arasındadır. Özellikle, muhasabe bilgileri sıkça güncellenmeli ve günümüzde iş ortamındaki muhasabe süreçleri bir bilgisayar ortamında yürütülmelidir. Devletle iletişim, kurabilmek amacıyla muhasebede mesleğin üyelerinin teknolojik olarak donatılmış olması gerekmektedir.

Muhasebe alanında iş hayatında yer alabilmek için çalışanların ve muhasebe meslek mensubu adaylarının her türlü ekipmanı temin etmeleri ve kullanmaları gerekmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin değişmekte ve gelişmekte olan iş yaşamının özelliklerine hazırlıklı olmaları ve teorik bilgilerle birlikte teknoloji alanındaki bilgileri uygulamaları gerekmektedir.

2.2.3.4 Beceri Eğitime İlişkin Sorunlar

Muhasebe ders programına ilişkin Ticaret Meslek Liseleri öğrencileri, son sınıf olan 12. sınıfta muhasebe alanında faaliyette bulunan işletmelerde “İşletmelerde Beceri Eğitimi” adı altında uygulama eğitimi almaktadır. Diğer meslek liselerindeki öğrenciler de işletmelere beceri eğitime gönderilmektedirler. Derslerde öğretilen teoriye dayalı bilgiler, öğrencilerin aynı süreçte yaptıkları işlerle bağdaşmıyorsa, eğitimden istenen verimin alınmasını engellemekte ve öğrencilerin derslere olan ilgisini aşağılara çekmektedir. Öğrencilerin, sınıfta aldıkları teoriye dayalı eğitim iş yerlerinde yapmış oldukları işlerle farklılıklar göstermektedir. Öğrencilerin beceri eğitimi görecekları işyeri bulmaları da ayrı bir sorundur. Muhasebe bölümü öğrencilerinin özellikle muhasebe bürolarında beceri eğitimi görmeleri ve muhasebe ile ilgili işlerde görevlendirilmeleri gerekmektedir. Ancak öğrenciler, kendi alanları ile ilgili işyeri bulamadıkları takdirde farklı kollarındaki işletmelerde beceri eğitimi almak zorunda kalmaktadırlar. Söz konusu işyerlerinde öğrenciler beceri eğitiminin konusu olan muhasebe eğitiminin gerektirdiği işlerde görevlendirilmemekte ve getir-götür işlerinde çalıştırılmaktadırlar (İmamoğlu, 2010).

Beceri eğitimi ile ilgili bir diğer sorun beceri eğitimi yaptırılan işletmelerin konuya olan duyarsızlığıdır. Bu duyarsızlık nedeniyle birçok öğrenci kağıt üzerinde beceri eğitimi yapıyor gibi gözükmekte ve işyerlerine bile uğramamaktadır. Tüm bunlar öğrencilerin alacakları muhasebe eğitimini olumsuz yönde etkilemekte ve uygulamayla edinilecek bilgi ve becerilerin kazanılamamasına neden olmaktadır.

2.2.3.5 Mesleki Eğitimin Maliyetli Olması

Mesleki ve teknik eğitimin finansmanı birçok ülkenin karşılaştığı başlıca sorunlardandır. Bu eğitimin desteği, devletin vazgeçilmez başlıca görevlerinden biri haline gelmiştir. Ülkemizdeki eğitim programlarından yararlanan kurumların, işverenlerin, işçilerin mesleki ve teknik eğitim katkıları yeterli değildir. Mesleki ve teknik eğitimin yükünü devletin de kaldırması imkansızdır. Gelişmiş ve zengin ülkelerde bile, masraflar devlet ve çeşitli kurumlar tarafından finanse edilmektedir (Alkan, 1991).

Son dönemlerde Türkiye'de büyük kuruluşlar mesleki ve teknik eğitimi destek sağlamak için bazı faaliyetlerde bulunmaktadır. 2006 yılında Koç

Holding,Mesleki-Teknik Eğitim Teşvik Programı çerçevesinde eğitim desteği sağlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde Mesleki Lise Memleket Meselesi (MLMM) projesine başlamıştır. Meslek lisesi öğrencileri için staj destekli eğitim bursları istihdam önceliği ve koçluk yaparak hem eğitimi hem de istihdamı desteklemiştir (İmamoğlu, 2010).

Yapılan araştırmalarda, Ticaret Meslek Okulu öğrencilerinin devlete maliyeti genel lise öğrencilerinin maliyetinin iki katıdır. Diğer meslek ve teknik okul öğrencilerinin maliyeti ise üç katına yaklaşıyor. Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim için yeni kaynaklar bulmak gerekmektedir. Bunu düzenleyen kanunlara da ihtiyaç vardır. Özellikle 16. Mili Eğitim Konseyinde, mesleki eğitim finansmanı sorunlarına ilişkin çözümlerle ilgili kararlar alınmıştır (Çevrimiçi 5).

Mesleki ve tekniğe bağlı olan orta öğretim kurumları, insan kaynaklarının ve maddi kaynaklarının (derslikler, atölyeler, laboratuvarlar, spor salonları, donanımlar ve diğer tesisler) etkin bir şekilde kullanılması için tek bir yönetim çatısı altında toplanmalıdır. Bu başka bir şekilde söylenecek olursa, "benim okulum, aracım, laboratuvarım, laboratuvarım", anlayışından ziyade "bizim okulumuz,bizim materyallerimiz ve bizim laboratuvarımız" anlayışıyla hareket edilmelidir. Kamuya ayrılan kaynaklardan mesleki ve teknik eğitime ayrılan pay artırılmalıdır. Yerel yönetimler, mesleki ve teknik eğitim için kaynak oluşturmak ve hizmet sağlamak için görevlendirmeli ve yerel yönetimlerin gelir kaynakları olan vergilerden mesleki ve teknik eğitime düzenli olarak belirli oranlarda miktar aktarılmalıdır. Ailelerin eğitim için harcadıkları miktarlar, her yıl alınan gelir vergisinden düşürülürken, Katma Değer Vergisi oranlarından da bu doğrultuda indirimler yapılmalıdır. Devlet okullarına yapılan bağışlar ve yardımlar, yıllık vergi matrahından indirilmelidir (İmamoğlu, 2010).

2.2.3.6. Mevzuat ve Uygulamalardaki Değişikliklerin Takip Edilmesi

Kaliteli bir muhasebe mesleki eğitimi verebilmek için, öğrencilerin güncel bilgi ve uygulamalarla donatılması gerekir. Bu amaçla mesleki mevzuatın yakından izlenmesi gerekir. KKTC'de mesleki mevzuatı takip etmek oldukça güçtür. Çünkü bu alandaki mevzuat henüz tamamlanmamıştır. Her yıl geçici uygulamalar, yeni bir vergi düzenlemesi, belirli bir işlem oranındaki 6 aylık değişiklikler gibi mevzuatı yakından takip etmek gerekmektedir. Bunun gibi sıkıntılar diğer mesleki dersleri

veren öğretmenler için de geçerli olmaktadır. Bu sıkıntıyı aşmanın en kolay yolu, ders öğretmenin sürekli olarak alanlarında hizmet içi programlara katılmasını desteklemek olacaktır. Ancak sorun böyle görünse de, TML mesleki öğretmenlerinden hangilerinin alanlarıyla ilgili hizmet içi programa katılacağı da bilinmemektedir. Yukarıdaki önerinin her meslek alanındaki öğretmenlerce uygulanma olasılığı yoktur. Buna karşın, öğrencilerini staja gönderdikleri iş yerleriyle (muhasebeci) sürekli olarak iletişimini koruyan ders öğretmenleri de bulunmaktadır (Özkurt, 2001).

Okul idareleri düzenli olarak Resmi Gazete, Tebliğler dergisi gibi mesleki yayınları sağlayabilir. Söz konusu süreli yayınların çoğuna internet ortamından da ulaşılabilir. Bahsi geçen yayınlar için meslek dersi öğretmenleri içinkütüphanede köşe oluşturulup devamlı olarak bu mesleki yayınlardan faydalanmaları sağlanabilir. Yine internet ortamında, bu yayınlar ve diğer kaynakların veri tabanları aracılığıyla taranması sağlanabilir. Bütün bunların devlet tarafından desteklenerek okullara ücretsiz olarak gönderilmesi ve yayın organlarının bu anlamda teşvik edilmesi sağlanmalıdır (Özkurt, 2001).

Meslek dersi öğretmenlerinin mevzuat ve uygulamadaki bilgilerini güncellemek amacıyla, sık sık okullarda seminer, konferans, konuşma vb. faaliyetlerin organize edilmesi gerekmektedir. Bu organizasyonlara ise konuşmacı olarak; alan ile ilgili olan üniversitelerden öğretim görevlileri, sektördeki kıdemli muhasebeciler-hesap uzmanları-muhasipler avukatlar, iş insanları vb. kişiler çağırılmalıdır (Özkurt, 2001).

2.2.3.7 Muhasebe Öğretim Teknikleri

Öğretmenin temel işlevi öğrenmenin iyi gerçekleşmesini sağlamaktır. Öğretmenlerin ilk önce bu görevi yerine getirebilmesi için iyi bir mesleki beceriye sahip olmaları gerekmektedir. Öğretmenin mesleki becerileri de; yeterli konu alanı bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültürüne bağlıdır. Bu özelliklere sahip olmayan bir öğretmen ne kadar iyi olursa olsun, etkili bir öğretmen olması mümkün olmamaktadır (Özyurt, 1999).

Öğretimde kullanılacak araç-gereç ve donanım, kullanılacak öğretim yöntemleri de göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Araçlar, bilginin

algılanmasında gerçeklik sağlayarak, öğrenmeyi kolaylaştırarak kalıcılığı sağlamakta ve öğrenciyi güdülemektedir. Ayrıca eğitimde kullanılan araç-gereçler dikkat toplamada etkili, öğrenmeyi istekli hale getirerek hedeflenen davranışların uygulanarak gösterilmesine, pekiştirilmesine, düşüncelerin kavramlaştırılmasına yardımcı olarak öğrenmenin çevresini doğal kılmaktadır (Özyurt, 1999).

Muhasebe eğitiminde hedeflere ulaşabilmek için, muhasebe dersinin teorik bilgisi yanında uygulamaya yönelik bilgilerle öğrencinin donatılması gerekmektedir. Muhasebe eğitiminin asıl amacı; finansal bilgileri kullanan kişileri, güvenilir ve doğru olan muhasebe bilgilerini nasıl sunmaları gerektiği konusunda eğitmek ve söz konusu kişilerin uygulamalarını bu doğrultuda gerçekleştirmelerini sağlamaktır. Meslek eğitiminin temel amacı da, öğrencilerin muhasebe işini yapabilmeleri için bilgili, hassas ve becerikli olmaları yanında düzgün bir denetimle işlerini uygulayabilme seviyesine ulaştırmak ve mesleğin önemini öğretmektir (Hatunoğlu, 2006).

Okullardaki eğitim-öğretim araçları okullarda bulundurmak için değildir. Bunların derslerde en verimli şekilde kullanılmaya açık olması gerekmektedir. Öğretmenler gerekli araç-gereç ve donanımları derslerin konu ve içeriklerine göre kullanmalıdırlar. Öğretmenler sadece bilgileri öğrencilere aktaran, öğrenciler de bunu ezberleyen olmamalıdırlar. Özellikle de, öğretim teknikleri kullanılırken ezberciliğin ön planda olmadığı hatta hiç kullanılmadığı yöntemlere yer verilmesi gerekmektedir. Derslerde öğrencilere aktarılan bilgilerin uygulamayla birlikte öğrencilere gösterilmesi, sonra da uygulanması eğitim ve öğretimi pekiştireceğinden davranışlarda kalıcı değişiklik oluşturacaktır. Sadece okuma yoluyla öğrenme %5–10 arasında iken, yaparak ve yaşayarak öğrenme %75–90 arasında gerçekleşmektedir.

2.2.3.8. Yükseköğretimdeki Düzenlemeler

Mesleki ve Teknik Eğitim (METEOK) mezunlarının yüksek öğrenime devam etmesi konusu sürekli olarak Türkiye için bir sorun alanı haline gelmiştir. Bazı üniversite öğretim görevlileri, dernekler, iş insanları ve meslek örgütleri METEOK öğrencilerinin yüksek öğretimin tüm dallarına başvurmalarını kabul etmediklerini ve öğrencilerin yeteneklerine bağlı olarak bu tür kısıtlamalara tabi tutulmalarını hoş karşılamamışlardır (Şencan, 2008).

Günümüzün yükseköğretim yapısında, iş dünyasının isteklerine uygun, meslek liselerinden mezun olanların gidebileceği uygulama odaklı teknik programlar bulunmamaktadır. Lisans programlarında okumak isteyenler için tek seçenek olan mesleki ve teknik eğitim fakülteleri, bu gereksinimi karşılamaktan uzaktır(Eşme, 2007).

Hükümetlerin eğitim politikaları da Ticaret Meslek liselerinde verilen eğitimin gerilemesine ve amaçlanan düzeyde olmamasına neden olmaktadır. Özellikle son yıllarda yapılan yönlendirme sınavları, genel liselere nitelikli öğrencilerin sınavla yönelmesinden sonra kalan öğrencilerin de meslek sahibi olmak ya da bir diploma almak için ticaret meslek liselerine yönelmelerine neden olmuştur. Sonuç olarak, TML'lerde hazırbulunuşluk sorunu olan öğrenciler eğitim almasına neden olunmuştur. Böyle olunca da eğitimin seviyesinde düşüşler olmakta ve bazı öğrencilerin de üniversitede farklı alanlara kaymışlardır. Günümüzde AB ülkeleri, meslek liselerine, sanayileşmenin ve gelişmenin ilk basamağı olarak bakmakta ve oradaki her üç lise öğrencisinden ikisinin meslek lisesinde eğitim görmesi için özendirilmektedir (İmamoğlu, 2010).

1980 yılından önce meslek lisesi mezunları kendi bölümleriyle ilgili fakülte ve yüksek okullara, gördükleri derslerden sınava tabi tutularak yerleştirilmişlerdir. Son zamanlarda katsayı sebebiyle dışlanan meslek lisesi öğrencileri ve mezun olan teknisyenler hayata küstürülmüş kişilere dönüştürülmüştür. Medyanın önemli bir bölümü, maalesef meslek liselerini endüstriye çırak yetiştiren kalitesi olmayan, hatta bazılarına göre gereksiz okullar olarak da göstermektedir (Tunçalp ve Çoşkun, 2009).

2.3. Ticaret Meslek Liselerinde Uygulanan Öğretim Programları

Türkiye genelinde ve KKTC'de 2005–2006 eğitim-öğretim yılından itibaren genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarının eğitim-öğretim süresi 4 yıla çıkarılmıştır. MEGEP bünyesinde oluşturulan niteliklere dayanan modüler öğretim programları tüm TML'lerde uygulamaya konmuştur. Modüler öğretim programı, klasik program yapısından farklıdır ve yatay-dikey olarak geçişler için uygun hale getirilmiştir. Bu öğretim programı ile öğrencilerin, dallarla ve bölümlerle ilgilitemel bilgileri ve yetenekleri kazanmaları, yeniliklere adapte olabilmeleri ve değişime açık olmaları amaçlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin etraflarındaki bireylerle sağlıklı iletişim

kurabilen, hedeflerini belirleyebileneleştiriye açık, yaratıcı ve mesleki donanıma sahip bireyler olarak yetiştirilmeleri amaçlanmaktadır.

Mesleki teknik liselerdeki eğitim programlarında amaç, bireye bir meslek dalında işe girebilmesi için minimum düzeyde bilgi, beceri ve çalışma alışkanlıklarını kazandırmaktır. Temel mesleki eğitim, bireyin ilgili meslek alanına girebilmesi için gerekli olan minimum mesleki yeterliliklerin geliştirilmesini amaçlamaktadır. Ülkemizde temel mesleki eğitim, ortaöğretimdeki meslek liselerindeki okullarda, sanayi, tarım, ticaret ve sağlık gibi alanlarda gerçekleştirilmektedir (Alkan ve diğerleri, 1991).

Modül; bireysel öğretime dayalı olan, başladığı ve bittiği yer belli olan, kendi içerisinde bütünlük gösteren, sistematik olarak düzenlenmiş öğretim olgularından oluşmaktadır (Altın, 2009). Modüler sistemin faydaları şunlardır: "Bireye kendi ilgi ve isteklerine göre beceri kazanma imkanı sağlar. Okul ortamındaki bilgi kaynakları ile sınırlandırılmaz ve gerçek hayata ait güncel ve yoğun bilgilendirme sağlanır. Öğrencilerin okul hayatı dışında konu ile ilgili kişisel deneyimleri ve bilgileri sınıf ortamında kullanabilmesini kolaylaştırır. Öğrenci, öğretim programını farklı zamanlarda takip edebilir. Farklı programlara geçiş yapma şansı doğar." Modüler sistemde, eğitim programı modüllerden oluşmaktadır. Modüllerin bölümleri hiyerarşik sıraya sahiptir ve birbirini takip etmektedir (Altın, 2009).

Modüler öğretimde, eğitiminin herhangi bir aşamasında okuldan ayrılan bir öğrenci, kazandığı bilgi ve becerilerle veya ek modüller ile herhangi bir sertifika programını tamamlayarak bir sertifika alabilir. Ayrıca, programlara mesleki ve teknolojik gelişmeleri sürekli olarak yansıtmak kolaydır. Zaman içinde gerek duyulmayan modüller ya da bilgi ve beceriler programdan kaldırılabilir veya işlemleri içeren standartlar, yeni teknolojiler ve davranışlar kolayca eklenebilir. Buna ek olarak, herhangi bir modülü bir işin karşılığı ve bütünlüğü olarak değerlendirmek kolaydır. Çünkü öğrenci modüler öğretimde yeterliği kazanmadan modülü bitirmemiş veya işi biliyor sayılmamaktadır (Mutlu ve Kaya, 2006).

KKTC' de Muhasebe Finansman Alanı Öğretim programında; Muhasebe ve Finansman Alanı ve Büro Yönetimi ve Sekreterlik Alanı olmak üzere 2 alan yer almaktadır.

Muhasebe ve Finansman Alanında; muhasebe eğitiminde teorik bilgilerin kazandırılması önemlidir. Muhasebe eğitiminde, teorik bilgilerin uygulamayla geliştirilmesi önemlidir. Günümüzde muhasebe ile uğraşan kişilerin bilgileri üretmekle birlikte onu yönetebilme ve analiz edebilme yeteneğine sahip olan kişiler olması gerekmektedir. Muhasebe ve Finans alanındaki mesleklerde sektörel ihtiyaçlar doğrultusunda, bilimsel ve teknolojik gelişim ve ilerleme için gerekli olan mesleki nitelikleri kazanan özellikli meslek mensuplarının eğitimle mesleğe kazandırılması hedeflenmektedir (Çevrimiçi 6).

Büro Yönetimi ve Sekreterlik Alanı; çağımızda hızla ilerleyen ve önemli bir noktaya gelen mesleklerdendir. Artık yöneticinin iş ortağı konumunda olan sekreterlik, yöneticinin en yakın çalışanı olarak anılmamaktadır ve böylece sekreter, yöneticinin asistanı kavramıyla tanınmaya başlanmıştır (Çevrimiçi 7). Büro Yönetimi ve Sekreterlik alanındaki iş alanlarında, piyasanın istekleri doğrultusunda, bilimsel ve teknolojik olarak ilerlemelerle birlikte gerek duyulan mesleki yeterliklere sahip olan, ilerlemelere ayak uydurabilen vasıflı meslek mensupları yetiştirerek piyasaya kazandırmak hedeflenmektedir.

Günümüzde bilgisayarların ve bilgiye dayalı teknolojilerin ilerlemesi büro otomasyonunun da dönem kazanmasına neden olmaktadır. Büro otomasyonu; bürolarda verilen hizmetlerde, elektronik cihazlar ve bilgi işlem makineleriyle ilgili işlerin yerine getirilmesi ve sonuçların bilgisayarlarla kontrol edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Büro otomasyonunun bir işyerinde bulunması demek, sekreterin ve büroda çalışanların yaptıkları işleri düzenli ve tam zamanında yerine getirebilmesidir. Ancak bu teknolojik gelişmeleri kullanabilmek için de muhakkak bu bölümümden eğitim almış kişilere ihtiyaç olmaktadır (İmamoğlu, 2010).

2.4. Muhasebe ve Finansman Alanı Öğretim Programı

2005–2006 eğitim ve öğretim yılından itibaren KKTC'de Çerçeve Öğretim Programları uygulamaya konulmuştur. Bu programlarda 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda okutulacak alan-dal dersleri ile kültür dersleri belirtilmiştir. Alan-dal dersleri mesleki yeterlikler kazandırmaya yönelik derslerdir. Muhasebe ve finansman alanı çerçeve öğretim programında yer alan dallar şunlardır:

Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı: Muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği, ticari kuruluşların faaliyetlerine ait belgeleri düzenleme, kayıt etme, dosyalama ve yerleştirme işlemlerini bilgisayarlı ortamlarda yapabilme yeterliklerini kazandırmaya yönelik olan eğitim ve öğretim dalıdır. Bu bölümde amaç; bilgisayarlı muhasebe elemanlığı mesleğinin yeterliklerine sahip olan meslek elemanlarının yetiştirilmesidir.

Dış Ticaret Ofis Elemanı: Dış ticaret ofis elemanlığı, mesleğinin gerektirdiği hizmetleri yerine getirebilmek için gereken işlemleri yürüten ve dış ticaret muhasebe kayıtlarını yapabilme yeterliklerini kazandırmak için verilen eğitim ve öğretim dalıdır. Dış ticaret ofis elemanlığı bölümünde amaç; bu mesleğin yeterliklerine sahip meslek elemanlarının yetiştirilmesidir.

Finans Hizmetleri Elemanı: Finans ve borsa hizmetleri elemanlığı mesleğinin gerektirdiği işleri yapabilmek için gereken işlemleri ve sermaye piyasası kayıtlarını tutabilme yeterliklerini kazandırma amacına yönelik eğitim ve öğretim dalıdır. Finans ve borsa hizmetleri elemanlığında amaç; bu mesleğin yeterliklerine sahip meslek elemanlarını yetiştirmektir (Çevrimiçi 6).

Çerçeve öğretim programları bölgesel koşullara, farklılıklara ve gelişmelere göre esnek olarak düzenlenmiş yapıdadır. Haftalık ders çizelgelerindeki alan/dal dersleri bloğunda bulunan, seçilmiş olan dala ait dersler ve ders saatleri ilgili alan öğretmenleri tarafından, işletme temsilcileri ve koordinatör öğretmenler ile birlikte okul şartları, yerel ve bölgesel işletmelerin taleplerine göre belirlenmektedir. Sınıfı ve saati önceden belirlenmiş derslerin dışında kalan 11. ve 12. sınıflara ait derslerin süreleri; o yıla ait toplam ders saati süreleri göz önünde bulundurularak seçilen modüller için ihtiyaç olan süre kadar uygulanmaktadır (Mesleki ve Teknik Eğitim Çerçeve Öğretim Programı, 2009).

2.5. İlgili Araştırmalar

Süer (2007), ticaret meslek liseleri muhasebe eğitimindeki güncel durumu incelemiş, muhasebe eğitiminden beklentileri ve karşılaşılan sorunları tespit etmeye çalışmıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular, ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitimi ile ilgili olarak, halen birçok konuda sorunlar yaşandığını ortaya koymaktadır.

Durak (2009) iseyaptığı çalışmada, üniversitelerdeki muhasebe eğitiminin küçük ve orta büyüklükte piyasada bulunan işletmelerin beklentilerini ne derecede karşılayabildiğini incelemiş ve araştırma sonucunda Türkiye'deki üniversitelerdeki muhasebe eğitiminin iş yerlerinin isteklerini tamıtamına karşılamadığını ve muhasebe eğitimine gereken önemin verilmediğini ortaya koymuştur.

Bay'ın (2010) çalışmasında MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) kapsamında ticaret meslek liselerindeki muhasebe eğitimi, muhasebe öğretmenleri tarafından değerlendirilmiş ve uygulamada öğretmenlerin çoğunluğunun projeye ilgili eğitim almamış olması, modüllerin hazırlanışında uzman olmayan kişilerin çalışması ve bu nedenle sık sık hatalara rastlanması ve modüllerin öğrenci seviyelerine uygun olmaması gibi bulgulara ulaşılmıştır. MEGEP projesinin mevcut durumuyla yetersiz olduğu ve projedeki aksaklıkların giderilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

İmamoğlu'nun (2010),ortaöğretim kurumlarında muhasebe eğitimi ve karşılaşılan sorunlara ilişkin çalışmasında ise, uygulama gerektiren derslerin sınıflarda yapıldığı, fiziki mekânların yeterliliğinin değişkenlik gösterdiği, modüler eğitim ile işletmelerde yapılan beceri eğitiminde sıkıntıların olduğu ortaya çıkmıştır.

Yılmaz'ın (2011), yaptığı çalışmadaTicaret Meslek Lisesi öğrencilerinin işletmelerdeki beceri eğitiminin muhasebe eğitime katkısı aracılığıyla iş bulma olanakları üzerinde durulmuş, muhasebe eğitiminin aşamaları ve okutulan dersler analiz edilmiştir. Bu araştırma sonucunda, öğrencilerin stajda yaptıkları işlerin sürekli tekrarlanan işler olduğunu ve işletmelerin kanunun belirlediği ücreti öğrencilere vermediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlara karşın öğrenciler, beceri eğitimi ile yeni bilgi ve beceriler kazandıklarını belirtmişlerdir.

Ay (2011) meslek yüksekokulu öğrencilerinin, bölümlerinde yer alan muhasebe konularını anlama zorluklarını ve nedenlerini araştırmış ve muhasebe dersi almış öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun dersleri anlamakta zorlandıklarını belirlemiştir.Ayrıca bu çalışmada öğrenciler öğrenme zorluklarını uygulama yapılmamasına, konuların daha fazla işleme dayalı olmasına, yeterli miktarda örnek olay içeren çalışmaların yapılmamasına,öğrencilerin ilgisiz oluşuna,görsel araçların kullanılmamasına, öğretim elemanı yetersizliğine ve konuların ezbere dayalı

olmasına bağlamışlardır.

Aksakaloğlu (2013) yaptığı araştırmasında, Ticaret Meslek Lisesinde muhasebe okuyan öğrencilerin ortaöğretimleri boyunca aldıkları eğitim ile muhasebecilik mesleğine ne kadar uygun olup olmadıklarını araştırmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin gördükleri eğitim ile staj döneminde başarısız oldukları, stajda uyum sağlamakta zorlandıkları ve Ticaret Meslek Liselerinde verilen muhasebe eğitimi ile muhasebe meslek mensubu sayılabilmenin güç olduğu ortaya konmuştur.

Arslanoğlu (2016),muhasebe eğitimi alan farklı kademelerdeki öğrencilerin etik algısının oluşum düzeyini belirlemek için yaptığı çalışmada; muhasebe mesleğinin icrasında hem yasal hem de etik ilkelere uyulmasının önemli olduğu, etik ilkelere bağlılıkla mesleğe olan güvenin ve saygının artacağı, meslek içi eğitim ve seminerlerin artırılması gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Karıklı çalışmasında (2016), literatür taraması ile elde edilen bilgiler ışığında, Ticaret Meslek Lisesi Muhasebe ve Finansman Alanı mevcut durumu ile ilgili ve muhasebe eğitimi ile ilgili karşılaşılan sorunları incelemiştir. Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitim Programının incelendiği çalışma, üç bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde genel olarak mesleki eğitime yer verilmiştir.İkinci bölümde, KKTC’de ticaret eğitiminin amacı ve önemi, muhasebe eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve Ticaret Meslek Liselerinde uygulanan muhasebe öğretim programlarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde de, Ticaret Meslek Liselerindeki muhasebe eğitimini değerlendirmek ve karşılaşılan sıkıntıları tespit etmek amacıyla; öğretmenlere görüşme yöntemiyle sorular yöneltilmiş, öğrencilere ise anket uygulanmıştır. Araştırma sonucundaki bulgulara dayanılarak sonuçlara yer verilmiş ve önerilerde bulunulmuştur. Çalışmada, ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin muhasebecilik mesleğine uygunluğunu değerlendirmiş ve araştırma sonucunda mesleki ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitimiyle öğrencilerin muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği yeterliliklere sahip olamadığı, bu okullardaki mevcut muhasebe eğitimiyle bireylerin muhasebecilik mesleğini icra edemeyeceği, ortaöğretim kurumlarındaki muhasebe eğitiminin yeniden yapılandırılması ve uygulamalı eğitime daha fazla ağırlık verilmesi gerekliliği ortaya konmuştur.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Deseni

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın deseni, örnekleme, araştırmada kullanılacak veri toplama aracı ile verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel teknikler nicel ve nitel boyutlar kapsamında ayrı ayrı ele alınarak incelenmiştir.

Bu araştırma, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma bir araştırmadır. Nicel araştırmalar, sayı ile ifade edilebilen verilerin istatistiksel çözümlemeleri vasıtası ile sosyal olayları inceleyerek ve bu olayların birbiriyle ilişkisi olan neden-sonuç ilişkilerini ortaya çıkararak toplumsal sistemin kanunlarını bulmanın hedef alındığı çalışmalardır. Başka bir deyişle, önceden oluşturan hipotezleri denetlemek maksadıyla, geniş olarak örneklemelerden nicel veriler toplayarak, bu verileri istatistiksel olarak çözümlemek suretiyle ve bulgularını genellemeyi amaçlayan çalışmalardır. Nitel araştırmada araştırmacı kendi kendine, hiçbir etki altında kalmadan meydana gelen olguları bütün karmaşıklığıyla derinlemesine incelemektedir. Karma yöntem araştırmaları nitel ve nicel yöntemlerin birbirini desteklemek için kullanıldığı geniş çaplı entegrasyon çalışmalarıdır (Büyüköztürk ve diğ., 2013). “Karma yöntem araştırmaları nicel araştırmaların yetersiz olduğu “derinlik ve ayrıntı” ve nitel araştırmaların yetersiz olduğu “genelleme yapma ve tahminde bulunma” hedeflerine ulaşabilmek için çalışmayı yapana seçenek sunan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Karma yöntem, niteliksel ve niceliksel yöntemlerin basit bir kombinasyonu değil, aynı zamanda güçlü yanlarının birbirlerini desteklemek için kullanıldığı kapsamlı entegrasyon çalışmalarıdır. Bir çalışmada nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanılması, o araştırmadaki problemin sonuçlarına ulaşmada kolaylık sağlayabilmektedir.

3.1.1. Nitel Boyut

Nitel araştırma yöntemleri eğitimdeki bilimsel çalışmalarda kullanıldığında, nicel araştırma yöntemlerine ilişkin ifade ve görüşlere alternatif bakış açısı

oluşturmaktadır (Karasar, 2012; Glesne, 2012; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Böylelikle bu çalışmanın nitel bölümü, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Durum çalışmasında bir durumla ilgili faktörler kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Bu faktörlerin durumu nasıl etkilediği ve durumdan nasıl etkilendiği belirlenmektedir. Aynı zamanda da bu durumun değerlendirmesi yapılmaktadır. (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2012; Glesne, 2012; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırma verileri görüşme tekniği ile toplanmış ve görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır. Bu teknikte, araştırmacı, önceden hazırladığı soruların bulunduğu bir görüşme formu hazırlamakta; yapılan görüşmenin gidişatına bağlı olarak, farklı yan veya alt sorulardaki görüşmenin seyrini etkileyebilmekte ve kişinin cevaplarını açıp detaylandırmasını sağlamaktadır (Glesne, 2012; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu ile KKTC Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Finansman alan öğretmenlerinin muhasebe eğitimine ilişkin görüşleri yüzyüze görüşme sonucu elde edilmiştir.

3.1.2. Nicel Boyut

Bu çalışmanın nicel boyutunda Ticaret Meslek liselerinde muhasebe eğitimine yönelik olarak tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırması, geçmişte veya şuanda olan bir olguya ya da konuya dair kişilerin görüşlerinin ya da beceri, ilgi, yetenek ve tutum gibi niteliklerinin tespit edilip tanımlandığı araştırma şeklidir (Karasar, 2012; Büyüköztürk vd, 2012). Bu araştırma Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerinin muhasebe derslerine ve beceri eğitimine ilişkin görüşlerinin saptanması amacıyla tarama modeli kullanılarak yapılan tanımlayıcı bir araştırmadır. Öğrencilerin muhasebe eğitimlerini değerlendirmeye, karşılaşılan sorunları belirlemeye ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmeye yönelik bir araştırma olduğu için tarama modelindedir. KKTC Ticaret Meslek Lisesi muhasebe finansman 12. sınıf öğrencilerine uygulanan anket sonucu elde edilen nicel veriler araştırmada analiz edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

3.2.1. Nitel boyut için çalışma grubu

Bu araştırmanın ana kütesini KKTC Ticaret Meslek Liselerinde görev yapan muhasebe finansman alanı ders öğretmenleri ve bu alanda eğitim gören 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem olarak 2016-2017 öğretim yılında Lefkoşa, Güzelyurt, İskele ve Gazimağusa'da görev yapan 10 muhasebe finansman alan öğretmeni araştırmanın nitel kısmında ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örneklemede araştırmayı yapan kişi değerlendirme yaparak araştırması için uygun nitelikteki katılımcıları tespit eder. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi seçilmesinin sebebi, araştırmanın konusunun derinlemesine incelenip, olgu ve olayların ortaya çıkarılması ve açıklanmasına imkan sağlamasıdır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırmada, uygulamanın yapılacağı meslek öğretmenlerinin seçiminde araştırmacı tarafından belirlenen temel ölçüt, öğretmenlerin meslekte geçirdikleri sürenin uzun olmasıdır.

Tablo 3.2.1

Öğretmenlerin Görev Yaptığı Okullar ve Öğretmen Sayıları

Sıra No	Okullar	Öğretmen Sayısı
1	Haydarpaşa Ticaret Lisesi	6
2	Güzelyurt Ticaret Meslek Lisesi	2
3	İskele Ticaret Lisesi	1
4	Gazimağusa Ticaret Meslek Lisesi	1
Toplam		10

3.2.2 Nicel boyut için örneklem

Araştırma evrenini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan Ticaret Meslek Lisesi Muhasebe, Finansman ve Pazarlama programına devam eden 12'nci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo 3.2.2.

Öğrenci Anketinin Uygulandığı Okullar ve Öğrenci Sayıları

Sıra No	Okullar	Öğrenci
1	Haydarpaşa Ticaret Lisesi	54
2	Güzelyurt Ticaret Meslek Lisesi	16
3	İskele Ticaret Lisesi	17
4	Gazimağusa Ticaret Meslek Lisesi	13
Toplam		100

Araştırma evreninin tamamına ulaşılması zaman, maliyet ve kontrol bakımından güç olacağından dolayı basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak 120 kişilik çalışma evreninden %95 güven düzey ve %5 örnekleme hatası ile 100 öğrenci ile görüşülmüştür (Bkz. Tablo 3.2.2).

Tablo 3.2.3.

Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Erkek	41	41,0
Kız	59	59,0
Ailedeki birey sayısı		
2-3 kişi	15	15,0
4-5 kişi	73	73,0
6 ve üstü	12	12,0
Ailenin aylık geliri		
1201-1500 TL	30	30,0
1501 TL'den fazla	70	70,0
Baba meslek		
İşçi	59	59,0
Memur	20	20,0
İşveren	12	12,0
Çalışmıyor	9	9,0
Baba eğitim durumu		
İlkokul	47	47,0
Ortaokul	29	29,0
Lise	21	21,0
Üniversite	3	3,0
Anne meslek		
İşçi	41	41,0
Memur	6	6,0
İşveren	4	4,0
Çalışmıyor	49	49,0

Tablo 3.2.3' ün devamı

Anne eğitim durumu		
İlkokul	48	48,0
Ortaokul	21	21,0
Lise	29	29,0
Üniversite	2	2,0

Tablo 3.2.3.'de araştırma kapsamına alınan öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı verilmiştir. Tablo 3.2.3. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %41,0'inin erkek, %59,0'unun kız olduğu, %15,0'inin ailesinde 2-3 birey, %73,0'ünün ailesinde 4-5 kişi ve %12,0'sinin ailesinde 6 ve üstü kişi yer aldığı, %70,0'inin ailesinin aylık gelirinin 1501 TL ve üzerinde olduğu saptanmıştır. Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin %59,0'unun babasının işçi, %20,0'sinin babasının memur olduğu, %47,0'sinin babasının ilkökul, %29,0'unun ortaokul, %21,0'inin lise mezunu olduğu, %41,0'inin annesinin işçi, %49,0'unun ise annesinin çalışmadığı, %48,0'inin annesinin ilkökul mezunu, %21,0'inin annesinin ortaokul mezunu ve %29,0'unun annesinin ise lise mezunu olduğu saptanmıştır.

3.3 Veri Toplama Araçları

3.3.1. Nitel boyut veri toplama aracı

Bu araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu muhasebe eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymak için oluşturulmuş 9 tane açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Bu görüşme formu ile araştırmanın alt amaçlarına uygun olarak muhasebe finansman alan öğretmenlerine göre;

1. Sizce, muhasebe dersinde öğrencilere kazandırılması gereken hedefler neler olmalıdır?
2. Muhasebe dersinde öğretilmesi gereken en önemli konular (yani dersin içeriği) neler olmalıdır?
3. Bana bir dersinizi kısaca anlatabilir misiniz? Hangi öğretim yöntemlerini kullanırsınız, ne gibi etkinlikler yürütürsünüz?
4. Dersinizde kullandığınız kitabın kalitesini nasıl buluyorsunuz? Kitap dışında derslerinizde başka hangi araç-gereç ve materyalleri kullanırsınız?
5. Sizce, haftalık ders saati olarak muhasebe dersinin sayısı/süresi yeterli midir? Haftada kaç saat olmalıdır?

6. Muhasebe dersinin sınavları nasıl olur? Ne tür soruları tercih edersiniz?
7. Öğrencilerin staj sürecini değerlendirir misiniz? Kurumların yaklaşımını, öğrencilerin tutumlarını, kendi duygu-düşüncelerinizi ve okul yönetiminin durumu hakkında neler söyleyebilirsiniz?
8. Genel olarak meslek liselerinde yürütülen muhasebe dersleri ile ilgili sizce ne gibi sorunlar yaşanmaktadır? MEB, okul yönetimleri, öğretmenler, öğrenciler, ailelerden kaynaklanan ne gibi sorunlar vardır?
9. Muhasebe eğitimiyle ilgili sorunları çözmek için sizce neler yapılabilir?

Bu görüşme formunu hazırlanırken araştırmacı konu ile ilgili geçmiş çalışmaları araştırmış ve Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Programı ve Öğretimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans bölümünde görev yapmakta olan bir alan uzmanının görüşü alınmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formunun iç geçerliliğini sağlaması için de alanda görev yapan bir öğretmenle pilot uygulama amaçlı görüşme yapılmış, elde edilen veriler bir uzman tarafından incelenmiştir. Bu uzmanın görüşleri yönünde görüşme formuna son şekli verilmiştir.

3.3.2 Nicel boyut veri toplama aracı

3.3.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Nicel verileri elde edebilmek için kullanılan anket formunda katılımcı öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, eğitim düzeyi, mezun olduğu bölüm, görev yaptığı okul ve mesleki kıdemi ile ilgili 7 tane soru bulunmaktadır. Bu sorular kişisel bilgi formu olarak ankette yer almıştır.

3.3.2.2. Muhasebe Eğitimine İlişkin Öğrenci Anketi

Araştırmada öğrencilerin muhasebe dersine ve beceri eğitimine ilişkin görüş ve düşüncelerinin saptanması amacıyla Mustafa İmamoğlu tarafından hazırlanmış ortaöğretim kurumlarında muhasebe eğitimi ve karşılaşılan sorunlar başlıklı yüksek lisans tezindeki anket formu kullanılmıştır.

Yukarıda belirtildiği gibi anketin birinci bölümünde kişisel bilgi soruları yer almaktadır.

Formun ikinci bölümünde öğrencilerin Ticaret Meslek Lisesini seçme nedenlerini, muhasebe derslerini sevmeye ve tekrar tercih etme

durumlarını okullardaki araç-gereçleri, muhasebe dersinin işlenişi ve ders öğretmenlerine ilişkin görüşlerin saptamak amacıyla hazırlanmış sorular yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin beceri eğitimi aldıkları iş yeri türü ve bu iş yerini bulma şekillerinin, beceri eğitiminin yeterliliğine ilişkin görüşlerin ve beceri eğitiminde karşılaşılan sorunların saptanması amacıyla hazırlanmış sorular yer almaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Görüşmeler, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Bahar döneminde 16.02.2017-31.05.2017 tarihleri arasında, Lefkoşa, Güzelyurt, İskele ve Gazimağusa'da gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, görüşmecilerden ilk olarak öğrenme-öğretme sürecindeki uygulamalara ilişkin görüşlerini anlatmaları istenmiştir. Bununla birlikte KKTC Ticaret Meslek Liselerinde muhasebe eğitimi gören son sınıf öğrencilerinin muhasebe eğitimine ilişkin sunulan anket sorularını cevaplamaları istenmiştir. Görüşmeler ve anket uygulaması, katılımcıların okullarında çoğunlukla sabah saatlerinde randevu alınarak (10.00-10.40 saatleri arasında) gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya ilişkin görüşme ve anket uygulaması, KKTC Milli Eğitim Bakanlığından, okul müdürlerinden, öğretmenlerden ve öğrencilerden izin alınarak, ses kayıt cihazı kullanılarak, veri kaybını en aza indirmek için notlar alınarak ve yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Böylece çalışmada herhangi bir veri kaybı söz konusu olmamıştır. Görüşme ve anket uygulaması 30-40 sürmüştür. Görüşmecilere, araştırmada elde edilen verilerin başka amaçla kullanılmayacağı ve gizlilik etiğine uyulacağı özellikle belirtilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

3.5.1. Nitel Verilerin Analizi

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılara sorular yöneltilmiş, cevaplar not alınarak veya ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Daha sonra da not alınan cevaplar bilgisayara kaydedilmiş, ses cihazına kaydedilen cevaplar tek tek dinlenmek suretiyle elde edilen verilerin analizi yapılmıştır. Verilerin analizi yapılırken içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi ile toplanan verilerden çeşitli kavramlar ve ilgili bağlantılar ortaya konulmakta ve temalar oluşturulmaktadır. Daha sonra temalar arasında ilişki kurulup okuyucunun anlayabileceği şekilde değerlendirilip sunulmuştur. Görüşme sonucu

ulaştığı verilerle ilişkili olan aynı nitelikteki kavramları aynı kod altında toplamıştır. Temalar, kodlar incelendikten sonra birbirine yakın olanlar birleştirilerek oluşturulmuştur. Bu aşamada araştırmacı konuyla ilgili alan uzmanı olan bir kişiden yardım alınmıştır. Araştırmada, özelden genele doğru bir sıranın olması bağlamında tümevarımcı araştırma modelinin yansması olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu araştırmada ilk yapılan, görüşme formunda bulunan birinci bölüme ait katılımcı öğretmenlerin kişisel bilgiler bölümünün doldurulması olmuştur. Daha sonra da, ikinci kısımdaki görüşme sorularıyla ilgili alınan görüşler içerik analizi ile değerlendirilmiştir.

İçerik analiz yöntemi, toplanan verilerden açıklanabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmek hedeflenmektedir. Veriler, içerik analizinde ayrıntılı ve detaylı olarak incelenip, bulunan tespit edilen kavramlara göre anlaşılır bir düzeyde sistemli olarak tanımlanır ve yorumlanır.

İçerik analizi dört aşamada yapılmaktadır. Bunlar sırasıyla:

- i .Verileri Kodlanması
- ii.Temaların Bulunması
- iii.Verilerin Kodlara ve Temalara göre sistematik olarak düzenlenmesi ve Tanımlanması
- iv.Bulguların Yorumlanması

Yıldırım ve Şimşek'in (2006) belirttiği gibi veri analizi yapılırken içerik analizi dört aşamada gerçekleşmiştir

i. Verilerin Kodlanması

İçerik analizinde ilk sırada yapılan, her katılımcı öğretmene numara verilerek, görüşme sırasında alınan ses kayıtları bilgisayarda word programında yazıya dönüştürülmüştür. Görüşmelerden elde edilen veriler defalarca kez okunmuş ve katılımcı öğretmen görüşleri doğrultusunda kendi aralarında anlamlı bir bütün oluşturan kısımlar bulunarak görüşler listelenmiştir.

Öğretmenlerden elde edilen veriler araştırma dahilinde incelenmiş ve anlamlı kısımlara ayrılmış ve kavramsal anlamlandırılmış ve kodlanmıştır. Kodlarla ilgili bölümdeki anlamı veya durumu etkili bir şekilde yansıtabilecek şekilde belirlenmiştir.

Kodlamaların çoğu sorunun analizinde veri setinden faydalanılarak oluşturulmuştur. Bununla birlikte bütün katılımcı öğretmenlerin ilgili sorulara verdikleri cevaplar birkaç defa satır satır okunarak ilgili cümlelerin altları çizilmiştir. Daha sonra da o sorudaki anlamlı veri birimleri tespit edilmiş ve isimlendirilmiştir. Bu durum ve bu bölümlerde ifade edilen durum tanımlayıcı bir şekilde isimlendirilmiş yani kodlanmıştır. Kodlamalarda araştırmanın kavramsal çerçevesi de dikkate alınmıştır. Bu kod listesi verilerin düzenlenmesinde anahtar liste görevini görmüştür. Araştırma soruları dışında toplanan veriler ise kodlamanın dışında bırakılmıştır.

ii. Temaların Bulunması

Temaların bulunması aşamasında, toplanan verilerin kodlanması ve bu kodlara göre sınıflandırılmasından sonra ortaya çıkacak kodlardan ayrı genel olarak kategoriler oluşturulmuş ve ayrı temalar olarak değerlendirilmiştir. Veriler kodlandıktan sonra temalara ayrılmıştır. Bunun için de daha önce belirlenen kodlar bir arada toplandı ve anlamlı bir bütün oluşturulmaya çalışılmıştır. Ortak olan kodlar bir araya getirilmiş ve kategoriler oluşturulmuştur. Daha sonra kodların ortak olan noktalardan alınıp oluşturulan kategorilerden temalar derlenmiştir. Temalar ise verileri genel bir seviyede açıklamaktadır.

Soruların analizinde temalar, katılımcı öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerden yola çıkılarak belirlenmiştir. Belirlenen her tema, diğer temadan farklı bir görüşe sahipken bununla birlikte de temalar verilerin anlamlı bir şekilde açıklanabileceği şekilde kendi aralarında anlamlı bir bütün oluşturmaktadır. Temalar belirlenirken verilerin önemli bir bölümünün dışarıda kalmaması için dikkat edilmiştir. Bu durum içinde öğretmen görüşleri tekrar okunarak veri setini içine alacak yeni temalar tespit edilmiştir.

iii.Verileri kodlara ve temalara göre sistematik olarak düzenlenmesi ve tanımlanması:

Burada bilgileri dikkat çekici bir şekilde yansıtabilmek için katılımcı öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Her tema bire bir olarak alınan alıntılar yöntemiyle tanımlanmaya çalışılacaktır. Bu aşamada ilişkili olarak bilgiler sunulmuş, temalar ve görüşler tanımlanmış ve kişisel ifadelerden kaçınılmıştır.

Tablolarda ilgili soru analizinde belirlenen temaların numaraları, bu tema yönünde kaç öğretmenin cevap verdiği ve frekansları, katılımcı öğretmen görüşlerinden birebir alıntılar yapılarak gösterilen örnek görüşler bulunmaktadır. Bu aşamada kısaca hazırlanan tablolara yorum yapılmadan ve ilişkisel olarak betimlenmesi yapılacak, verilerin doğrudan verilmesine dikkat edilmiştir.

Bu aşamada ise, katılımcıların görüşleri ve görüşme sorularına verdikleri cevaplar, okuyucuların anlayabileceği sade ve anlaşılır bir dille anlatılmaya çalışılmıştır. Bilgiyi sistemli olarak sunmak için de tablolardan yararlanılacaktır. Katılımcıya ait görüşme notları italik olarak ve tırnak işareti içerisinde gösterilmiştir. Katılımcı öğretmenlere ait konuşmaların kime ait olduğu kodlama şeklinde ve tırnak içinde gösterilmiştir.

iv. Bulguların Yorumlanması

Ayrıntılı olarak incelenen bulgular araştırmacı tarafından yorumlanmış ve sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen veriler nitel araştırma evrelerinden geçerek ve bu bağlamda da bazı sonuçlara ulaşılmıştır. (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Yorumlamalar yapılırken katılımcıların görüşleri, ifade ettikleri kavramlar ve araştırmanın kuramsal çerçevesi göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Araştırmacı bulguları yorumlarken daha önce verdiği kavramlarla aynı yönde çalışmaya özen göstermiştir. Toplanan verileri anlamlı bir şekilde açıklanabilmek için neden-sonuç ilişkisine de önem vermiştir. Çalışmanın sonraki aşamasında da verilerden bir takım sonuçlar elde etmiş ve bu sonuçların önemini ortaya koymuştur.

Bu araştırmada, toplanan nitel verilerin çözümlemesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler, görüşme sürecinde kullanılan sorulara özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Betimsel analizde, görüşmeleri daha etkili olarak vermek için direkt alınana alıntılar çok fazla yer kaplamaktadır. Bu araştırmada betimsel analizle toplanan bulguların sonuçları bir düzen içerisinde yorumlanıp sunulmaya çalışılmıştır. Toparlanan veriler önce sade ve anlaşılır bir dilde açıklandıktan sonra yorumlama yapılmıştır.

Analizlere başlanmadan önce üye denetimi yöntemi kullanılarak görüşme formu rastgele seçilen 1 öğretmene sunulduktan sonra öğretmenlerle yapılan kayıdn

doğruluğuna bakılmış ve gerekli onay alındıktan sonra analize başlanmıştır. Belirlenen listedeki kodlar arasında karşılaştırma yapılmış ve sonuçların tutarlı olduğu görülmüştür. Görüşme Soruların cevaplarında dikkat çeken özellikler tespit edilerek, tekrarlanma sıklıklarına bakılmıştır. Bu basamaklardan sonra araştırmacı veri analizi yapmakta ve çalışmanın bulgularını oluşturmaktadır. Gizlilik ilkesine dayandığı için, araştırmaya katılan öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3, Ö4 olarak kodlanmakta ve bu kodlar bulgular bölümünde kullanılmaktadır.

3.5.2 Nicel Verilerin Analizi

Araştırmada nicel verilerin istatistiksel çözümlenmesinde bir istatistiksel veri analizi programı olan SPSS 24. yazılımı kullanılmıştır. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin cinsiyet, sınıf, ailesinde birey sayısı, ebeveynlerinin eğitim durumu ve meslekleri, ailesinin gelir durumunun saptanması amacıyla sıklık analizi uygulanmış ve elde edilen bulgular sıklık dağılım tabloları ile gösterilmiştir. Öğrencilerin Ticaret Meslek Lisesini seçme nedenlerinin, muhasebe derslerini sevmeye ve tekrar tercih etme durumlarının okul araç-gereçleri ve muhasebe derslerine, muhasebe dersi işleniş ve ders öğretmenlerine ilişkin görüşlerinin saptanmasında ve beceri eğitimi aldıkları iş yeri türü ve bu iş yerini bulma şekillerin, beceri eğitiminin yeterliliğine ilişkin görüşlerinin ve beceri eğitiminde karşılaştıkları sorunların belirlenmesinde sıklık analizinden yararlanılmıştır. Son olarak öğrencilerin cinsiyetleri ve Ticaret Meslek Lisesini kendi istekleriyle tercih etme durumlarına göre muhasebe dersi ve beceri eğitimine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılmasında Ki kare (Chisquare) analizi kullanılmıştır.

3.6. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliliği

Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırma yapılan konunun araştırmacı tarafından tarafsız olarak gözlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Nitel araştırmalarda iç geçerlik, araştırma sonuçlarına ulaşılırken takip edilen sürecin çalışılan gerçekliği ortaya çıkarmadaki yeterliliğidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada araştırmacı verileri toplarken, analiz ederken, bulguları ortaya koyup sonuca ulaşırken iç geçerliğini sağlamak için uzman incelemesi yöntemine başvurmuştur. Bu amaçla iki alan uzmanının görüşlerinden yararlanmaktadır. Yıldırım ve Şimşek, (2013) uzman incelemesi yöntemi ile alan uzmanı, araştırma süreci boyunca verilerin toplanıp, sonuçlara ulaşılincaya dek, nesnel ve eleştirel bakış açısıyla araştırmacıya

geri dönütlerde bulunmaktadır. Bu araştırmada araştırmacı katılımcı teyidi ile görüşmeden elde edilen verilerin doğruluğunun kontrolü için 2 öğretmenle tekrardan görüşüp elde edilen verileri katılımcılara okuyarak, doğruluğunu onaylatmaktadır. Böyle Yıldırım ve Şimşek, (2013) katılımcı teyidi ile araştırmada ulaşılan sonuçların gerçeği yansıtırma oranı ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmanın dış geçerliği için ayrıntılı betimleme yöntemi kullanılmaktadır. Ayrıntılı betimleme yöntemi ile araştırmada doğrudan alıntılara sık sık yer verilmektedir. Bu durumda bu araştırmanın aktarılabilirliği yani dış geçerliği artırılmaktadır. Yıldırım ve Şimşek, (2013) dış geçerlik, araştırmadan elde edilen sonuçların eş koşullarda ve hallerde genel bir yargıya ulaşılabilmesi olarak tanımlanmaktadır.

Güvenirlik kapsamında, araştırmanın iç güvenilirliği Yıldırım ve Şimşek, (2013) aynı çalışmanın farklı araştırmacılar tarafından aynı zamanda yapılması sonucu benzer sonuçlara ulaşmaları olarak tanımlanmaktadır. Bu doğrultuda bu araştırmanın iç güvenilirliği için tutarlık incelemesi yöntemine başvurulmaktadır.

Araştırmacı bu araştırmanın güvenilirliğini arttırmak için ilk olarak pilot uygulama yapmıştır. Pilot uygulamada, araştırmaya katılan öğretmen ile yaptığı görüşmeyi birden fazla okumuş ve birbiriyle ilişik kavramları kodlara, kategorilere ve temalara ayırmıştır. Bundan sonra da araştırmacı yaptığı çalışmadaki öğretmen görüşmelerini birden fazla teker teker okumuştur. Okuduğu görüşmelerde birbiriyle ilişkili kavramları birlikte kodlanmış, daha sonra kategori ve temalara ayrılmıştır. Tez süreci boyunca da düzenli olarak da tez danışmanı ile görüşülmüştür. Araştırmacı tez danışmanı ile sürekli görüşerek kod ve kategorilerin doğruluk tartışmasını yapmıştır. Araştırmacının tartışma sonucunda tez danışmanı ile ortak olarak belirlediği kodlar, kategoriler ve temalar oluşturulmuştur. Araştırmacı tez danışmanı ile kodları ve kategorileri belirledikten sonra diğer görüşmeden elde edilen verileri kodlamak suretiyle kategorileri belirlemiştir. Bunun sonucunda de çıkan yeni kodlar, kategoriler ve temaları danışman ile fikir birliği yapılarak belirlenmiştir.

3.7. Araştırmada Etik

Bu alışma için ilk olarak ilgili çalışmalar araştırılmış alan yazın oluşturulmakta, konu hakkında bilgi aktarılıp, daha önce yapılan araştırmalar ifade edilirken etik bilimsel araştırma kurallarına uygun davranılmaktadır. Araştırmada diğerk yazarların görüşlerine ve araştırmalarına atıfta bulunulmaktadır.

Araştırmanın verilerini toplamaya başlamadan önce öğretmenler ve öğrencilerin bağlı bulunduğu KKTC Milli Eğitim Bakanlığının Mesleki ve Teknik ğretim Dairesinden gerekli izin alınmaktadır. Bu izin araştırmanın ek kısmında ek 1 olarak sunulmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerle yapılan görüşmeler tamamen gönüllük ilkesine göre yapılmakta ve öğretmenlerin izinleri alınarak görüşleri ses kaydına alınmaktadır. Görüşmecilerden elde edilen veriler gizlilik ilkesine bağlı kalınarak sadece bu araştırma için kullanılmaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler doğru, drşt ve objektif olarak okuyucuya sunulmaktadır.

Bu tez çalışması boyunca araştırmacı ilgili tez danışmanı ile iştişare yapmakta ve çalışmanın etik kurallara uygun olması ilgili araştırma, Turnitin programında değerlendirilmekte ve geçerli sonuç almaktadır. Araştırmanın Turnitin raporu Eklerde bulunmaktadır. Ayrıca araştırmacının özgeçmişi de eklerde sunulmaktadır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Nitel Bulgular

Bu bölümde “yarı yapılandırılmış görüşme” den elde edilen bulgular sunulmuştur. Görüşme sonucu elde edilen bulguların sunumunda araştırmanın amaçları temel alınmış ve veriler bu sıraya göre düzenlenmiştir. Araştırmanın alt amaçları bir veya birden fazla görüşme sorusunu kapsayabilmektedir. Alt amaçların birden fazla görüşme sorusunu içerdiği durumlarda, her bir soru kendi içerisinde ayrı ayrı analiz edilmiş ve her sorunun bulguları ayrı ayrı yorumlanmıştır. Araştırmanın alt amacı ile ilgili olarak bütün sorular analiz edilip, bulguları yorumlandıktan sonra ilgili alt amacın kapsadığı tüm soruların bulguları tekrar organize edilmiş ve bölüm sonunda tekrar ilgili alt amaca dair genel bulgular yorumlanmıştır.

Tablo 4.1.1.

Muhasebe dersinde öğrencilere kazandırılması gereken hedefler

Kazanımlar	N
Ülkeye ve piyasaya uygun ara eleman yetiştirme	15
Temel muhasebe bilgilerini öğrenme	6
İletişimi-insan ilişkileri iyi olan bireyler yetiştirme	3
Yasa-tüzükleri bilme	2
Bilgisayarlı muhasebe konusunda yetkin olma	2
Vatanını seven ve toplumuna faydalı birey yetiştirme	1
Muhasebenin yaşamımızdaki önemini kavrama	1
Toplam	30

Tablo 4.1.1 incelendiğinde, 10 farklı katılımcı muhasebe-finance alan öğretmeni muhasebe dersinde öğrencilere kazandırılması gereken hedefler sorusuna ilişkin 30 farklı görüş belirtmişlerdir. Bu görüşlerden 15'i ülkeye ve piyasaya uygun ara eleman yetiştirme, 6'sı temel muhasebe bilgilerini öğrenme, 3'ü iletişimi-insan

ilişkileri iyi olan bireyler yetiştirme, 2'si yasa-tüzükleri bilme, 2'si bilgisayarlı muhasebe konusunda yetkin olma, 1'i vatanını seven ve toplumuna faydalı birey yetiştirme, 1'i muhasebenin yaşamımızdaki önemini kavrama konularında görüş belirtmişlerdir.

“Ülkeye ve piyasaya uygun ara eleman yetiştirme” temasına ilişkin 3 öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö2: *“İlk anda aklımıza gelen bir muhasebe bürosunda iyi bir yerde çalışabilecek düzeye gelebilmeleridir. Üniversiteden çok çocuğun lise sonrası ara eleman olarak yetiştirilmesi, çok iyilerin de üniversiteye gidip kendini geliştirmesi ve piyasada yüksek düzeyde bir işte çalışabilmeleri hedeflenir.”*

Ö7: *“Esas itibariyle tabii ki okulun amaçları açısından baktığımız zaman teorilerdir. Yani doğru bilgiyi vermektir. Ancak dediğim gibi uygulamada farklılıklarla karşılaşmaları mümkündür, bu farklılıklarla karşılaşabileceklerini gösteriyoruz ve bunlara ilişkin neler yapabileceğini de yine bu verdiğimiz derslerde işlemeye çalışıyoruz ve onları piyasaya uygun bireyler olarak yetiştirmeye çalışıyoruz.”*

Ö9: *“Şimdi muhasebe dersinde kazandırılması gereken hedefler aslında bizim yaşamızda ve tüzüklerimizde belirlenmiştir. Bizim meslek lisesi öğretmenleri olarak öğrencilerimize ayrıca da ticaret lisesi olarak ticaret lisesi öğrencilerine birincil amaç ara eleman yani işletmelere ara eleman yetiştirmektir. Kimdir nedir bu işletmeler bizim fokuslandığımız işletmeler daha çok ticari işletmeler olur.”*

“Temel muhasebe bilgilerini öğrenme” temasına ilişkin 2 öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4: *“Muhasebenin önemini çocukların kavraması lazım. Neden gerekli olduğunu anlaması gerekir. Muhasebenin önemini anlamayan öğrenci muhasebeyi anlayamaz. Muhasebedeki temel kavramları, fonksiyonlarının muhasebenin ne olduğunu bilmesi gerekir önce hedefimiz budur.”*

Ö8: *“Birinci hedef muhasebe bilgi ve becerisi geliştirme hedefi olmalıdır. İkincisi mezun olduktan sonra paket programları kullanabilme becerisi kazandırmaktır. İşyerlerinde iyi bir muhasip olma yönünde hedefler konmalı ve geliştirilmelidir. Temel hedefimiz budur.”*

“İletişimi-insan ilişkileri iyi olan bireyler yetiştirme” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö10: *“İyi bir muhasebe bilgisine sahip olmak, becerisine sahip olmak, piyasada muhasebeci olarak ne gerekiyorsa sektörün ihtiyaçları doğrultusunda alan bilgilerini vermek 4 yıllık süre zarfında, insan ilişkileri iyi olabilen, yine kendini iyi ifade edebilen, dürüst kişiler yetiştirmek.”*

“Yasa-tüzükleri bilme”temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö3: *“Öncelikle yasaya uygun, piyasanın koşullarını benimsemiş anlamış ve ona göre sonuçlar üretebilecek bir hedefimiz vardır. Burada daha fazla teorik bilgiler verilmesine rağmen aslında piyasada nelerle karşılaşılacaklarını de verme taraftayız.”*

“Bilgisayarlı muhasebe konusunda yetkin olma”temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö8: *“Birinci hedef muhasebe bilgi ve becerisi geliştirme hedefi olmalıdır. İkincisi mezun olduktan sonra paket programları kullanabilme becerisi kazandırmaktır. İşyerlerinde iyi bir muhasip olma yönünde hedefler konmalı ve geliştirilmelidir. Temel hedefimiz budur.”*

“Vatanını seven ve toplumuna faydalı birey yetiştirme” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö3: *“Yürürlükteki yasa ve tüzüklere bağlı olarak ticari işlemlerin kayda alınması. Pedagojik formasyon kapsamında vatanını seven, sorumluluğunu bilen bireyler olarak yetiştirilmesi.”*

“Muhasebenin yaşamımızdaki önemini kavrama”temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4: *“Muhasebenin önemini çocukların kavraması lazım. Neden gerekli olduğunu anlaması gerekir. Muhasebenin önemini anlamayan öğrenci muhasebeyi anlayamaz. Muhasebedeki temel kavramları, fonksiyonlarının muhasebenin ne olduğunu bilmesi gerekir önce hedefimiz budur.”*

Tablo 4.1.2.

Muhasebe dersinde öğretilmesi gereken en önemli konular

Konular	N
Muhasebenin temel kavramlarını öğrenme	5
Tekdüzen Hesap planı uygulama	5
Bilançonun çıkarılması	3
Muhasebenin ilkeleri	3
Defter tutmayı öğrenme	3
Mizan çıkarmayı öğrenme	2
Monografiler uygulama	2
Bilgisayarlı muhasebeyi öğrenme	2
Ticari işletmelerin kuruluş aşamalarını bilme	2
Farklı muhasebe alanlarının detayları bilme	2
Günlük hayatta öğrenilenleri uygulama	1
Toplam	30

Tablo 4.1.2 incelendiğinde, 10 farklı katılımcı muhasebe-finance alan öğretmenini muhasebe dersinde öğretilmesi gereken en önemli konular(yani dersin içeriği)sorusuna ilişkin 30 farklı görüş belirtmişlerdir. Bu görüşlerden 5'i Muhasebenin temel kavramlarını öğrenme, 5'i Tekdüzen Hesap planı uygulama, 3'ü Bilançonun çıkarılması, 3'i muhasebenin ilkeleri, 3'ü defter tutmayı öğrenme, 2' si mizan çıkarmayı öğrenme, 2' si monografiler uygulama, 2' si bilgisayarlı muhasebeyi öğrenme, 2' si ticari işletmelerin kuruluş aşamalarını bilme, 2' si farklı muhasebe alanlarının detayları bilme ve 1 kişi de günlük hayatta öğrenilenleri uygulama konularında görüş belirtmişlerdir.

“Muhasebenin temel kavramlarını öğrenme ”temasına ilişkin 3öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö3: “9. sınıfta muhasebenin kavramları, kullanılması gereken evraklar, 10. Sınıfta bu evrakların uygulama yöntemleri, ticari işletmenin kuruluş işlemleri ve aşamaları yüzeysel olarak kayıt işlemleri verilebilir. 11. Sınıfta normal bir işletmenin kullanılabileceği tüm ana ve yardımcı hesapların içeriğini ve kaydedilmesini , muhasebe kayıtlarının özellikle mantığının anlaşılmasının sağlanması. 12. Sınıfta da

branşlaşmış şekilde daha detaylı muhasebeyi öğrenmesi gerekir. Örneğin Şirketler, Maliyet, Banka, Konaklama.”

Ö6: “En önemlisi muhasebenin öğrenilmesidir. Yani hesapların işleyişini çok iyi öğrenmek. Onu öğrendikten sonra da uygulamada zaten sonucunu alır. Örnek; Aktif karakterli hesapların ve pasif karakterli hesapların nasıl işlediğini öğrenmek. Gelir-Gider hesaplarının nasıl işlediği.”

Ö8: “Bu sınıflara göre değişir. Mesela bir 9. sınıfta teorik bilgiler, 10 sınıfta teorik bilgiler, 11 sınıfta ise uygulamalarla beraber paket programı başlatılması benim şahsi görüşüm o. 11' in 2. döneminde daha çok yoğunluk olarak uygulamalarla teorik uygulamalarla birlikte paket programıyla aynı anda götürülmesi 12. sınıfta ise tamamıyla monografi işlenmesi yönünde bir düşüncem vardır. Yani eksperti kullanıyorsak 12 sınıflarda yüzde yüz ekspertin önünde paket programının önünde monografileri bol bol her yönüyle çözmek.”

“Tekdüzen Hesap planı uygulama”temasına ilişkin 3öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1: “Muhasebe dersinde muhasebenin bir süreci var bu süreç çerçevesinde ilk önce açılış bilançosu verilmesi gerekir. Açılış bilançosuna bağlı olarak tekdüzen hesap planında hesapların sistematik sıralanışı yani dönen varlık 1. grup olarak, duran varlıklar 2. grup olarak aktif tarafta yer aldığını öğretmek ve 3. grup olan kısa vadeli yabancı kaynaklar, 4. grup uzun vadeli yabancı kaynaklar ve 5. grup özkaynaklar pasif hesaplar olarak anlatılmalı ve bunlara bağlı hesap kodları ve işleyişleri öğretilmelidir.”

Ö6: “En önemlisi muhasebenin öğrenilmesidir. Yani hesapların işleyişini çok iyi öğrenmek.”

Ö5: “Piyasanın kullandığı hesap isimlerini bilmesi lazım. Bankalardaki değişik hesapların alt hesaplarını açabilmesi lazım.”

“Bilançonun çıkarılması”temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4: “11. sınıf çocuk varlık kaynakların işleyişini öğrenebilmesi için gelir tablosunu ve bilançoyu öğrenir.”

Ö7: “Öncelikle genel muhasebe açısından bakacak olursak en baştan en sona

kadar yani açılış kaydından hatta kuruluş bilançosundan envanter işlemlerinin sonucuna kadar her türlü yapılması gereken işlemleri, dikkat edilmesi gereken konuları, müfredatımızın elverdiğince, süremizin elverdiğince, en ince detayına kadar vermeyi amaçlıyoruz.”

“Muhasebenin ilkeleri”temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö2: *“Muhasebenin açılımını, önemini, gerekliliğini bilmeli, defter tutmanın kurallarını, tutulması gereken defterleri ve bu defterleri ve bu defterlerin uygulamada nasıl tutulduğunu bilmesi gerekir.”*

Ö5: *“Rakamları dikkatli yazabilmeleri ne fazla ne eksik yazabilmeleri gereklidir.”*

“Defter tutmayı öğrenme” temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4: *“Daha sonra yevmiye defteri, Defteri-kebir, mizanı öğrenirler.”*

Ö2: *“Muhasebenin açılımını, önemini, gerekliliğini bilmeli, defter tutmanın kurallarını, tutulması gereken defterleri ve bu defterleri ve bu defterlerin uygulamada nasıl tutulduğunu bilmesi gerekir. ”*

“Mizan çıkarmayı öğrenme”temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4: *“Daha sonra yevmiye defteri, Defteri-kebir, mizanı öğrenirler. ”*

“Monografiler uygulama”temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö8: *“11'in 2. döneminde daha çok yoğunluk olarak uygulamalarla teorik uygulamalarla birlikte paket programıyla aynı anda götürülmesi 12. sınıfta ise tamamıyla monografi işlenmesi yönünde bir düşüncem vardır. ”*

“Bilgisayarlı muhasebeyi öğrenme” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö8: *“Yani eksperti kullanıyorsak 12 sınıflarda yüzde yüz ekspertin önünde paket programının önünde monografileri bol bol her yönüyle çözmek.”*

“Ticari işletmelerin kuruluş aşamalarını bilme”temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö3: “9. sınıfta muhasebenin kavramları, kullanılması gereken evraklar, 10. Sınıfta bu evrakların uygulama yöntemleri, ticari işletmenin kuruluş işlemleri ve aşamaları yüzeysel olarak kayıt işlemleri verilebilir.”

“Farklı muhasebe alanlarının detayları bilme”temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö3: “12. sınıfta da branşlaşmış şekilde daha detaylı muhasebeyi öğrenmesi gerekir.”

“Günlük hayatta öğrenilenleri uygulama”temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö10: “Hesaplarını ben yapmıştım dediğinde farklı olur, işte örnek yaz işletme kuruldu, şu sermayesiyle şu kadar bankada parasıyla şu kadar demirbaşıyla yapıldı kaydını yap demek daha başka bir şey. Yani bunu biraz daha böyle gerçek hayata kaydırmak gerekiyor yani olması gereken bence o.”

Tablo 4.1.3.

Muhasebe dersi öğretim yöntem-teknikleri

Yöntem-teknikler	N
Uygulamalı anlatım	9
Örnek soru çözümü	8
Düz anlatım	6
Soru-cevap yöntemi	2
İşbirlikli anlatım	1
Toplam	26

Tablo 4.1.3. incelendiğinde, 10 farklı katılımcı muhasebe-finance alan öğretmeni muhasebe dersinde dersi anlatma öğretim yöntemleri ve etkinlikler öğretilmesi gereken en önemli konular(yani dersin içeriği)sorusuna ilişkin 26 farklı görüş belirtmişlerdir. Bu görüşlerden 9'ı uygulamalı anlatım, 8'i örnek soru çözümü, 6'sı düz anlatım, 2'si soru cevap yöntemi ve 1 kişi de işbirlikli anlatım konularında

görüş belirtmişlerdir.

“Uygulamalı anlatım”temasına ilişkin 3 öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö7: *“Bilgisayarlı muhasebe dersi için biraz daha güzel yani örnek olayları yaşamak biraz daha güzel. Orda da yine aynı şekilde bilgisayar laboratuvarında bu işleri bu dersi işlediğimiz için örnek olaylarımızı hazırlıyorum. Burada bütün öğrenciler ilk önce bu örnek olayı kendi bilgisayarında çözüyor.”*

Ö3: *“Uygulamalı olarak konuyla ilgili monografiler çözülür. Çocuklar düzenli bir şekilde tahtaya kaldırılarak problem çözümlerine dahil edilir. Kendilerinden örnek olaylar hazırlanarak arkadaşlarıyla birlikte bu olayların muhasebe kayıtlarını yapmaları istenir.”*

Ö9: *“bir sanal ortam yaratıyoruz sanal ortama göre işlemlerin işlemlerini veya kuruluşundan başlayarak kuruluşunu veriyoruz daha sonra işletmenin kuruluş işlemlerini yaptıktan sona kuruluş kayıtlarını yapıyoruz.”*

“Örnek soru çözümü”temasına ilişkin 4öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1: *“Daha çok uygulama ağırlıklı olduğu için öncelikle her konunun ardından kısa örnek sorular yazdırarak tahtada çözümünü yapıyorum.”*

Ö10: *“Basit usulde defter tutma dersinde modülünde işletme defterini yaparken soru projeksiyondan yansıtıyorum. Sonra boş bir işletme defterini yansıtıyorum. Perdeyi kaldırıyorum, tahtada onu doldurtuyorum.”*

Ö4: *“Önce sözlü anlatım, tahtada gösteririm, örneklendiririm, ardından öğrencilere tahtada örnek çözdürürüm.”*

Ö5: *“Ben şirketler muhasebesini verirken önce şirketler hakkında bilgi verir o günkü şirket hangisiyse o şirketin özelliklerinden bahseder, sonra da monografi verir, şirketin kuruluş aşaması, sermaye azaltması, sermaye çoğaltması, yeni bir ortak alması gibi.”*

“Düz anlatım”temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1: *“Modüllerdeki önemli konuların ya altını çizerek ya da deftere kısa notlar aldırarak sözel kısımlarını ders giriş olarak veriyorum.”*

Ö2: *“Konuyu anlatırken önce sözlü bir anlatım, sonra konuyu özetleyerek yazdırırım ve ilk örneklerini tahtada kendim çözerim.”*

“**Soru-cevapyöntemi**”temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

 2:“*Ondan sonra geçmiş konulardan birkaç soru sorarım ve yeni konuyu belirtirim.*”

“**  birlikli anlatım**”temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

 3:“*...çocuklar düzenli bir şekilde tahtaya kaldırılarak problem çözümlerine dahil edilir. Kendilerinden  rnek olaylar hazırlanarak arkadaşlarıyla birlikte bu olayların muhasebe kayıtlarını yapmaları istenir.*”

Tablo 4.1.4.

Muhasebe ders kitaplarının kalitesi ve kitap dışındaki araç gereçler

	N
Okul dışından mesleğe yönelik bilgi alımı ve ders notları kullanımı	8
Kitap kullanımı yok ve modüller sistem kullanımı	6
Kaynak kitap kullanımı	5
�nternet kullanımı	5
Modüller kullanımı sıkıntılı	4
Tahta kullanımı	3
Piyasadan günlük defter kullanımı	2
Bilgisayarlı paket programı kullanımı	2
Projeksiyon kullanımı	2
Tepegöz kullanımı	1
Hesap makinesi kullanımı	1
Toplam	39

Tablo 4.1.4. incelendiğinde, 10 farklı katılımcı muhasebe-finance alan  ğretmeni muhasebe dersinde kullandığınız kitabın kalitesini nasıl buluyorsunuz? Kitap dışında derslerinizde başka hangi araç-gereç ve materyalleri kullanırsınız sorularına ilişkin 39 farklı görüş belirtmişlerdir. Bu görüşlerden 8'i okul dışından mesleğe yönelik bilgi alımı ve ders notları kullanımı, 6'sı kitap kullanımı yok ve

modüller sistem kullanımı, 5'i kaynak kitap kullanımı, 5'i internet kullanımı, 4'ü modüller kullanımı sıkıntılı, 3'ü tahta kullanımı, 2'si piyasadan günlük defter kullanımı, 2'si bilgisayarlı paket programı kullanımı, 2'si projeksiyon kullanımı, 1'i tepegöz kullanımı, 1'i Hesap makinesi kullanımı konularında görüş belirtmişlerdir.

“Okul dışından mesleğe yönelik bilgi alımı ve ders notları kullanımı”temasına ilişkin 3öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö2: *“Modüllerden ve kitaplardan faydalananarak arkadaşlarla istişare içerisinde hazırladığımız ders notlarından faydalanıyoruz.”*

Ö7: *“Ekspert programıyla ilgili herhangi bir kaynağımız yok. Yazılı bir kaynağımız yok. Ancak ... Üniversitesibu konuda bize sıkıştığımız zaman yardımcı olabilmektedir. Ama yinede mutlaka bir kaynak hazırlanması gerektiğine inanıyorum. Çünkü burada sıkıştığımız zaman ... Üniversitesi'ni arıyoruz , sıkıştığımız zaman muhasebe bürolarına gidip bunlarla ilgili bilgi almaya çalışıyoruz veya yanlış yapmamak için bu gibi kişilerden bilgi almaya çalışıyoruz.”*

Ö8: *“Bu arada danışmalarımız sayesinde danışıyoruz bu bir sorun olursa. İlk iki yıl danıştık. Örneğin mesela eksperte...Üniversitesi'mizde ders veren hocamıza danışıyoruz ve bu konuda bilgi sahibi olduk.”*

“Kitap kullanımı yok ve modüler sistem kullanımı”temasına ilişkin 3öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö3: *“Kitap değil, modüller kullanıyor.”*

Ö4: *“Kitap yoktur. Modüller sistemdir.”*

Ö5: *“Ders kitabı yoktur. Modüller sıkıntıları var.”*

“Kaynak kitap kullanımı”temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö6: *“Ben sadece bilanço modülünü kullanıyorum. Kalan modülleri ekstra başka bir kaynak kitaptan yararlanarak kendim hazırlarım. Mevlüt Karakaya, Tutibay Yayınları.”*

Ö7: *“Genel muhasebe dersinde daha çok MEB bize önerdiği kitaplardan yararlanarak kendi hazırladığımız ders notlarımızı kullanıyoruz. Tabi sadece bu değil kendi kütüphanemdeki kitaplardan da kullanıyoruz.”*

“İnternet kullanımı”temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö2:“Bilgisayarlı muhasebede bilgisayarı, tahtayı kullanıyoruz, internet üzerinden de çocuklarla iletişim kurarak sormak istedikleri soruları cevaplıyorum. ”

Ö10:“İnternette ben öğrencilerime bunu söylüyorum. Muhasebe dersleri. com diye bir site var. Bu ticaret lisesi öğrencilerine yönelik bir sitedir. Bu siteye yönlendiriyorum. Artık Günümüzde bütün öğrenciler bilgisayar kullanabiliyor. Cep telefonlarından girebiliyor. Araştırmacı olsunlar diye kaynak olarak sadece bir kitaba modüle bağlı kalmıyorum. ”

“Modüller kullanımı sıkıntılı” temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1:“Derslerimiz Modül çerçevesinde yürütülmektedir.Modüller 5 tanedir. Yalnız derslerde modülleri kullanmayı çok fazla tercih etmiyoruz. Çünkü modüllerin veriliş sırası olsun karmaşıklığı olsun çok fazla memnun değiliz.”

Ö5:“Modüllerin sıkıntıları var. Birinci sıkıntı hem on yıl önceki Kıbrıs' la alakalı olmayan yasalar, ayrıntılı yazılmadı acele yazıldı. Güncellenmesi gerekir. Zımbalanmış kağıtlardır. Öğrencilerin ilgisini çekmez. ”

“Tahta kullanımı” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1:“Kullandığımız beyaz tahta, hazır verilmiş tablolar üzerinde uygulama kullandığımız materyallerdir. ”

“Piyasadan günlük defter kullanımı” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö6:“Bunun dışında günlük defter alıp orijinalinin nasıl olduğunu görmelerini sağlarım. ”

“Bilgisayarlı paket programı kullanımı” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö8:“Sadece piyasada kullanılan muhasebe şekillerini ekspertte uyguluyoruz. ”

“Projeksiyon kullanımı” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö3: “*Hesap makinesi, bilgisayar, projeksiyon.*”

“**Tepegöz kullanımı**” temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

 9: “*Yine hesap çizelgeleriyle ilgili çeşitli çizelgeleri kullanmak için zaman zaman tepegöz ve şeyi da nedir yansıtıcı projeksiyonu da kullanıyoruz.*”

“**Hesap makinesi kullanımı**” temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

 3: “*Hesap makinesi, bilgisayar, projeksiyon.*”

Tablo 4.1.5.

Haftalık ders saati olarak muhasebe dersinin sayısının yeterli olup olmadığı

Ders saati	N
Yeterlidir	7
Azdır	3
Artırılmalı	3
Toplam	13

Tablo 4.1.5 incelendiğinde, 10 farklı katılımcı muhasebe-finance alan  ğretmeni muhasebe haftalık ders saati olarak muhasebe dersinin sayısı/süresinin yeterli olup olmadığı ve haftada kaç saat olması gerekir sorusuna ilişkin 13 farklı görüş belirtmişlerdir. Bu görüşlerden 7’si yeterlidir, 3’  azdır, 3’  de 6 saat olmalıdır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

“**Yeterlidir**” temasına ilişkin 4 öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

 2: “*Yeterlidir. Çok fazlası da sıkar. Daha  nceki yıllarda alt sınıflara muhasebe alınmamı tı. Son yıllarda 9. Sınıftan ba ladığı için yeterlidir. Üniversitelerin ilk yıllarında g recekle  konuları bile alıyorlar.*”

 3: “*Son yapılan de i ikliklerle yeterlidir.*”

 5: “*Muhasebe dersinin sayısı yeterlidir.*”

 8: “*Benim dersim uygulamada yeterlidir.*”

“Azdır” temasına ilişkin 3öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4: “Şuan haftalık ders saati bana göre azdır.”

Ö7: “Şuan haftalık ders saati bana göre azdır.”

Ö10: “Aslında çeşit olarak azaltılıp ders sayısının artırılması taraftarıyım ben. Yani daha çok uygulama yapabilsin çocuk. Uygulamayı da artırmak lazım.”

“Artırılmalı” temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4: “Bana göre 6 saat dersler blok olmalı.”

Ö7: “Bunu bizim kendi isteklerimiz doğrultusunda 5 saat yaptık ama 1 saat daha olursa eksik kaldığımız bazı konular var. En basiti dönem sonu işlemlerinden sonra gelir tablosu, kar zarar tablosu veya benzeri tabloları çıkartmakta maalesef süre bize yetersiz kalıyor.”

Tablo 4.1.6.

Muhasebe dersinin sınavlarının nasıl yapıldığı

Sınavlar	N
Örnek monografi şeklinde uygulama	10
Günlük defter,büyük defter, mizan ve bilanço muhasebe kayıtlarını yapma	7
Klasik sınav şeklinde	5
Açık uçlu sorular sorulur	2
Sözlü sınav	1
Muhasebe kayıtlarının raporlaştırılması istenir	1
Toplam	26

Tablo 4.1.6 incelendiğinde, 10 farklı katılımcı muhasebe-finance alan öğretmeni muhasebe dersinin sınavlarının nasıl yapıldığı ve ne tür soruların tercih edildiğisorusuna ilişkin 26 farklı görüş belirtmişlerdir. Bu görüşlerden 10’u örnek monografi şeklinde uygulama, 7’si günlük defter,büyük defter, mizan ve bilanço muhasebe kayıtlarını yapma , 5’i Klasik sınav şeklinde, 2’ si açık uçlu sorular sorulur, 1’ i sözlü sınav şeklinde ve 1’i muhasebe kayıtlarının raporlaştırılması istenir şeklinde görüş belirtmişlerdir.

“Örnek monografi şeklinde uygulama”temasına ilişkin 3öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1: *“Muhasebe dersinin soruları örnek monografiler şeklinde olur. Yani bir şirket kurduğumuzu hayal ederek açılıştan itibaren bir işletmede yapılabilecek örnek uygulamalar soru şeklinde verilir ve öğrencilere bunları açılış bilançosu, günlük defter, büyük defter ve mizan olarak çözmeleri istenir.”*

Ö5: *“Genellikle bir monografi verilir bir hikaye olmuş gibi muhasebeleştirilmesi istenir.”*

Ö8: *“Benim dersimdeki sınavlar uygulama üzerine kuruludur. Şirket açma işlemlerinden başlar, geliştirildikten sonra mizanlara uygulamaya kadar dayanır. Monografilerle ilgili olur. Bu da temeli teorik muhasebede gördükleri soruların yaklaşıklarıdır. Hatta kendileridir. Bilgisayarda uygulamasıdır yani.”*

“Günlük defter,büyük defter, mizan ve bilanço muhasebe kayıtlarını yapma” temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö5: *“Mizan, geçici mizan ve bilanço istenir. Yani uygulamadır.”*

Ö7: *“Bilgisayarlı muhasebe dersinde ise tamamen uygulamaya yönelik sınavlar yapılmaktadır. Bunun için işte dediğim gibi bir örnek olay hazırlanır. Bu örnek olay öğrenciye dağıtılır. Öğrenci bunun muhasebe kayıtlarını yapar ve çıktısını alıp bunların kontrolünü yapmaktayız. Aynı zamanda ikinci dönem bordroyla ilgili birtakım çalışmalarımız oldu. Orda da aynı şekilde bir örnek olay, bir firma orda çalışan personel ve bu personelle ilgili bilgilerin girilip onun çıktısı sonucunda oluşan bordroyla ilgili muhasebe kayıtlarının nasıl yapılacağı konusu öğrencilere verilmektedir.”*

Klasik sınav şeklinde” temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4: *“Sınavlar klasik olur. İşleme dayalıdır. Sorular 12-13 tane işlem olur”*

Ö6: *“Aylık örnek bir olay verilir yine günlük defter, büyük defter ve mizan istenir. 2. Dönem buna envanter bilgileri ve yılsonu işlemleri ilave edilir. Klasik maddeler halinde yukarıdakiler istenir.”*

“Açık uçlu sorular sorulur”temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö3:“Öğrencinin öğrenip öğrenmediğini tam olarak ölçmek için açık uçlu sorular, klasik ve uygulama ağırlıklı olur.”

Ö4: “Yoruma dayalı da tercih ederim. Çocukların beni dinleyip yoruma dayalı sorular sorarım.Mesela muhasebenin önemini bana kendin açıkla derim.”

“Sözlü sınav” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö2:“Ödev notu sınavları sözlü de yapılabilir.”

“Muhasebe kayıtlarınınraporlaştırılması istenir”temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö9: “Yani işletme kurulur, kuruluş kaydı, kuruluş bilançosu, kuruluş mizanı çıkar. Arkasından işletmenin ilk kayıtları yapılır. Sonrada işlemler yapılır. Birinci dönemin sonuna kadar bunlardır. İkinci dönem de mizanlar, bilançonun çıkarılması ve raporlamalara kadar gelinir. ”

Tablo 4.1.7.

Öğrencilerin Staj Süreci (Beceri Eğitimi)

Staj (Beceri Eğitimi)	N
Staj yeri bulmanın güçlüğü	7
Öğrenciler staja haftada 2 gün gitmekte	6
Staj yerlerinin olumlu dönütü	5
Okul yönetiminin staja yönelik olumlu tutumu	5
Staj yerlerinden kaynaklanan verimsizlik	5
Staj süresi yeterli	3
Staj yönetimindeki sistemsizlik	3
Staj yararlı	2
Staj süresi araştırılmalı	2
Öğrencilerin aldıkları ücretten mutlu olması	2
Öğrencilerin teoride başarısız, uygulamada başarılı olma durumları	2
Staj yerlerinin maaş ödememesi	1
Staj yerlerinin maaş ödemesi	1
Staj dönem olarak uygulanmalı	1
Staj yeri bulmanın kolaylığı	1
Öğrencilerin stajdaki verimsizliği	1
Toplam	47

Tablo 4.1.7. incelendiğinde, 10 farklı katılımcı muhasebe-finance alan öğretmenleri öğrencilerin staj sürecinin değerlendirilmesi, Kurumların yaklaşımı, öğrencilerin tutumları, öğretmenlerin kendi duygu-düşünceleri ve okul yönetiminin durum sorusuna ilişkin 47 farklı görüş belirtmişlerdir. Bu görüşlerden 7'si staj yeri bulmanın güçlüğü, 6'si öğrenciler staja haftada 2 gün gitmekte, 5'i staj yerlerinin olumlu dönütü, 5' i okul yönetiminin staja yönelik olumlu tutumu, 5' i staj yerlerinden kaynaklanan verimsizlik, 3'ü staj süresi yeterli, 3' ü staj yönetimindeki sistemsizlik, 2' si staj yararlı, 2' si staj süresi araştırılmalı, 2' si öğrencilerin aldıkları ücretten mutlu olması, 2' si öğrencilerin teoride başarısız, uygulamada başarılı olma durumları, 1'i staj yerlerinin maaş ödememesi, 1' i Staj yerlerinin maaş ödemesi, 1' i Staj bir dönem uygulanmalı, 1' i staj yeri bulmanın kolaylığı, 1'i öğrencilerin stajdaki verimsizliği şeklinde görüş belirtmişlerdir.

“Staj yeri bulmanın güçlüğü” temasına ilişkin 3öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö7: *“Sıkıntılar yaşıyoruz derken bizim burada bölüm olarak baktığımız zaman ağırlıklı olarak muhasebe finansman bölümü olmasına rağmen staj yerleri konusunda bu branşta sıkıntılar yaşıyoruz.”*

Ö3: *“Ancak işyerlerinin çiraklık yasasına bağlı olarak yürürlükte bulunan stajyer öğrenci şartlarına bağlı kalmadıklarından dolayı staj yeri bulmada zorluk çekiyoruz.”*

Ö4: *“Staj yerleştirme yeri sıkıntımızdır. Çünkü muhasebe büroları burada yoktur. Öğrencileri özel sektöre yerleştirmek zorunda kalırız veya devlet dairelerine yerleştiririz. En büyük sorun çocuklar muhasebeyi uygulama ile pekiştiremez.”*

“Öğrenciler staja haftada 2 gün gitmekte” temasına ilişkin 3öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1: *“Muhasebe bölümü öğrencileri staja salı ve çarşamba gitmektedir.”*

Ö2: *“Staj süresi haftada 2 gün yeterlidir.”*

Ö9: *“Öğrenci 2 gün 3 gün okuldayken 2 gün da işletmeye gidiyor ve işletmede aslında uygulamaları orda yerinde görme şansı oluyor.”*

“Staj yerlerinin olumlu dönütü” temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü

aşağıda sunulmuştur:

Ö9: *“Başlangıçta işyerlerini ikna etmek bulmak biraz zor olsa da birçok işyeri bize bu konuda olumlu geri dönütler verdiği için bu zorluğu yavaş yavaş aşıyoruz.”*

Ö5: *“Kurumların yaklaşımı çok iyidir. Hatta neredeyse buradaki kurumlar öğrenci için yarışır.”*

“Okul yönetiminin staja yönelik olumlu tutumu”temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1: *“Okul yönetimimiz staj konusunda gerekli önlemleri almakta gerek koordinatörlere gerekse öğrencilere desteğini esirgememektedir.”*

Ö3: *“Staj yerlerini okul yönetimi bulmaktadır.”*

“Staj yerlerinden kaynaklanan verimsizlik”temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4: *“Mesela çocuklar işyerinde kahve yapar, toz alır. Çocuğu bankaya koyarsınız ama orada fotokopi çekerler. Öğrencilerde bu yaptıkları işlerden şikayet ederler. Staj bizde verimli geçmez.”*

Ö10: *“Bazı işletmeler para veriyor bazıları para vermiyor.”*

“Staj süresi yeterli” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö6: *“Süresi yeterlidir.”*

“Staj yönetimindeki sistemsizlik” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö9: *“Yani kurumların yaklaşımı konusunda bence çok büyük eksiklikler var. Orada eksiklikler nedir? Sistemin temelinde her kurumda aslında usta öğretici denen yani birazcık da eğitimden ve öğretimden, öğrenci psikolojisinden anlayan insanların bulunması gerekir. Bizde bu konuda ciddi sıkıntılar vardır işletmelerde.”*

“Staj yararlı” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö5: *“Staj çocuklar için çok faydalıdır.”*

“Staj süresi araştırılmalı”temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

 8: *“Herkes bu konuda bir görüş belirtir. Kimilerine göre. Tartı mak istenen konu bu. Öğrenciler ne kadar staja gitmeli? ne kadar gitmemeli? Doğrusu ne? iki dönem mi olmalı? İlk dönem mi olmalı? Kendi g r   m    ortaya koyduğumuzda yüzde yüz emin olamıyoruz en doğrusu o mi diye. Bu konuda bir araştırma yapılması gerekir en doğrusu ne diye.”*

“ ğrencilerin aldıkları ücretten mutlu olması”temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

 5: *“Genelde bütün işyerleri ücret ödüyor. Bu  ğrenciler bundan mutlu oluyor.”*

“ ğrencilerin teoride başarısız, uygulamada başarılı olma durumları”temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

 2:*“Bazende  ğrenci sınıfta tutulamaz ama işyerinde beklenin üstünde performans gösterir.”*

“Staj yerlerinin maaş ödememesi”temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

 3:*“Yasaları devlet koymasına rağmen,  rneğın Vergi Dairesine gönderilen öğrencilere maaş ödemez.”*

“Staj yerlerinin maaş ödemesi”temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

 8: *“Dolayısıyla biz gelecek yıl kooperatif merkez bankasına 2  ğrenci gönderiyoruz dediğimizde, ödemeleri de yaparlar yok demezler, e hadi gönderin derler yani isterler.”*

“Staj dönem olarak uygulanmalı”temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

 6: *“Dönem olarak yapılması gerekir.”*

“Staj yeri bulmanın kolaylığı” temasına ilişkin l ğretmenin görüşü

aşağıda sunulmuştur:

Ö8: “Kurumların % 60’ı bizlerin ricası üzerine alır. Yani hiçbir mecburiyetleri yok. İsterse size diyebilir ben almıyorum. Yapacak hiçbir şeyiniz yoktur. Bizim bölgede sıcak bakarlar.”

“Öğrencilerin stajdaki verimsizliği”temasına ilişkin l ğretmenin g r    
a  a  ıda sunulmu  tur:

 4: “ ocuk okula gelmekten çok staja gitmek ister orada oturuyorlar diye.”

Tablo 4.1.8.

Meslek liselerinde y r  t len muhasebe dersleri ile ilgili sorunlar

Sorunlar	N
Ailelerin ilgisiz olması	7
Öğrencilerin ve ailelerin bilinçsiz ve isteksiz olma durumları	6
Öğrencilerin bilgi yetersizliği	4
Ekspert Paket Programının yazılı kaynağının olmaması	4
Materyal yetersizliği	3
Öğrencilerin matematik dersine olan yetersizlikleri	2
Öğrencilerin lisansta muhasebe bölümünü tercih etmemesi	2
MEB muhasebe alanı ile ilgili yetersizlikleri	2
Eğitim Programlarındaki sistemsizlik	2
Öğretmenlerin muhasebe konusunda yetersizlikleri	2
Muhasebe alan odasının olmaması	1
Hizmet içi eğitimin yetersizliği	1
Fotokopi olan modüllerin öğrencilerce değersiz görülmesi	1
Okul yönetiminin program hazırlamada yetersiz olması	1
Üniversiteye sınavsız geçişin kaldırılması	1
Yöneticilerden kaynaklardan sorunlar olması	1
Ailelerdeki çok k�lt�rl�l���n iletişim ve uyum sorunu oluşturması	1
Sınav t�z���n�n değişmesi	1
Modüllerin KKTC Yasalarına uygun olmaması	1
Toplam	43

Tablo 4.1.8. incelendiğinde, 10 farklı katılımcı muhasebe-finance alan öğretmeni genel olarak meslek liselerinde yürütülen muhasebe dersleri ile ilgili sorunlar, MEB, okul yönetimleri, öğretmenler, öğrenciler, ailelerden kaynaklanan sorunlar nelerdir sorusuna ilişkin 43 farklı görüş belirtmişlerdir. Bu görüşlerden 7'si ailelerin ilgisiz olması, 6'sı öğrencilerin ve ailelerin bilinçsiz ve isteksiz olma durumları, 4'ü öğrencilerin bilgi yetersizliği, 4'ü Ekspert Paket Programının yazılı kaynağının olmaması, 3'ü materyal yetersizliği, 2'si öğrencilerin matematik dersine olan yetersizlikleri, 2'si öğrencilerin lisansta muhasebe bölümünü tercih etmemesi, 2'si eğitim programlarındaki sistemsizlik, 2'i öğretmenlerin muhasebe konusunda yetersizlikleri, 1'i muhasebe alan odasının olmaması, 1'i hizmet içi eğitimin yetersizliği, 1'i fotokopi olan modüllerin öğrencilerce değersiz görülmesi, 1'i okul yönetiminin program hazırlamada yetersiz olması, 1'i üniversiteye sınavsız geçişin kaldırılması, 1'i yöneticilerden kaynaklardan sorunlar olması, 1'i ailelerdeki çok kültürlülüğün iletişim ve uyum sorunu oluşturması, 1'i sınav tüzüğüne değişmesi, 1' i modüllerin KKTC Yasalarına uygun olmaması olması şeklinde görüş belirtmişlerdir.

“Ailelerin İlgisiz olması” temasına ilişkin 4 öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1: *“Aileler ise bizim öğrenci profilimizin ailelerine baktığımız zaman çocuğum bir diploma alsın yeter mantığıyla gönderen ailelerimiz den hiç memnun değiliz. Çünkü bu başarıyı düşürüyor. Ailelerin çocuklarıyla daha çok ilgilenmeleri gerekiyor. Takviye gereken konularda çocuklarına takviye vermeleri ve onların psikolojik sorunlarını çözmeleri gerekiyor.”*

Ö4: *“Aileler çok sorumsuzdur, veli toplantısına katılmazlar, ilgilenmezler. Çocuğu bütünlemeye kaldığında gelip burada sorun çıkarırlar.”*

Ö6: *“Aile kesinlikle ilgilenmez. Öğrenciler içlerinde bu bölümü bilinçli seçen çok azdır. Kimisi arkadaşı, kimisi ablası, abisi kimisi de ailesi tarafından bu bölüme yönlendirilir. Yani zoraki gelirler.”*

Ö7: *“Ama öğrenciyle ilgili aileyle mesela ben şöyle söyleyeyim size bizim bu sene yaptığımız veli toplantısına benim yaklaşık olarak 100 tane öğrencim varken 12 tane veli geldi. 12 veli. Velilerimizin okula karşı olan ilgisini ve ilgisizliğini göstermesi açısından son derece önemlidir. Ama bir koleje gittiğiniz zaman yüzde doksan veli buraya geliyor. İşte bu da zaten bizim okullarımıza velinin bakış açısını*

gösteren bir göstergedir. ”

“Öğrencilerin ve ailelerin bilinçsiz ve isteksiz olma durumları”temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1:“*Öğrencilerimiz severek ve isteyerek muhasebe bölümünü seçmeyen öğrenciler özellikle çok alakasız oluyorlar, dersleri sevemiyorlar, hani meslek lisesi diye gelinmiş bir okul ama muhasebe gerçekten ciddi boyutta hesapların kavramların olduğu bir ders olduğu için öğrencilerden sıkılanlar olabiliyor. ”*

Ö2:“*Ama bilinçsiz gelen çok öğrenci var. Ailelerde birçok şeyin farkında değil. Aslında ara elemana ihtiyaç olan bir bölümde olmalarına rağmen bunun farkında değiller. Muhasebe bölümünü bitirip de bu alanda uzmanlaşacağına veya çalışacağına başka bölümlerde lisans yapan öğrencilerimiz çoktur. ”*

“Öğrencilerin bilgi yetersizliği” temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö7: “*Zaten çocuklar ilkokuldan çıktığı zaman bir kısmı eleniyor bu elenen içerisinde en iyileri kolejlere alınıyor. Sonra bir üst sınıfa geçiyoruz. Bu sefer işte tekrardan bir elemeye tabi tutulup bunların işte iyi olanları iyi okullara iyi şeylere alanlara kayıyor. Toplum içerisinde yaygın olan işte tembel çocuk veya başarısız çocuklarda meslek liselerine yönlendiriliyor. Buda bize gelen öğrenci açısından baktığımız zaman kalitesiz dersek de yanlıştır. Daha az başarılı öğrenciler bizim karşımıza geliyor. ”*

Ö8: “*Öğrencilerin kalitesi size bahsettiğim gibi işte ortaokulda kalmış, başarısız olmuş, bir şekilde mezun olmak isteyen, çok ilgisi olmayan öğrenciler buraya gelir . ”*

“Ekspert Paket Programının yazılı kaynağının olmaması” temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö7: “*Ekspert programıyla ilgili herhangi bir kaynağımız yok. Yazılı bir kaynağımız yok. Ancak Doğu Akdeniz Üniversitesi' den Ayhan Bey, bu konuda bize sıkıştığımız zaman yardımcı olabilmektedir. Ama yinede mutlaka bir kaynak hazırlanması gerektiğine inanıyorum. ”*

Ö4: “*Özellikle bilgisayarlı muhasebe dersleri için kurs vermelerini istedik cevap alamadık. Ekspert'in yazılı kaynağı olmaması da bir sıkıntıdır. Nereden*

öğrenileceği sıkıntılıdır. ”

“Materyal yetersizliği”temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö5: *“Muhasebe dersi ile ilgili sorunlardan en büyük sorun bilgisayarların hep bir eskidir. Ekranlar bu sene değişti. Hızları iyi değil.”*

Ö9: *“Yani MEB kaynaklı sorun aslında çok saymakla bitmez. Kaynak yetersizliği, okulların yetersizliği, Bahçenin yetersizliği, sosyal aktivite etki yetersizliği, Kaynak yetersizliği MEB bunlar yeterlidir bence . ”*

“Öğrencilerin matematik dersine olan yetersizlikleri”temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö6: *“Benim öğrencilerimin en önemli sorunu matematiktir. Temel matematik bilgileri çok eksiktir. Oran orantı, yüzdelik, kesirler hesaplayamazlar. Muhasebe eğitiminde matematik önemlidir. ”*

“Öğrencilerin lisansta muhasebe bölümünü tercih etmemesi” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö10: *“Tabi okulumuz bir meslek lisesi genelde bütün meslek liselerinde bizim burada Kıbrıs'ta şöyle bir izlenim var; yani aman en kolay diploma alınabilen bir yer olarak görüyorlar. Aman gitsin meslek lisesine de diploma alsın. Aslında öyle değil, yani velilerde bizim hatamız onları yönlendiremeden bilinçlendiremiyoruz ama mesleği ile ilgili bir şey mesela benim bir öğrencim var, muhasebe bölümünü bitirdi, Anestezisyen oldu. Başka bir üniversiteye gidip başka bir meslek yapıyor. ”*

“MEB muhasebe alanı ile ilgili yetersizlikleri”temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö2: *“Muhasebe bölümünü bitirip de bu alanda uzmanlaşacağına veya çalışacağına başka bölümlerde lisans yapan öğrencilerimiz çoktur. Milli Eğitim Bakanlığı buraya gelecek öğrenciler için okul tanıtımı ve bilgilendirmeyi daha iyi yapabilir. Gerekirse aileleri de bilinçlendirebilir. ”*

“Eğitim programlarındaki sınırsızlık” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö8:“MEB kendi açısıyla değerlendirir. Mesela öğretmenlerinve Güzelyurt'taki Meslek Lisesindeki yapısını sorgulamaz. O mesela şeye örnek alır kendisine göre Lefkoşa Ticaret Lisesi' ni örnek alır. Açık ve net söyleyim. O örneği bize yansıtır. Ama buranın yapısının ne gibi farklılıkları vardır. Ona göre müfredat oluşturamaz ve bizi bu konuda yetiştirmez. Örnek odur o örneğe göre siz uyacaksınız. İskele'nin yapısı nedir acaba.”

“Muhasebe alan odasının olmaması” temasına ilişkin l öğretmeninin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö3:“Muhasebe Alan Odasının olmaması okulda bazı problemler yaşamamıza sebep olmaktadır.”

“Hizmet içi eğitimin yetersizliği” temasına ilişkin l öğretmeninin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4:“MEB'in öğretmenlere verdiği hizmet içi kursları yetersiz. Biz talep ediyoruz hiçbir şey olmuyor. Özellikle bilgisayarlı muhasebe dersleri için kurs vermelerini istedik cevap alamadık. Ekspert'in yazılı kaynağı olmaması da bir sıkıntıdır. Nereden öğrenileceği sıkıntılıdır.”

“Fotokopi olan modüllerin öğrencilerce değersiz görülmesi” temasına ilişkin l öğretmeninin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1:“Milli Eğitim Bakanlığı'nın tabi ki bu modülleri güncelleştirmesi ve daha çok kitapçık haline getirmesi bizim için daha faydalı olacağını düşünüyorum. Çünkü çocuklar modülleri fotokopi parçası olarak görüyor ve değer vermiyorlar bunlara. Onları orda burada bırakıyorlar. Hani kitap olursa en azından kitabın biraz daha değerli olabileceğini düşünürüm ve o şekilde öğrenciler de konuya sahip çıkabilirler.”

“Okul yönetiminin program hazırlamada yetersiz olması”temasına ilişkin l öğretmeninin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4:“Programlar part time öğretmenlere göre olduğu için muhasebe dersleri son saatlere (blok olmadan) aktarılıyor, onlara göre düzenleniyor. Ders programları sürekli olarak part-time gelen öğretmenlere göre sürekli olarak değiştiriliyor. Okul yönetiminin okul müdürünün , muavinin sürekli değişmesi,

öğretmenlerin değişmesi çok önemlidir ve eğitimi etkilemektedir.”

“Öğretmenlerin muhasebe konusunda yetersizlikleri” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1:“Öğretmen arkadaşlardan bazılarının muhasebe konusunda yetersiz olduğunu düşünüyorum. Çünkü Açık Öğretim Mezunu olan arkadaşlar çok fazla muhasebe derslerinde uygulama fırsatı bulamamışlardır. Piyasada da çalışmadıklarından dolayı yetersiz kalabiliyorlar. Bunlarla ilgili kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir.”

“Üniversiteye sınavsız geçişin kaldırılması” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö7:“MEB aslında bu muhasebe ilgili okullara veya ticaret liselerine veya meslek liselerine gelen öğrencilere daha önce mesela sınavsız üniversitelere geçiş hakkı gibi bir takım olanaklar sunmuştu. Ama son dönemde sanıyorum bu sene bu olanağı da ortadan kaldırdılar. Yani cazip olacak olan bir takım şeylerin artırılması gerekirken maalesef azaltılamaya başlandı.”

“Yöneticilerden kaynaklardan sorunlar olması” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö9:“Okul yönetimleri, okul yönetimlerinde de zaman zaman yönetici sorunları yaşanmaktadır. Zaman zaman iyi yöneticiler olduğu zaman okul ivme kazanıyor, zaman zaman iyi yönetici gelemeyişi zaman da okulun düşüşü gerçekleşiyor. Bunun böyle olmaması lazım. Aslında üstüne koyarak gidilmesi lazım.”

“Ailelerdeki çok kültürlülüğün iletişim ve uyum sorunu oluşturmaları” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö9:“Aileler, tabii ailelerde ciddi bir değişim var, çok kültürlü olduk. Bu çok kültürlülük çocuklara yansıyor, okula yansıyor. Ailelerle anlaşmakta iletişimde sorunlar yaşıyoruz. Yani bugün Rusya' dan tutun Moldovya' ya Arabistan' dan Suriye' ye Türkiye' den tutun Kıbrıs' a kadar çeşitli bir yelpazemiz var. Bu da ciddi bir aslında kültür sorununu uyum sorunu var.”

“Sınav tüzüğüünün değişmesi” temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aŗağıda sunulmuŗtur:

 4:“MEB sınav tüzüğünü sürekli deėiŗtirir. Öğretmen için en büyük sorundur.”

“Modüllerin KKTC Yasalarına uygun olmaması” temasına ilişkin l ğretmenin görüşü aŗağıda sunulmuŗtur:

 1:“Modüllerin Türkiye yasalarına uygun olarak yapılması, bazı hataların modüllerde yıllardır deėiŗtirilmemiŗ olması sorun yaratıyor. Özellikle yasalara bağlı olan derslerin KKTC yasalarına uyumlaŗtırılmıŗ olması bu konuda bakanlığın mod llerimizi yerelleŗtirmesi gerekiyor.  rnek vereyim mi? Mesela Kıbrıs'ta Türk Ticaret Kanunu olmadığı halde biz hep Türk Ticaret Kanunu diye derslerimizi veriyoruz. Yine VUK Vergi Usul Kanunu Kıbrıs'ta olmadığı için buralarda verilen maddelerin geçerliliği sıkıntı yaratıyor. KKTC'de zaten muhasebesiler için tam bir yasa bulunmadığından biz derslerimize yine TTK ve VUK' a göre yürütmek zorunda kalıyoruz. Beyannameler baŗlı baŗına sorun farklı yani sorun yaratıyor farklı olduğundan.”

Tablo 4.1.9.

Muhasebe eğitimiyle ilgili sorunları çözmek için yapılması gerekenler

��z�m �nerileri	N
Öğretmenler ve öğrencilerin alanda �alıŗmaları	4
Öğrencilerin bilgi düzeyi artırılmalı	3
Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi	2
Topluma, �ğrencilere ve ailelere muhasebe eğitiminin önemi	2
benimsetilmeli	
Muhasebeciler yasasının çıkarılması	1
MEB, muhasebe öğrencilerini bilinçlendirmeli	1
Öğrencilere ve ailelerine meslekler hakkında bilgi verilmesi	1
Okul yönetiminin muhasebe bölümüne yönelik ilgisini artırması	1
Muhasebe eğitimi için materyallerin yeterli duruma getirilmesi	1
Öğrenci Sayısının artırılması	1
Muhasebe bölümüne giriŗte sınav yapılması	1

Tablo 4.1.9' ün devamı

Ekspert programıyla ilgili öğretmenlere bölgelerinde hizmet içi eğitim verilmesi	1
MEB, aileler ve okul yönetimiyle işbirlikli çalışmalı	1
Eğitim programlarının ihtiyaçlara yönelik oluşturulması	1
Çok kültürlülükteki uyum sorunlarını çözmek için uyum dersleri konulması	1
Bölüm sorumlularının sınavla yasal ataması	1
Modüllerde sertifikasyon sisteminin yasal olarak düzenlenmesi	1
Sınav tüzüğü'nün düzenlenmesi	1
Sendikanın mesleki teknik komitesinin çalıştırılması	1
Öğretmenlere ödül ceza tüzüğü'nün uygulanması	1
Toplam	27

Tablo 4.1.9. incelendiğinde, 10 farklı katılımcı muhasebe-finance alan öğretmeni Muhasebe eğitimiyle ilgili sorunları çözmek neler yapılabilir sorusuna ilişkin 27 farklı görüş belirtmişlerdir. Bu görüşlerden 4'ü öğretmenler ve öğrencilerin alanda çalışmaları, 3'ü öğrencilerin bilgi düzeyi artırılmalı, 2'si öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi, 2' si topluma, öğrencilere ve ailelere muhasebe eğitiminin önemi benimseltilmeli, 1'i muhasebeciler yasaının çıkarılması, 1'i MEB muhasebe öğrencilerini bilinçlendirmeli, 1'i öğrencilere ve ailelerine meslekler hakkında bilgi verilmesi, 1'i okul yönetiminin muhasebe bölümüne yönelik ilgisini artırması, 1'i muhasebe eğitimi için materyallerin yeterli duruma getirilmesi, 1'i öğrenci Sayısının artırılması, 1' i muhasebe bölümüne girişte sınav yapılması, 1'i Ekspert programıyla ilgili öğretmenlere bölgelerinde hizmet içi eğitim verilmesi, 1'i MEB, aileler ve okul yönetimiyle işbirlikli çalışmalı, 1'i eğitim programlarının ihtiyaçlara yönelik oluşturulması, 1'i çok kültürlülükteki uyum sorunlarını çözmek için uyum dersleri konulması, 1'i bölüm sorumlularının sınavla yasal ataması, 1'i modüllerde sertifikasyon sisteminin yasal olarak düzenlenmesi, 1'i sınav tüzüğü'nün düzenlenmesi, 1'i sendikanın mesleki teknik komitesinin çalıştırılması, 1'i öğretmenlere ödül ceza tüzüğü'nün uygulanması şeklinde görüş belirtmişlerdir.

“Öğretmenler ve öğrencilerin alanda çalışmaları” temasına ilişkin 3öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1:“Önce öğrencilerin de piyasada çalışıp kendilerini nasıl geliştirmeleri

uygulamanın nasıl yapıldığını görmeleri gerekiyor. Belirli dönemlerde öğretmenlere bir muhasebeci yanına gidip, çalışma zorunluluğu getirilmesi bence çok faydalı olacaktır. ”

Ö3:“En sebep muhasebe öğretmenlerinin piyasada uygulama tecrübesinin olmaması. Kadroya alınacak olan öğretmenin, bakanlık denetiminde ez az 6 ay veya 1 yıl muhasebe bürolarında staj yapması problemi çözeceğine inanırım. ”

Ö4:“Muhasebe stajı önemli Muhasebe bürolarında çalıştırılmalı, muhasebeyi uygulamalı yapmalı. ”

“Öğrencilerin bilgi düzeyi artırılmalı” temasına ilişkin 2öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö3:“Geçmiş yıllardan kaynaklanan öğrenme eksikliği, bu telafi edilebilir. Hızlandırılmış eğitimle... Özellikle matematikle ilgili.”

Ö7:“Ticaret liselerine sorunlarını çözmesi için daha fazla katkıda bulunması gerekir. Bu ne olur öğrenci kalitesini artırmak. ”

“Öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö10:“Öncelikle MEB öğretmenlerini toplayıp belli aralıklarla bilgilendirmesi gerekir. Elimizde düzgün kitap, kaynak olması gerekir. Öğretmen neyi anlatacağım diye düşünmeyecek. ”

“Topluma, öğrencilere ve ailelere muhasebe eğitiminin önemi benimsetilmeli” temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1:“Bunun haricinde muhasebe eğitiminin önemi, topluma ve ailelere benimsetilmeli ve daha kaliteli öğrencilerle çalışmak muhasebeyi daha da geliştirecek. ”

“Muhasebeciler yasasının çıkarılması”temasına ilişkin 1öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö1:“Bunun haricinde yasaların güncelleştirilip muhasebeciler yasası olarak çıkması gerekmektedir. Bununla ilgili çalışmalar yapılıyor en kısa zamanda yasanın oluşup bize bir rehber olması gerekmektedir. ”

“MEB muhasebe öğrencilerini bilinçlendirmeli”temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö2:“*Milli Eğitim Bakanlığı muhasebeye gelen öğrencileri bilinçlendirmeli bu mesleği yapacak olan öğrencilerin burada olması başarıyı artıracaktır.*”

“Öğrencilere ve ailelerine meslekler hakkında bilgi verilmesi”temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö3:“*Çocuklara özellikle ortaokulda işyerlerinin de mesleklerinde bire bir tanıtılarak öğrencilerin daha mantıklı bir tercih yapması, ailelerin de eğitilerek meslek seçimine yönlendirebilmesi. 13-15 yaş meslek için çok erkendir. Yönlendirmek şarttır. İyi bir yönlendirme olmadığından çok pahalı bir eğitim olan mesleki eğitim bünyesine aktarılan bu çocuklar 4 yılın sonunda üniversitede çok farklı branşlara yönelmektedirler.*”

“Okul yönetiminin muhasebe bölümüne yönelik ilgisini artırması” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö10:“*Yine okulumda mesela ben eleştiri yaptım; okul müdürümüz, müdür muavinlerini hep topluyor, haftada en az bir gün belli zamanlarda yönetimi. Ben bölüm sorumlusuyum, bizi de topla dedim. Mesela zaman zaman. Tamam hocam dedi ama mesela tek eleştirim bu olsun. Unutuyor herhalde ya da çok yoğun. Bizi de toplamaları teknik anlamda atölyelerin bölümlerin sorunlarının ne olduğunu? Çünkü öğretmen gelip bize söylüyor,biz de tek tek söylemek yerine bütün güzel bir toplantıda, daha ciddi bir şekilde bunları iletmek olabilir.*”

“Muhasebe eğitimi için materyallerin yeterli duruma getirilmesi” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö4:“*Elimizde düzgün kitap, kaynak olması gerekir. Öğretmen neyi anlatacağım diye düşünmeyecek.*”

“Öğrenci sayısının artırılması”temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö5:“*Bizim okulumuza öğrenci sayısının bir şekilde artırılması gerekir.*”

“Muhasebe bölümüne girişte sınav yapılması” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö6: *“Her isteyen bu bölüme gelmesin. Yine sınav getirsinler.”*

“Ekspert programıyla ilgili öğretmenlere bölgelerinde hizmet içi eğitim verilmesi” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö6: *“Ekspert programıyla ilgili hizmet içi eğitim verilsin. Herkesin bölgesinde verilmesi daha verimli olur.”*

“MEB, aileler ve okul yönetimiyle işbirliği içinde çalışmalı”temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö7: *“Bir defa MEB ilgili, MEB, aileler yani veliler okul yönetimi mutlaka birlikte çalışması gerekiyor. Ama bu sadece okul aile birlikleri ile olmaz. okul aile birliği zaten 10 kişinin üzerine yıkılmış bir yükür. Bunu açık söylemek gerekiyor. Kişinin üzerine yıkılan bir yükür ki, bunların içine baktığımız zaman okul müdürü, veznedar, muhasebeci mutlaka okuldan, geriye kalıyor 7 kişi bu 7 kişi bizim 450 civarında olan öğrencimizi temsil edebilecek özellikte olduğuna inanmıyorum. Bir defa bu konuda velilerin daha aktif olarak görev alması gerektiğine inanıyorum. Ama bunun haricinde de MEB'in MEB nezdinde devletin hükümetin de bu muhasebe eğitimi verilen okullara veya ticaret liselerine çünkü sadece muhasebe eğitimi vermiyoruz biz burada. Ticaret liselerine sorunlarını çözmesi için daha fazla katkıda bulunması gerekir.”*

“Eğitim programlarının ihtiyaçlara yönelik oluşturulması” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö8: *“Sorunları çözmek için biraz önce bahsettiğim gibi her okulun kendi yapısına göre muhasebe müfredatları oluşturulmalıdır. Örneklemeyle değil, sadece kendi okul yapısına göre yapılmalıdır. Benim fikrim bu. Öğrenci profiline göre müfredatlar oluşturulmalıdır. Bizim öğrenci profilimiz Lefkoşa'daki öğrenci profilinden farklıdır onu demek istiyorum ben.”*

“Çok kültürlülükteki uyum sorunlarını çözmek için uyum dersleri konulması” temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö9: *“Bu uyum sorunu ile ilgili da bence uyum dersleri getirilmesi lazım. Bir*

şekilde eğitimde bu uyum eğitimle çözülebilir. Uyum sorunları çözülmesi lazım.”

“Bölüm sorumlularının sınavla yasal ataması” temasına ilişkin l öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö10:“*Bence yasal olarak biran önce bu şefliklerin doldurulması lazım. Bu şefliklerin verilmesi lazım sınavla açılıp ve bölümlere bu şefler sahip çıkması lazım. Çünkü okul müdürü ve müdür muavinlerinin idari bir yetkisi var. Bölümün teknik olarak yetkisi şeftir. Şef yoksa görevlendirme yapıyor daha zayıf oluyor.*”

“Modüllerde sertifikasyon sisteminin yasal olarak düzenlenmesi” temasına ilişkin l öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö10:“*Sertifikasyon sistemi konusunda sisteme geçilecek mi sertifikasyon sistemine. Yani burada artık bir karar vermesi lazım yasal düzenleme olarak, sertifikasyon sistemine geçiş sağlanması, sınıf geçmeden vazgeçmek gerekiyor. Bir de genel bir sorun çok radikal bir şey söyleyeyim önemli.*”

“Sınav tüzüğünün düzenlenmesi” temasına ilişkin l öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö10:“*Bir de genel bir sorun çok radikal bir şey söyleyeyim önemli. Bakanlık çok popülist davranıp sene sonlarında bütün öğrencilerin geçmesi için baskı yapıyor mesela. Sınıf geçme tüzüğünde yapılan bu değişiklikler bize de yansıyor. Bir öğrenci düşünün bir öğrencinin artık sınıfta kalması mümkün değil. Derse girmiyor, ödevini yapmıyor, uygulamalarda da başarısız, bütünleme yapılıyor, ek bütünlemeye yapılıyor, sonra tekrar diyor ki işte 3 dersten , 4 dersten 4 olursa geçer, şöyle olursa geçer, ortalamadan 5 alırsa geçer, şunu da alırsa geçer. Bunu da alırsa geçer. Bu sadece meslek liselerindeki bölümlerle ilgili değil de bütün eğitimin sorunu aslında. Bu popülist yaklaşımlardan vazgeçmek lazım. Seviyeyi indirerek bir yere varamayız. Yani bir yerde öğretmen son çaredir artık yani bırakmak istemez hiç bir şekilde. Çalışan ve çalışmayan farkı olması lazım. Öbür çocuklara büyük bir şey oluyor.*”

“Sendikanın mesleki teknik komitesinin çalıştırılması”temasına ilişkin l öğretmenin görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö10:“*Sorunları çözmek için sendikanın aslında burada birazcık eksikliği var. Sendikanın mesleki teknik komitesi var. Bu mesleki teknik komitesi zaman zaman ben*

katılmıştım, bu komite çalışmıyor bence yani. Aslında sendika biraz daha mesleki anlamda öğretmenlerine yönelmesi, mesleki anlamda onlara gerekirse kurs ve seminerler verip veya mesleki anlamda adım adım gidip mesleki teknik komitesini çalıştırıp bakanlığı sıkıştırması gerekiyor, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması konusunda , uzman bir şeydir mesleki teknik komitesi . Bu çalışırsa, bunun çalışması aslında biraz bu daha iyi olur. ”

“Öğretmenlere ödül ceza tüzüğünün uygulanması”temasına ilişkin 1 öğretmen görüşü aşağıda sunulmuştur:

Ö10:“*Ödül ceza yönetmeliğinin bence genel bakarsak çalıştırılması gerekir. Hiç izin almamış yılboyu hiç rapor kullanmamış bir öğretmene ne bileyim var maaş artışı ikramiyeyle ya da onu yılın öğretmeni seçilmesi gibi güzel motivasyon, ödüller verilerek diğerlerine ceza verilsin demiyorum ama bunları motive edecek ödüller bir şekilde eğitimle motive edebilir.”*

4.2.Nicel Bulgular

Tablo 4.2.1.

Öğrencilerin Ticaret Meslek Lisesini seçme nedenlerine göre dağılımı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Ticaret Meslek Lisesini seçme nedeni		
Çevredeki kişilerin Ticaret Meslek Lisesine gitmesini istemesi	13	13,0
Okulu bitirdiğini rahat iş bulabileceğini düşündüğü için	55	55,0
Okulu bitirip üniversiteye devam etmek için	22	22,0
Diğer	10	10,0
Ticaret Meslek Lisesini seçmede etkilenilen kişi		
Aile	31	31,0
Kendi isteğiyle	48	48,0
Arkadaşlar	13	13,0
Öğretmenler	3	3,0
Diğer	5	5,0

Tablo 4.2.1.’de araştırmaya katılan öğrencilerin Ticaret Meslek Lisesini seçme nedenlerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 4.2.1. incelendiğinde öğrencilerin %55,0'inin okulu bitirdiğini rahat iş bulabileceğini düşündüğü için, %22,0'sinin okulu bitirip üniversiteye devam etmek için ve % 13,0'ünün çevresindeki kişilerin Ticaret Meslek Lisesine gitmesini istediği için Ticaret Meslek Lisesini tercih ettiği, %31,0'inin seçim yaparken ailesinden, %13,0'ünün arkadaşlarından etkilendiği ve %48,0'inin kendi kararıyla Ticaret Meslek Lisesini tercih ettiği saptanmıştır.

Tablo 4.2.2.

Öğrencilerin okul araç-gereçleri ve muhasebe derslerine ilişkin bazı görüşlerinin dağılımı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Öğrenci sayısına göre sınıf büyüklüğü		
Yeterli	65	65,0
Kısmen Yeterli	30	30,0
Yetersiz	5	5,0
Ders araç gereçlerini derse tam olarak getirme		
Evet	76	76,0
Hayır	24	24,0
Alınan rehberlik hizmetlerinin yeterli olması durumu		
Yeterli	26	26,0
Kısmen Yeterli	42	42,0
Yetersiz	32	32,0
Muhasebe ders saatlerini yeterli bulma		
Yeterli	78	78,0
Kısmen Yeterli	19	19,0
Yetersiz	3	3,0
Okulun muhasebe araç ve gereçlerini muhasebe eğitiminde yeterli bulma		
Yeterli	54	54,0
Kısmen Yeterli	37	37,0
Yetersiz	9	9,0
Muhasebe ders kitaplarını yeterli bulma durumu		
Yeterli	61	61,0
Kısmen Yeterli	33	33,0
Yetersiz	6	6,0
Muhasebe ders kitaplarını öğrenci seviyesine uygun bulma durumu		
Fazla	15	15,0
Seviyeye uygun	75	75,0
Yetersiz	10	10,0
Programlarda yer alan meslek derslerini sayıca yeterli bulma durumu		
Sayıca fazladır, azaltılmalı	26	26,0
Sayıca yeterlidir	49	49,0

Tablo 4.2.2' ün devamı

Sayıca azdır, artırılmalı	9	9,0
Bazı dersle birleştirilmeli	1	1,0
Bazı dersler değiştirilmeli	15	15,0

Tablo 4.2.2.'de araştırmaya dahil edilen öğrencilerin okul araç-gereçleri ve muhasebe derslerine ilişkin bazı görüşlerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 4.2.2. incelendiğinde, öğrencilerin %65,0'nin öğrenci sayısına göre sınıf büyüklüğünün yeterli olduğunu düşündüğü, %76,0'sının ders araç gereçlerini sınıfa tam olarak getirdiği, %26,0'sının rehberlik hizmetlerinin yeterli, %42,0'sinin ise kısmen yeterli olduğunu düşündüğü saptanmıştır.

Öğrencilerin %78,0'inin okuldaki muhasebe ders saatlerini yeterli bulduğu, %54,0'ünün okulda kullanılan muhasebe araç gereçlerini yeterli bulduğu, %61,0'inin muhasebe ders kitaplarını yeterli, %33,0'ünün ise kısmen yeterli bulduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %75,0'inin muhasebe ders kitaplarını öğrencilerin seviyesine uygun bulduğu, %15,0'inin seviyeye göre fazla, %10,0'unun ise eksik olduğunu düşündüğü tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %49,0'unun programlarda yer alan meslek derslerini yeterli bulduğu, %26,0'sının fazla bulduğu, %9,0'unun ise az bulduğu ve %15,0'inin bazı derslerin değiştirilmesi gerektiğini düşündüğü tespit edilmiştir.

Tablo 4.2.3.

Öğrencilerin muhasebe dersi işlenişi ve ders öğretmenlerine ilişkin görüşlerinin dağılımı

	Her zaman		Bazen		Hiçbir Zaman	
	n	%	n	%	n	%
Muhasebe dersi işlenirken kullanılan yöntemler						
Anlatım	67	67,0	29	29,0	4	4,0
Anlatım/Soru-Cevap/Problem çözme	60	60,0	36	36,0	4	4,0
Anlatım/Uygulama	69	69,0	28	28,0	3	3,0

Bilgisayarlı muhasebe dersi**işlenirken kullanılan yöntemler**

Anlatım	67	67,0	27	7	6	6,0
Anlatım/Soru-Cevap	66	66,0	28	8	6	6,0
Anlatım/Laboratuvar uygulaması	76	76,0	19	9	5	5,0

Muhasebe dersi öğretmenin özellikleri

Ders araç ve gereçleri yanındadır	86	86,0	12	2	2	2,0
Konuya hazırlanarak gelir	80	80,0	18	8	2	2,0
İşlenecek konunun mesleki hayattaki önemini belirtir	60	60,0	33	3	7	7,0
Önemli konulara yeterince zaman ayırır	72	72,0	27	7	1	1,0
Öğrencilere soru sorarak derse katılımlarını sağlar	64	64,0	34	4	2	2,0
Önceki konularla bağlantı kurarak yeni konuya giriş yapar	61	61,0	34	4	5	5,0
Dersin sonunda öğrencilerin konuyu öğrenip öğrenmediğini kontrol eder	49	49,0	39	9	12	12,0
Konunun özelliğine göre gerekli ticari belgeler üzerinde uygulama yapar	52	52,0	35	5	13	13,0
Sabırlı ve anlayışlıdır	50	50,0	41	1	9	9,0
Muhasebe işlemlerindeki güncel değişikliklerle ilgili bilgi verir	64	64,0	32	2	4	4,0

Tablo 4.2.3'te araştırmaya dahil edilen öğrencilerin muhasebe dersi işlenişi ve ders öğretmenlerine ilişkin görüşlerinin dağılımı verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %67,0'inin muhasebe dersi işlenirken "Anlatım" tekniğinin her zaman kullanıldığını, %60,0'ının "Anlatım/Soru-Cevap/Problem" çözme yönetiminin ve %69,0'unun "Anlatım/Uygulama" tekniğinin

her zaman kullanıldığını ifade ettiği saptanmıştır . Öğrencilerin %67,0'sinin bilgisayarlı muhasebe dersi işlenirken “Anlatım” tekniğinin her zaman kullanıldığını, %66,0'sinin “Anlatım/Soru-Cevap/Problem” çözme yönetiminin ve %76,0'sinin “Anlatım/Uygulama” tekniğinin her zaman kullanıldığını ifade ettiği saptanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin muhasebe dersi öğretmen özelliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin %86,0'sının öğretmenin ders araç ve gereçlerini her zaman yanında getirdiğini, %80,0'inin öğretmenin her zaman konuya hazırlanarak geldiğini, %60,0'ının İşlenecek konunun mesleki hayattaki önemini her zaman belirttiğini, %72,0'sinin öğretmenin önemli konulara her zaman yeterince zaman ayırdığını, %64,0'ünün öğretmenin sorular sorarak her zaman öğrencilerin derse katılımını sağladığı, %61,0'inin her zaman önceki konularla bağlantı kurarak yeni konuya giriş yaptığını düşündüğü saptanmıştır. Öğrencilerin %49,0'u öğretmenin her zaman dersin sonunda öğrencilerin konuyu öğrenip öğrenmediğini kontrol ettiğini, %52,0'si öğretmenin her zaman konunun özelliğine göre ticari belgeler üzerinde uygulama yaptığı, %50,0'sinin öğretmenin her zaman sabırlı ve anlayışlı olduğunu ve %64,0'ünün ders öğretmenin her zaman muhasebe işlemlerindeki güncel değişikliklerle ilgili bilgi verdiğini ifade ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.2.4.

Öğrencilerin muhasebe derslerini sevmeye ve tekrar tercih etme durumlarının dağılımı		
	Sayı (n)	Yüzde (%)
Liseyi yeniden başlama imkanı olsa		
Ticaret Meslek Lisesini tercih etme durumu		
Evet	68	68,0
Kısmen	32	32,0
Muhasebe derslerini sevmeye durumu		
Evet	72	72,0
Kısmen	14	14,0
Hayır	14	14,0
Yüksek öğrenimde eğitim almak istenen alan		
Yükseköğrenim yapmak istemeyen	12	12,0
Muhasebe	53	53,0
Diğer	35	35,0

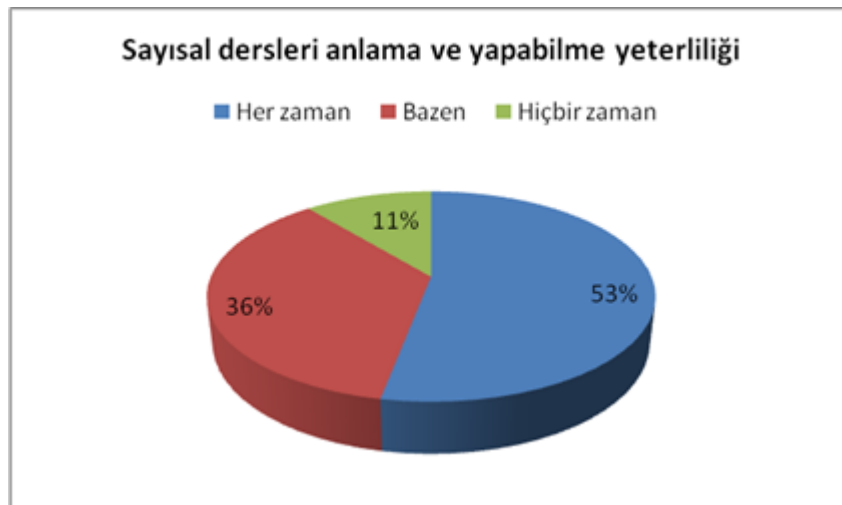
Öğrencilerin muhasebe derslerini sevmeye ve tekrar tercih etme durumlarının dağılımı Tablo 4.2.4.'te verilmiştir.

Tablo 4.2.4. incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %68,0'ının liseye tekrar başlama imkanı olması halinde tekrar Ticaret Meslek Lisesini tercih edeceği, %72,0'sinin muhasebe derslerini sevdiği, %53,0'ünün yüksek öğrenimde muhasebe alanında eğitim almak istediği saptanmıştır.

Şekil I. Öğrencilerin Okulda alınan muhasebe eğitimi sonucu kendisini muhasebe işlemleri yapabilecek seviyede görme durumlarının dağılımı

Şekil I. incelendiğinde, öğrencilerin %49,0'unun okulda alınan muhasebe eğitimi sonucu kendisini muhasebe işlemleri yapabilecek seviyede, %39,0'unun kısmen yapabilecek seviyede gördüğü saptanmıştır.

Şekil II. Öğrencilerin sayısal dersleri anlama ve yapabilme yeterliliğine göre dağılımı

Şekil II. incelendiğinde öğrencilerin %53,0'ünün her zaman ve %36'sının bazen sayısal dersleri anlama ve yapabilme yeterliliğinde gördüğü saptanmıştır.

Tablo 4.2.5.

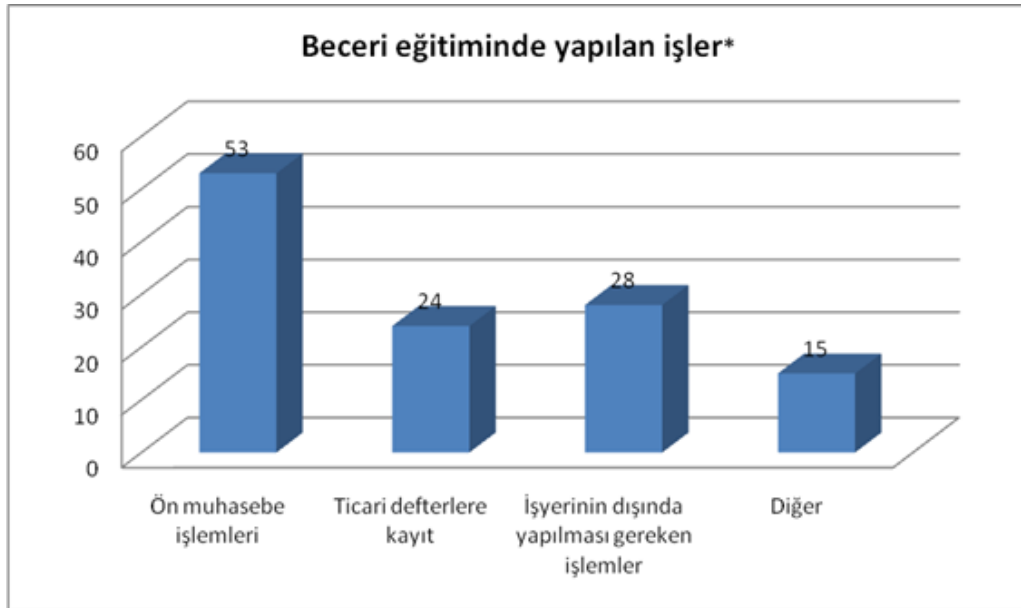
Öğrencilerin beceri eğitimi aldıkları iş yeri türü ve bu iş yerini bulma şekillerine göre dağılımı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Beceri eğitimi yapılan işyeri türü		
Özel sektör (Muhasebe bürosu hariç)	49	49,0
Kamu sektörü	37	37,0
Muhasebe bürosu	14	14,0
Beceri eğitimi yapılan işyerini bulma şekli		
Okul aracılığı ile	75	75,0
Kendi imkanlarıyla	7	7,0
Arkadaşlar aracılığı ile	4	4,0
Aile aracılığı ile	11	11,0
Diğer	3	3,0

Tablo 4.2.5.'te araştırma kapsamına alınan öğrencilerin beceri eğitimi aldıkları iş yeri türü ve bu iş yerini bulma şekillerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 4.2.5. incelendiğinde öğrencilerin %49,0'unun beceri eğitimi özel sektörde yer alan bir işyerinde, %37,0'sinin kamuda ve %14,0'ünün muhasebe bürosunda yaptığı, %75,0'inin bu işi okul aracılığıyla, %11,0'inin ise ailesi aracılığıyla bulduğu saptanmıştır.

*Birden fazla seçenek işaretlenebilmektedir.

Şekil III. Öğrencilerin beceri eğitiminde yaptıkları işlere göre dağılımı

Şekil III. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %53,0'ünün beceri eğitiminde ön muhasebe, % 24,0'ünün ticari defterlere kayıt, %28,0'inin işyerinin dışında yapılması gereken işleri yaptığı saptanmıştır.

Tablo 4.2.6.

Öğrencilerin beceri eğitiminin yeterliliğine ilişkin bazı görüşlerinin dağılımı

	Yeterli		Kısmen yeterli		Yetersiz	
	n	%	n	%	n	%
Okulda alınan mesleki eğitimin beceri eğitimine hazırlamada yeterli olması durumu	43	43,0	45	45,0	12	12,0
Beceri eğitimi alınan işyerinin meslekte yetişme açısından yeterli olması durumu	38	38,0	44	44,0	18	18,0
Koordinatör öğretmenlerin beceri eğitimi olarak öğrenci ile yeteri kadar ilgilenme durumu	46	46,0	34	34,0	20	20,0
Beceri eğitimi alınan işyerindeki usta öğreticinin muhasebe öğretebilme yeterliliği	50	50,0	31	31,0	19	19,0

Tablo 4.2.6. araştırma dahil edilen öğrencilerin beceri eğitiminin yeterliliğine ilişkin bazı görüşlerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 4.2.6. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %43,0'ünün

Okulda alınan mesleki eğitimin beceri eğitimine hazırlamada yeterli olduğunu, %45,0'inin kısmen yeterli olduğu ve %12,0'sinin yetersiz olduğunu düşündüğü görülmüştür. Öğrencilerin %38,0'inin beceri eğitimi aldıkları işyerinin meslekte yetiştirme açısından yeterli olduğunu, %44,0'ünün kısmen yeterli olduğunu ve %18,0'inin yetersiz olduğunu düşündükleri saptanmıştır. Öğrencilerin %46,0'sının koordinatör öğretmenlerin beceri eğitimi açısından öğrenciler ile yeteri kadar ilgilendiğini, %34,0'ünün kısmen ilgilendiğini ve %20,0'sinin ilgilenmediğini düşündüğü tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına alınana öğrencilerin %50,0'si beceri eğitimi aldığı işyerindeki usta öğreticinin muhasebe öğretebilme yeterliliğine sahip olduğunu, %31,0'nin bu kısmen yeterli olduğunu ve %19,0'u yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4.2.7.

Öğrencilerin beceri eğitiminde karşılaştıkları bazı sorunlara ilişkin görüşlerinin dağılımı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Mesleki eğitimin 2 gün okul, 3 gün beceri eğitimi şeklinde devam etmenin problem olması durumu		
Problem olmuyor	56	56,0
Genellikle problem oluyor	34	34,0
Her zaman problem oluyor	10	10,0
Okuldaki derslerin ve beceri eğitiminin verimli olması için mesleki eğitimin olması gerektiği şekli		
Bu şekliyle devam etmelidir (2 gün okul, 3 gün beceri eğitimi)	54	54,0
Son sınıf, tamamen beceri eğitimine ayrılmalıdır	31	31,0
Diğer zamanlarda işletmelerde beceri eğitimi yapılmalıdır	15	15,0
Beceri eğitiminde eğitim açısından karşılaşılan sorunlar		
Gereken beceri eğitimi kazandırılmıyor	54	54,0
Beceri eğitimi yapılan yerlerde usta öğretici eksikliği var	16	16,0
Beceri eğitimi formalite kalıyor	22	22,0
Diğer	8	8,0

Tablo 4.2.7.'de araştırmaya alınan öğrencilerin beceri eğitiminde karşılaştıkları bazı sorunlara ilişkin görüşlerinin dağılımı verilmiştir.

Tablo 4.2.7. incelendiğinde, öğrencilerin %34,0'ünün mesleki eğitimin 2 gün okul, 3 gün beceri eğitimi şeklinde devam etmesinin kısmen problem olduğunu, %56,0'sının ise problem olmadığını düşündüğü tespit edilmiştir. Öğrencilerin %54,0'ü okuldaki derslerin ve beceri eğitiminin verimli olması için 2 gün okul, 3 gün beceri eğitimi şeklinde, %31,0'inin son sınıfın tamamen beceri eğitimine ayrılması şeklinde, %15,0'inin ise işletmelerde beceri eğitiminin okul dışı zamanlarda yapılması gerektiğini düşündüğü saptanmıştır. Öğrencilerin beceri eğitiminde karşılaştıkları sorunlar incelendiğinde, %54,0'ünün gerekli beceri eğitiminin kazandırılmadığını, %22,0'sinin beceri eğitiminin formalite olarak kaldığını ve %16,0'sının beceri eğitiminde usta öğretici eksikliği olduğunu düşündüğü saptanmıştır.

Tablo 4.2.8.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre bazı görüşlerinin karşılaştırılması

	Erkek		Kız		X ²	p
	n	%	n	%		
Öğrenci sayısına göre sınıf büyüklüğü						
Yeterli/Kısmen yeterli	23	56,10	42	71,19	2,42	0,12
Yetersiz	18	43,90	17	28,81		
Alınan rehberlik hizmetlerinin yeterli olması durumu						
Yeterli/Kısmen yeterli	11	26,83	15	25,42	0,02	0,87
Yetersiz	30	73,17	44	74,58		
Muhasebe ders saatlerini yeterli bulma						
Yeterli/Kısmen yeterli	33	80,49	45	76,27	0,25	0,62
Yetersiz	8	19,51	14	23,73		
Okulun muhasebe araç ve gereçlerini muhasebe eğitiminde yeterli bulma						
Yeterli/Kısmen yeterli	20	48,78	34	57,63	0,76	0,38
Yetersiz	21	51,22	25	42,37		
Muhasebe ders kitaplarını yeterli bulma durumu						
Yeterli/Kısmen yeterli	25	60,98	36	61,02	0,00	1,00
Yetersiz	16	39,02	23	38,98		
Muhasebe ders kitaplarını öğrenci seviyesine uygun bulma durumu						
Uygun	27	65,85	48	81,36	3,10	0,08
Uygun değil	14	34,15	11	18,64		
Okulda alınan muhasebe eğitimi sonucu kendisini muhasebe işlemleri yapabilecek seviyede görme durumu						
Evet	18	43,90	31	52,54	0,72	0,40
Hayır	23	56,10	28	47,46		

Tablo 4.2.8' in devamı

Sayısal dersleri anlama ve yapabilme yeterliliği						
Her zaman	22	53,66	31	52,54	0,01	0,91
Hiçbir zaman	19	46,34	28	47,46		
Muhasebe derslerini sevmeye durumu						
Evet	26	63,41	46	77,97	2,54	0,11
Hayır	15	36,59	13	22,03		
Okulda alınan mesleki eğitimin beceri eğitimine hazırlamada yeterli olması durumu						
Yeterli/Kısmen yeterli	15	36,59	28	47,46	1,17	0,28
Yetersiz	26	63,41	31	52,54		
Beceri eğitimi alınan işyerinin meslekte yetişme açısından yeterli olması durumu						
Yeterli/Kısmen yeterli	16	39,02	22	37,29	0,03	0,86
Yetersiz	25	60,98	37	62,71		
Koordinatör öğretmenlerin beceri eğitimi olarak öğrenci ile yeteri kadar ilgilenme durumu						
Yeterli/Kısmen yeterli	18	43,90	28	47,46	0,12	0,73
Yetersiz	23	56,10	31	52,54		
Beceri eğitimi alınan işyerindeki usta öğreticinin muhasebe öğretebilme yeterliliği						
Yeterli/Kısmen yeterli	22	53,66	28	47,46	0,37	0,54
Yetersiz	19	46,34	31	52,54		
Mesleki eğitimin 2 gün okul, 3 gün beceri eğitimi şeklinde devam etmenin problem olması durumu						
Problem olmuyor	23	56,10	33	55,93	0,00	0,99
Genellikle problem oluyor	18	43,90	26	44,07		
Beceri eğitimi yapılan işyerinde mesleki bilgi ve becerideki değişime katkısı						
Yeterli/Kısmen yeterli	18	43,90	20	33,90	1,03	0,31
Yetersiz	23	56,10	39	66,10		

Tablo 4.2.8.'de araştırma kapsamına alınan öğrencilerin cinsiyetlerine göre bazı görüşlerinin karşılaştırılmasına ilişkin ki kare analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.2.8. incelendiğinde, erkek ve kız öğrencilerin, öğrenci sayısına göre sınıf büyüklüğünü, alınan rehberlik hizmetlerini, muhasebe ders saatlerini, okulun araç ve gereçlerini, muhasebe ders kitapların yeterli bulma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre muhasebe ders kitaplarını öğrenci seviyesine uygun bulma, okulda alınan muhasebe eğitimi sonucu kendisini muhasebe işlemleri yapacak seviyede görme, sayısal dersleri anlayabilme yeterliliği ve muhasebe derslerini sevmeye durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre beceri eğitimi alınan işyerinin meslekte yetişmede, koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle ilgilenmede, okuldan alınan

mesleki eğitimin beceri eğitimine hazırlamada, usta öğreticinin muhasebe öğretebilmede ve beceri eğitimi yapılan işyerinde mesleki bilgi ve becerideki değişime katkı sağlamada yeterli olmasına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 4.2.9.

Öğrencilerin Ticaret Meslek Lisesini kendi isteğiyle seçme durumuna göre bazı görüşlerinin karşılaştırılması

	Tavsiyeyle		Kendi İsteğiyle		X ²	p
	n	%	n	%		
Öğrenci sayısına göre sınıf büyüklüğü						
Yeterli/Kısmen yeterli	35	67,31	30	57,69	0,25	0,61
Yetersiz	17	32,69	18	34,62		
Alınan rehberlik hizmetlerinin yeterli olması durumu						
Yeterli/Kısmen yeterli	14	26,92	12	23,08	0,05	0,83
Yetersiz	38	73,08	36	69,23		
Muhasebe ders saatlerini yeterli bulma						
Yeterli/Kısmen yeterli	39	75,00	39	75,00	0,57	0,45
Yetersiz	13	25,00	9	17,31		
Okulun muhasebe araç ve gereçlerini muhasebe eğitiminde yeterli bulma						
Yeterli/Kısmen yeterli	25	48,08	29	55,77	1,53	0,22
Yetersiz	27	51,92	19	36,54		
Muhasebe ders kitaplarını yeterli bulma durumu						
Yeterli/Kısmen yeterli	32	61,54	29	55,77	0,01	0,91
Yetersiz	20	38,46	19	36,54		
Muhasebe ders kitaplarını öğrenci seviyesine uygun bulma durumu						
Uygun	38	73,08	37	71,15	0,21	0,64
Uygun değil	14	26,92	11	21,15		
Okulda alınan muhasebe eğitimi sonucu kendisini muhasebe işlemleri yapabilecek seviyede görme durumu						
Evet	28	53,85	21	40,38	1,02	0,31
Hayır	24	46,15	27	51,92		
Sayısal dersleri anlama ve yapabilme yeterliliği						
Her zaman	31	59,62	22	42,31	1,90	0,17
Hiçbir zaman	21	40,38	26	50,00		
Muhasebe derslerini sevme durumu						
Evet	38	73,08	34	65,38	0,06	0,80
Hayır	14	26,92	14	26,92		
Okulda alınan mesleki eğitimin beceri eğitimine hazırlamada yeterli olması durumu						
Yeterli/Kısmen yeterli	21	40,38	22	42,31	0,30	0,58
Yetersiz	31	59,62	26	50,00		
Beceri eğitimi alınan işyerinin meslekte yetiştirme açısından yeterli olması durumu						
Yeterli/Kısmen yeterli	17	32,69	21	40,38	1,30	0,26
Yetersiz	35	67,31	27	51,92		

Tablo 4.2.9' un devamı

Koordinatör öğretmenlerin beceri eğitimi olarak öğrenci ile yeteri kadar ilgilenme durumu						
Yeterli/Kısmen yeterli	21	40,38	25	48,08	1,38	0,24
Yetersiz	31	59,62	23	44,23		
Beceri eğitimi alınan işyerindeki usta öğreticinin muhasebe öğretebilme yeterliliği						
Yeterli/Kısmen yeterli	24	46,15	26	50,00	0,64	0,42
Yetersiz	28	53,85	22	42,31		
Mesleki eğitimin 2 gün okul, 3 gün beceri eğitimi şeklinde devam etmenin problem olması durumu						
Problem olmuyor	28	53,85	28	53,85	0,20	0,65
Genellikle problem oluyor	24	46,15	20	38,46		
Beceri eğitimi yapılan işyerinde mesleki bilgi ve becerideki değişime katkısı						
Yeterli/Kısmen yeterli	20	38,46	18	34,62	0,01	0,92
Yetersiz	32	61,54	30	57,69		

Tablo 4.2.9.'da araştırma kapsamına alınan öğrencilerin Ticaret Meslek Lisesini kendi istekleriyle tercih etme durumlarına göre bazı görüşlerinin karşılaştırılmasına ilişkin ki kare analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.2.9. incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan Ticaret Meslek Lisesini kendi istekleriyle tercih etme durumların göre öğrenci sayısına göre sınıf büyüklüğünü, alınan rehberlik hizmetlerini, muhasebe ders saatlerini, okulun araç ve gereçlerini, muhasebe ders kitapların yeterli bulma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Ticaret Meslek Lisesini kendi istekleriyle tercih eden ve etmeyen öğrencilerin muhasebe ders kitaplarını öğrenci seviyesine uygun bulma, okulda alınan muhasebe eğitimi sonucu kendisini muhasebe işlemleri yapacak seviyede görme, sayısal dersleri anlayabilme yeterliliği ve muhasebe derslerini sevmeye durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Öğrencilerin Ticaret Meslek Lisesini kendi istekleriyle tercih etme durumlarına göre beceri eğitimi alınan işyerinin meslekte yetişmede, koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle ilgilenmede, okuldan alınan mesleki eğitimin beceri eğitimine hazırlamada, usta öğreticinin muhasebe öğretebilmede ve beceri eğitimi yapılan işyerinde mesleki bilgi ve becerideki değişime katkı sağlamada yeterli olmasına ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu bölümde nitel ve nicel bulgular özetlenip aşağıda sunulmuştur.

5.1.1 Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Sonuçlar

1. Araştırma bulguları değerlendirildiğinde, muhasebe dersinde öğrencilere kazandırılması gereken en önemli hedef, "Ülkeye ve piyasaya uygun ara eleman yetiştirme" şeklinde ortaya konmuştur. Diğer kazanımlar ise, temel muhasebe bilgilerini öğrenme, iletişimi iyi birey yetiştirme, yasa-tüzüklere hakim olma, bilgisayarlı muhasebeyi kullanma, topluma faydalı birey olma ve muhasebenin yaşamdaki önemini kavrama şeklinde ortaya konmuştur.
2. Muhasebe dersinde öğretilmesi gereken en önemli konular ise "Muhasebenin temel kavramları" ile "Tekdüzen Hesap planı uygulama"dır. Sözü edilen konular dışında bilançonun çıkarılması, muhasebenin ilkeleri, defter tutma, mizan çıkarma, monografiler uygulama, bilgisayarlı muhasebe, ticari işletmelerin kuruluş aşamaları, farklı muhasebe alanları ve günlük hayatta muhasebe uygulamaları gibi konular ortaya konmuştur.
3. Muhasebe dersinin anlatılması sırasında hangi yöntem tekniklerin kullanması gerektiği ile ilgili görüşler incelendiğinde "Uygulamalı anlatım" ile "Örnek soru çözümü" yöntem teknikleri ön plana çıkarılmıştır. Bunlara ek olarak düz anlatım ve işbirlikli öğrenmenin kullanıldığı görülmüştür.
4. Muhasebe eğitiminde ders kitabı kullanılmamakta ve modüllerden yararlanarak ders notları hazırlanmaktadır. Sözü edilen ders araç gereçleri dışında kaynak kitapların, internetin, tahtanın, piyasadan günlük defterlerin, bilgisayarlı paket programlarının, projeksiyonun, tepegözün ve hesap makinelerinin kullanıldığı görülmektedir.
5. Muhasebe eğitiminin ders saatinin KKTC'de yeterli olduğu öğretmenler tarafından ortaya konmuştur. Ders süresinin yeterli olduğu görüşünün aksine "az" ve "artırılmalı" şeklinde görüşler de ortaya konmuştur.
6. Muhasebe dersi sınavları örnek monografi şeklinde ve diğer bir yaklaşım olarak ise günlük defter, büyük defter, mizan ve bilanço muhasebe kayıtlarını

tutma biçiminde uygulanmaktadır. Sınavların klasik sınav şeklinde ve açık uçlu sorular kullanılarak gerçekleştirilmesi gerektiği de ortaya konmuştur. Ayrıca sözlü sınavların yapılabileceğinden ve muhasebe kayıtların raporlaştırılmasının istenebileceğinden söz edilmiştir.

7. Staj süreci değerlendirildiğinde yer bulma güçlüğü yaşandığı ve buna bağlı olarak verimsizlik gözlemlendiği görülmüştür. Buna karşın okul yönetimleri staja yönelik tutumlarının genellikle olumlu olduğu ve staj yapılan yerlerde de giden öğrencilerle ilgili olumlu düşünceler ifade edildiği gözlemlenmiştir. Staj sürecine olumlu yaklaşan öğretmenler, sürenin yeterli olduğunu, stajın yarar sağladığını öğrencilerin aldıkları ücretten memnun kaldıklarını, öğrencilerin teoride başarısız ama uygulamada başarılı olduklarını, staj yerlerinin maaş ödediğini ve staj yeri bulmanın kolay olduğunu ortaya koymuşlardır. Kimi öğretmenler ise, staj yerlerinden kaynaklanan verimsizlik olduğunu, staj sürecini yönetmede sistemsizlik gözlemlendiğini, bazı staj yerlerinin maaş ödemediklerini ve öğrencilerin stajda verimsiz olduklarını ortaya koymuşlardır.
8. Meslek liselerinde yürütülen muhasebe dersleri ile ilgili sorunlar; "ailelerin ilgisiz olması" ve "öğrencilerin bilinçsiz ve isteksiz olmaları" biçiminde ortaya konmuştur. Diğer sorunlar ise, ekspert paket programının yazılı kaynağının olmaması, materyal yetersizliği, muhasebe bölümünün tercih edilmemesi, MEB'in muhasebe alanıyla ilgili yetersizliği, eğitim programlarının nitelik sorunu, öğretmenlerin muhasebe konusundaki yetersizlikleri ve hizmet içi eğitim sorunu, muhasebe alan odasının olmaması gibidir. Ayrıca okul yönetiminden, ailelerden, sınav sisteminden ve kullanılan modüllerin niteliğinden kaynaklanan sorunlar da dikkat çekmektedir.
9. Meslek dersleriyle ilgili sorunların çözümünde hem öğretmenler hem de öğrencilerin alanda çalışmaları gerektiği üzerinde durulmuştur. Buna ek olarak öğrencilerin bilgi düzeyinin artırılması ve öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi önerilmiştir. Topluma muhasebe eğitiminin önemi kazandırılmalı, muhasebeciler yasası çıkarılmalı, ailelere muhasebe mesleği özelinde bilgi verilmeli, okul yönetimleri muhasebe bölümüne ilişkin daha özen göstermeli, öğrenci sayısı artırılmalı ve bölüme girişte sınav yapılmalıdır. Eğitim programlarının ihtiyaca yönelik oluşturulması, öğrencilerin uyum sorunlarının çözülmesi ve sertifikasyon sisteminin yasal

olarak düzenlenmesi gerektiği de ortaya konmuştur.

5.1.2. Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Sonuçlar

1. Öğrenciler, okulu bitirdiklerinde rahat iş bulabileceklerini düşündükleri için ve kendi istekleriyle ticaret meslek lisesini seçmektedirler.
2. Öğrenciler, sınıf büyüklüklerini yeterli görmekte, ders araç-gereçlerini sınıfa getirmekte, programlarda yer alan meslek derslerinin sayısını yeterli bulmakta ve rehberlik hizmetlerini kısmen yeterli bulmaktadırlar. Muhasebe ders saatlerini, ders araç-gereçlerini, ders kitaplarını, ders kitaplarının öğrenci seviyesine uygunluğunu yeterli bulmaktadırlar.
3. Muhasebe dersi işlenirken en çok anlatım ve uygulama yöntemleri kullanılmaktadır. Bilgisayarlı muhasebe dersi işlenirken ise anlatım ve laboratuvar uygulaması kullanılmaktadır. Muhasebe dersi öğretmenleri derse araç gereçleriyle hazır gelmekte dolayısıyla öğretecekleri konuya hazırlıklı olmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin derslerde önemli konulara yeterince zaman ayırdıkları görülmüştür.
4. Öğrenciler liseye yeniden başlama imkanları olsa ticaret meslek lisesini tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca muhasebe derslerini sevdiklerini ve yüksek öğrenimde muhasebe eğitimi almak istediklerini ortaya koymuşlardır.
5. Okulda alınan muhasebe eğitimi sonucu araştırmaya katılan öğrencilerin yarısı muhasebe işlemlerini yapabilecek seviyede kendilerini görmüşler diğer yarısı ise kısmen ya da yetersiz görmüşlerdir.
6. Öğrenciler sayısal dersleri anladıklarını ve yapabildiklerini ortaya koymuşlardır.
7. Öğrencilerin beceri eğitimi yaptıkları yer genellikle özel sektördedir. Bu iş yerleri okullar aracılığıyla bulunmaktadır.
8. Öğrenciler beceri eğitiminde genellikle ön muhasebe işlemlerini yürütmektedirler.
9. Öğrenciler beceri eğitimini kısmen yeterli olarak değerlendirmişlerdir. Benzer şekilde beceri eğitimi alınan iş yerlerinin kısmen yeterli olduğunu

ortaya koymuşlardır. Koordinatör öğretmenlerin kendileriyle yeterince ilgilendiğini belirtmişlerdir. İş yerindeki usta öğreticilerin muhasebe öğretebilme yeterliğini iyi düzeyde bulmuşlardır.

10. Beceri eğitimi sırasında problem olmadığı yönünde görüş belirten öğrenci sayısı diğerlerine göre (genellikle problem oluyor, her zaman problem oluyor) daha çok çıkmıştır.
11. Beceri eğitiminin süresinin 3 gün okulda 2 gün iş yerinde olması gerektiği dile getirilmiştir.
12. Beceri eğitiminde genel bir değerlendirme yapıldığında öğrenciler amaçlanan becerileri kazanamadıklarını ifade etmişlerdir.
13. Öğrencilerin cinsiyetlerine ve okulu nasıl seçtiklerine ilişkin karşılaştırma sonuçlarında anketteki soruların tamamında herhangi bir farklılık bulunamamıştır.

5.2. Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ilişkin tartışma sunulmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında öğretmenlerin muhasebe eğitiminde kitap ve modüllerden başka kaynak olarak internet, bilgisayarlı paket programı, projeksiyon ve tepegöz kullanıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Süer de (2007) yaptığı çalışmada öğretmenler, muhasebe eğitiminin verimliliğini artırmada, teknoloji kullanmanın büyük önem taşıdığını belirtmişlerdir. Teknolojik gelişmelerin meslek eğitimini etkilediği ve farklı teknolojilerin kullanımına yol açtığı, bu sebeple mesleki okullardaki sınıflarda öğrenme-öğretme sürecinde bilgisayar, projeksiyon ve tepegöz gibi araç-gereçlerin kullanılmasının etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim Coşgun (2013), fiziki olarak ve araç-gereç yönünden yetersiz olan sınıf ve laboratuvarlarda muhasebe eğitiminin gerçekleştirilemeyeceğini vurgulamaktadır. Özkurt'un (2001) yaptığı çalışmada TML eğitim ortamlarının bina ve alan olarak düzenlenmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmanın önemli olduğuna dikkat çekmiştir.

Beceri eğitimine bakıldığı zaman, iş yeri bulma sıkıntısının olduğu ve buna bağlı olarak da verimsizliğin arttığı gözlemiştir. Staj yerlerinin öğrencilere ücret ödememesi de öğrencilerin stajda verimsiz olmalarına neden olmaktadır. Yine benzer bir araştırmada Bekci(2009), yürürlükte olan beceri eğitiminden gereken verimin alınmadığını ve öğrencilerin beceri eğitimine bir formalite olarak baktıklarını ortaya koymuştur. Bu tezde, beceri eğitiminin iş yerlerinde uygulanması sonucunda öğrenci başarısının arttığı öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Koç (2006) yaptığı çalışmada koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin iş yerlerinde yapılan mesleki eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerinin olumlu olduğu sonucuna varmıştır. Yine aynı çalışmada işletmedeki mesleki eğitim sayesinde öğrencilerin, iş hayatını tanıdıkları, iş hayatında karşılaşılabilecekleri sorunlara yönelik çözüm yolları üretebilecekleri ve çalışma arkadaşlarıyla işbirlikli çalışma alışkanlığı geliştirebilecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan bu tezde beceri eğitimi gerçekleştirilen yerlerin öğrencilere ödediği ücretten memnun oldukları ve beceri eğitimi yapılacak yerleri bulmanın kolay olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bundan farklı olarak da Yılmaz (2011) yaptığı araştırmada, beceri eğitiminde öğrencilerin aldıkları ücreti yeterli görmediklerini ve öğrencilere ödenmesi gereken ücreti ödemediklerini tespit etmiştir. Koç (2006) ise, işyerlerinin öğrencilere işletmelerde yaptıkları beceri eğitimi için yeterli ücreti ödemediklerini ve iş yerleri arasında farklar bulunduğunu belirtmiştir.

Bu tezde öğretmenler beceri eğitimi uygulamalarını yönetmede sistemsizlik olduğunu ifade etmişlerdir. Bekci (2009) yaptığı çalışmada aynı sonuca ulaşarak mesleki eğitimle ilgili birimler arasında koordinasyon eksikliği olduğunu belirtmiştir. Coşgun (2013) ise, yaptığı araştırmada beceri eğitimi yapılan yerlerin etüd edilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Karıklı(2016), ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin muhasebecilik mesleğine uygunluğunu değerlendirmiş ve muhasebe alanı öğrencilerinin beceri eğitimini gerçekleştirebilmek için en uygun yerlerin muhasebe büroları ya da işletmelerin muhasebe bölümleri olduğunu dile getirmiştir. Yine Çakır da (2017), öğrencilerin kendi alanları ile ilgili işletmelerde beceri eğitimine katılmalarının önemini belirtmiş ve alan dışında uygulama yapılmaması gerektiğini ortaya koymuştur. Ticaret meslek liseleriyle ilgili bir başka öneri ise, koordinatör öğretmenlerin ders programlarını hazırlarken

öğrencileri işletmelerde uygulama esnasında takip etmelerine imkan verecek bir sistemin oluşturulması şeklinde ortaya koymuştur (Özkurt, 2001).

Mevcut araştırmanın bir başka bulgusu ise ticaret meslek liselerinde muhasebe finansman alanında muhasebe dersi veren öğretmenlerin muhasebe konusundaki yetersizlikleri ve hizmet içi eğitim sorunudur. Süer (2007) ve Bekci (2009) meslek eğitimiyle ilgili yaptıkları benzer çalışmada, meslek dersi öğretmenlerinin eğitiminin en az öğrenciler kadar önemli olduğu ve eğitimcilerin sürekli olarak yenilenen sistem karşısında hizmet içi eğitim almaları gerektiği sonucuna varmışlardır. Çakır (2017) yaptığı çalışmada muhasebe ve finansman öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun tecrübesi olmadığını ve meslek dersi öğretmenlerinin ilk atanmadan sonra zorunlu olarak sektörde 1 yıl uygulamalı çalışmasının sağlanması gerektiğini ortaya koymuştur. Özkurt (2001) yaptığı araştırmasında öğretmenlerin güncel uygulamaları takip etmeleri gerektiği ve hizmet içi kurslardan geçirilmelerinin zorunlu kılınması gerektiği sonucuna varmıştır.

Kullanılan modüllerin nitelik sorunu da bir başka bulgu olarak ortaya çıkmaktadır (Bay, 2010). Coşgun (2013), modüllerin çoğaltılmasının maliyetli olduğunu ve daha farklı bir çözüm yolunun bulunması gerektiğini ortaya koymuştur. Hatta çoğaltılan modüllerin istenilen kalitede olmadığını belirtmiştir. Bu tezde de gerek öğretmenler gerekse öğrenciler fotokopi şeklindeki modüllerin ilgi çekici olmadığını ve değersiz görüldüğünü belirtmişlerdir.

Süer (2007), muhasebe eğitim programlarının ve muhasebe ders kitaplarının öğrencilere bilgi ve beceri kazandırmada eksik yönlerinin olduğunu ortaya koymuştur. Bu tezde görüşülen muhasebe finansman alan öğretmenleri özellikle ders kitaplarının olmadığını ve kitapların yerine modülleri kullandıklarını ortaya koymuşlardır. Modüllerle ilgili sıkıntılar olduğunu (yerel, güncel olmaması gibi) da belirtmişlerdir.

Süer'in (2007) araştırmasında, beceri eğitimiyle ilgili aksaklıklar olduğu belirtilmiş ve özellikle usta öğretici eksikliği üzerinde durulmuştur. İmamoğlu (2010) ise, öğrencilerin usta öğreticisi olmayan işletmelere gönderildiğini ve bu konunun ciddi bir sorun olduğunu belirtmektedir. Yılmazda (2011) işletmelerde beceri eğitimi uygulamasının muhasebe eğitimine katkısı adlı çalışmasında, işletmelerdeki beceri

eğitimi uygulamalarında eğitici personel veya usta öğreticinin sorumlu olması gerektiğine dikkat çekerek bazı işletmelerde bu görevi diğer personellerin üstlendiğini belirtmiştir. Koç (2006) yaptığı araştırmasında, işletmelerde bulunan usta öğreticilerin gereken özellikleri taşımadığını ve bu nedenle de öğrencilere gerekli olan eğitimi veremediklerini saptamıştır. Özkurt (2001) çalışmasında, işletmelerde eğitici personel ile ilgili olarak bu görevi üstlenecek kişilerin yeterli niteliğe sahip olmaları gerektiğini ve bu görevle ilgili teşvik edici olanakların sağlanmasının önemli olduğunu belirtmiştir. Bu tezde de benzer şekilde beceri eğitiminde ve usta öğretici sorunu olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sorunun giderilmesi için beceri eğitimi verilen işletmelerde personele yönelik kurslar verilmesi ve öğreticilik vasfının kazandırılması gerekmektedir.

Coşgun (2013) muhasebe bölümüne gelen öğrencilerin bölümü tercih etme nedenini, ileride iş bulma imkanının olmasına bağlamaktadır. Muhasebeyi sevmeden bölümü okuyan öğrencilerin eğitim sürecinde zorluk çektiklerini ortaya koymaktadır. Bu tezde de öğrencilere liseye yeniden başlama imkanları olsa aynı bölümü tercih edip etmeyecekleri sorulmuştur. Öğrencilerin %70'i tekrar tercih etmek istediklerini ortaya koymuştur. Ayrıca bu teze katılan öğrencilerin %55'i Coşgun'un (2013) araştırma sonucuna benzer şekilde okulu bitirince rahat iş bulabileceğini düşündüğü için muhasebe bölümünü tercih ettiklerini ifade etmiştir.

Bu tezde muhasebe eğitiminin kazanımlarından biri olarak vatanını seven ve toplumuna faydalı bireyler yetiştirilmesi gerektiği öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. Coşgun'un (2013) araştırmasında da toplumun yararını kişisel çıkarlarından önde tutan ve sosyal sorumluluklarının bilincinde olan öğrenciler yetiştirmek gerektiği ortaya konmuştur.

Bu tezde beceri eğitimiyle ilgili görüşlerde staj yerlerinin araştırılması gerektiği katılımcı öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. Söz konusu sonuca benzer Coşgun'un (2013) araştırmasında, beceri eğitimi yapılacak yerlerin koşullarının incelenmesi ve özellikle de muhasebe eğitimine uygun olmayan işletmelerde öğrencilerin beceri eğitimi yapmalarının engellenmesi gerektiği ortaya konmuştur.

Bekçi (2009) çalışmasında seçilmiş öğrencilerin genel liselere yöneldiklerini dolayısıyla meslek liselerinde daha az başarılı öğrencilerin öğrenim gördüklerini belirtmiştir. Bu öğrencilerin üniversiteye devam etmeyecekleri düşünülmekte, eğitime gereken önem verilmemekte ve sonuç olarak öğrenciler mesleğe giriş için yeterli bilgi beceri düzeyine sahip olmadan mezun olmaktadır. Bu tezde muhasebe eğitimiyle ilgili sorunları dile getiren öğretmenler, öğrencilerin bilgi düzeylerinin artırılmasını, öğrencilerin meslekler hakkında bilinçlendirilmesini, meslek liselerindeki öğrenci sayısının artırılmasını, eğitim programlarının öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilmesini ve öğrenciler arasındaki uyum sorunlarının çözülmesini önermişlerdir.

Yılmaz (2011) araştırmasında öğrencilerin beceri eğitimi sırasında kendi alanları dışındaki işlerde çalıştırıldıklarını ortaya koymuştur. Bu durumun ise öğrencilerin beceri eğitiminden kopmalarına neden olduğunu belirtmiştir. Butezde de öğrencilerin beceri eğitimindeki deneyimlerine ilişkin görüşleri alınmıştır ve %54 oranında öğrenci, gereken becerileri işletmelerde kazanamadığını ortaya koymuştur. Bu önemli sorunun çözümüne ilişkin gerekli önemlerin alınması çok önemlidir. Bay (2010) öğrencilerin kapasitelerinin düşük olmasının eğitim programının uygulanırlığı önünde bir engel olduğu görüşündedir. Bu nedenle meslek liselerine öğrenci alınırken daha çok özen gösterilmesi gerektiği üzerinde durmaktadır. Bu tezde katılımcı öğretmenler meslek liselerine öğrencilerin sınavla alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Yapılan bu tezde muhasebe dersleriyle ilgili sorunları çözmek için ailelere muhasebe mesleğiyle ilgili bilgi verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Koç da (2006) yaptığı çalışmada, KKTC'deki işletmelerdeki mesleki eğitim uygulamalarını değerlendirmiş ve benzer şekilde öğrenci velilerinin işletmelerdeki mesleki eğitime ilgisi olmadığını ortaya koymuştur. Bu sorunun da eğitim sisteminin yeterince tanınmamasından kaynaklandığı ve çözmek için mesleki eğitim sisteminin çeşitli yollarla ailelere tanıtılması gerektiği belirtilmiştir.

Özkurt (2001), TML gelen öğrencilerin bu okullara bilinçsiz kayıt yaptırdıklarını ve rehberlik hizmetlerinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bu tez kapsamındaki bulgularda da öğrencilerin bilinçsiz ve isteksiz olarak bu okullara geldikleri ve bu sorunu gidermek için MEB'in öğrencileri bilinçlendirmesi

gerektiği ortaya çıkmıştır. Ainsworth (2001), muhasebe eğitimi programlarında farklı derslerin dengeli bir biçimde yer alması gerektiğinden söz etmektedir. Aksi halde öğrencilerde bilgi eksikliği oluşacak ve diğer alanlardan öğrenciler bu boşluğu doldurabileceklerdir. Burnett (2003) ile Lin vd. (2005) de muhasebe eğitimi programlarının disiplinler arası olması gerektiğinden söz etmekte ve öğrencileri eğitim sürecine aktif olarak katacak uygulamaların (vaka analizi, rol oynama, gerçek işletme örnekleri analizi gibi) öneminden söz etmektedir. Deppe ve diğerlerine göre (1991) de, muhasebe eğitim programlarında iletişim, karar alma ve liderlik gibi becerilerin geliştirilmesi esas alınmalı ve öğrenciler çok yönlü yetiştirilmelidirler. May, Widol ve Syvestre (1995) muhasebe eğitiminde öğrenmeyi öğrenmenin esas olduğunu, muhasebe mesleğinde gelişmelere ayak uydurulması ve ezberden kaçınılması gerektiğini belirtmektedirler.

5.3. Öneriler

1. Araştırma bulguları incelendiğinde muhasebe dersinde ülkeye ve piyasaya uygun ara eleman yetiştirme dışındaki kazanımların gerçekleştirilebilmesi için öğretmenlerin daha çok çaba harcamaları gerektiği önerilebilir. Özellikle yasa tüzükleri bilen ve bilgisayarlı muhasebe konusunda yetkin öğrenciler yetiştirmek önemlidir.
2. Muhasebe dersinin anlatımında kullanılan yöntem tekniklerin düz anlatım ve soru-cevapla sınırlı kaldığı görölmüştür. Derslerde, proje, ödev, bilgisayar destekli öğretim gibi yöntem tekniklerin kullanılması gerektiği söylenebilir.
3. Ölçme değerlendirme boyutunda özellikle muhasebe kayıtlarının raporlaştırılması ve sözlü sınavların yapılması gibi öneriler dikkate alınıp kullanılabilir.
4. Öğrencilerin ticaret meslek lisesinden mezun olduklarında iş bulabileceklerini düşünmeleri önemli bir sonuçtur. İlgi ve motivasyonlarının azalmaması için okul yönetimi ve öğretmenlere görev düştüğu söylenebilir.
5. Öğrencilerin kendi istekleriyle ticaret meslek liselerini seçtikleri görölmektedir. Buna karşın öğretmenlerin etkisi çok azdır. Öğretmenler kendi görev yaptıkları okullarda öğrenci niteliğini ve niceliğini artırabilmek için daha çok çaba harcamalıdır.

6. Öğrenciler öğrenim gördükleri okullarda aldıkları rehberlik hizmetlerini yeterli bulmamışlardır. Rehberlik hizmetlerinin değerlendirilip geliştirilmesi gerektiği söylenebilir.
7. Çalışmanın bulguları değerlendirildiğinde, öğrencilerin öğretmenlere ilişkin görüşlerinde en sorunlu konu ölçme-değerlendirme çalışmalarıdır. Bu bağlamda, muhasebe dersi öğretmenleri dersin sonunda öğrencilerin konuyu öğrenip öğrenmediklerini daha sık kontrol etmelidirler.
8. Öğretmenlerin muhasebe konusundaki yetersizlikleri hizmet içi eğitimlerle ortadan kaldırılabilir.
9. Öğrenciler arasındaki kültürel uyum sorunları için okul yönetimi ve PDR uzmanları işbirliğinde uyum etkinlikleri gerçekleştirilmelidir.
10. Muhasebe dersinde öğretilen konulara bakıldığında ön muhasebe elemanı yetiştirmekten çok üniversiteye hazırlamaya yönelik içeriğin tercih edildiği görülmektedir. Bu noktadan hareketle hem ön muhasebe elemanı yetiştirmek için dersler ve konular düzenlenmeli hem de daha ileri muhasebe bilgileri öğrenci düzeyine uygun olarak şekillendirilmelidir.
11. Temel ders araç gereci olarak ders kitaplarının bulunmadığı ve modüllerin kullanıldığı bulgusundan hareketle KKTC'ye uygun ders kitaplarının ve modüllerin kullanılması gerektiği önerilebilir.
12. Muhasebe eğitiminde ders süresinin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır; ancak daha verimli kullanılabilmesi için gerekli önlemler MEB, okul yönetimleri ve öğretmenler tarafından alınmalıdır.
13. Beceri eğitiminin daha iyi planlanması gerekmektedir. İşyeri bulma güçlükleri çözümlenmeli ve öğrencilerin daha verimli çalışabilmeleri sağlanmalıdır. Özellikle maaş ödeme sorununun çözümlenebilmesi gerekmektedir.
14. Meslek liselerinde özellikle ailelerin ilgisizliğinden ve öğrencilerin isteksiz olmalarından kaynaklanan sorunlar çözümlenmelidir.
15. Okullardaki araç-gereç eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir.

16. MEB'in mesleki teknik eğitimle ilgili yetersizliği ve eğitim programlarının nitelik sorunları aşılmalıdır.
17. Sınav sisteminden kaynaklanan sorunlar olduğu dikkate alındığında özellikle bu konuyla ilgili sorunu çözmeye yönelik çalışmalar yürütülmelidir.
18. Muhasebe eğitiminin önemi topluma kazandırılmalı ve muhasebeciler yasası ile ilgili çalışmalar hızlandırılmalıdır.
19. Öğrencilerin liseye yeniden başlama imkanları olsa ticaret meslek lisesini tekrar tercih etmekte kısmen kararsız oldukları görülmüştür. Bu durumun nedenleri araştırılmalı ve gereken önlemler alınmalıdır.
20. Beceri eğitiminde özel sektör dışındaki yerlerin de eğitim sürecine dahil edilmesi gerekmektedir.
21. Beceri eğitiminde ön muhasebe işlemlerini yaptıklarını belirten öğrenciler, görüşme yapılan öğretmenlerden farklı bir görüş ortaya koymuşlardır. Bu durumda beceri eğitimi veren yerlerin denetiminin yapılması ve oradaki öğrenme-öğretme sürecinin değerlendirilmesi gerekmektedir.
22. Beceri eğitiminde bazı sorunların olduğu görülmektedir. Özellikle beceri eğitimi yapılacak işyerlerinin ve usta öğreticilerin daha özenli seçilmeleri önerilebilir.
23. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısı okullarında genellikle veya her zaman problem olduğunu belirtmişlerdir. Bu sorunların neler olduğu irdelenmeli ve çözüm yolları planlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, P. (2001). Changes in accounting curricula: discussion and design. *Accounting Education*, 10(3), 279-297.
- Aksakaloğlu, H. (2013). *Ticaret Meslek Liselerinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Uygunluğu: Bursa İl Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Alkan, C., Doğan, H. (1991). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları*. Ankara.
- Altın, R. (2009). *Mesleki Eğitimde Yeni Eğilimler ve Modüler Sistem*. Mesut Yayıncılık.
- Arıkan, R. (1998). Ticaret ve Turizm Eğitiminin Türk Eğitimindeki Yeri ve Önemi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1.
- Arsıanoğlu, A. S. (2016). *Muhasebe Mesleği Eğitim Sürecinde Etik Algısının Oluşum Düzeyi Üzerine Görgül Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ay, M. (2011). Öğrencilerin Muhasebe Derslerinde Yaşadıkları Anlama Zorlukları ve Nedenleri Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 263-277.
- Aytekin, H. (1993). *K.K.T.C. Eğitim Sisteminde Yapısal Dönüşüm*. Lefkoşa.
- Bahadır, M. (2001). *Kıbrıs'ta Türkler*. İstanbul: Akdeniz Haber Ajansı Yayınları.
- Bay, M. M. (2010). *MEGEP Kapsamında Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimi Uygulamasında Karşılaşılan Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri: Ankara Örneği*. Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Behçet, H. (1969). *Kıbrıs Türk Marif Tarihi*. Lefkoşa: Halkın Sesi Yayınları.
- Bekci, V. (2009). *Mesleki ve Teknik Eğitim Gören Öğrencilerin Öğrenilmiş Güçlülük Düzeylerinin MEGEP'de alandal Seçimi ile İlişkisinin İncelenmesi (Şişli İlçesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Beratlı, N. (1993). *Kıbrıslı Türklerin Tarihi*. Lefkoşa: Galeri Kültür Yayınları.
- Burnett, S. (2003). The future of accounting education: A regional perspective. *Journal of Education of Business*, 78(3), 129-136.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Pegem Akademi.
- Ceyhan, E., Yiğit, B. (2003). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Anı yayıncılık, Ankara.
- Coşgun, N. (2013). *Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyonlarının ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine Bağlı Meslek Yüksek Okullarında Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Çakır, N. (2017). *Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Muhasebe Eğitiminin Türkiye Muhasebe Standartları ile Uyumsallaştırılması ve Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniveritesi, İstanbul.
- Çilenti, K. (1988). *Türkiye' de Mesleki Eğitim Sorunları*. Ankara.
- Daşdan, A. (2008). *Bilgi ve Eğitim Teknolojilerinde Yaşanan Gelişmelerin Muhasebe Eğitimine Etkisi: Türkiye Değerlendirmesi*. Ankara: Baskı Sıramat Ltd. Şti.
- Demirkan, Ş. (2001). "Muhasebe Eğitim Yöntemleri" . XX. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 52). Antalya: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi.
- Deppe, L. A., Sonderegger, E. O., Stice, J. D., Clark, D. C., & Streuling, G. F. (1991). Emerging competencies for the practice of accountancy. *Journal of Accounting Education*, 9 (2), 257-290.
- Dinç, E. (2008). Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Meslek Yüksek Okulu Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 93-94.
- Doğan, H., Hacıoğlu, F., Ulusoy, A. (1997). *Okul Sanayi İlişkileri*. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Doğan, H. (1999). *Cumhuriyet Döneminde Eğitim, Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünyü, Bugünü ve Yarını*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- DPT, 8. (Ankara 2001). 5 yıllık kalkınma planı. *Orta Öğretim; Genel Eğitim, Meslek Eğitimi, Teknik Eğitim, Özel İhtisas Komisyon Raporu* , 57.

- Durak, G. (2009). *Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresinde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi*. Edirne: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erden, M., Fidan, N. (1998). *Eğitime Giriş*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Ertem, S., Aklan, H. (2002). *İlköğretim İlk Kademesinde veri Toplama Analizi ve Konuların İşlenişi*. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Milli Eğitim Basım Evi, Ankara.
- Ertürk, S. (1991). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan Yayınları.
- Eşme, İ. (2007). *Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu ve Sorunları*. T.C Yükseköğretim Kurulu Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı (s. 23). Ankara: Basım Meteksan A.Ş.
- Feridun, H. (1974). *Kıbrıs Türk Eğitiminin Tarihçesi (1571-1974)*.
- Gazioğlu, A. (1997). *Kıbrıs Tarihi İngiliz Dönemi (1878-1960)*. Lefkoşa: Kıbrıs Araştırma ve Yayın Merkezi.
- Glesne, C. (2012). *Nitel Araştırmaya Giriş* (1. Baskı). (Ed: A.Ersoy ve P. Yalçınoglu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gökçen, G. (1998). Uygulamacıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri, Marmara Üniversitesi, *Muhasebe Araştırma ve Merkezi Muhasebe-Finansman Dergisi*, 9, Aralık, 1998, s: 43-50.
- Güler, G. (2003). *Meslek Lisesi Sonrası Üniversite Eğitimine Devam Eden Öğrencilerin Durumları*. Yüksek Lisans Bitirme Projesi, Girne Amerikan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Girne.
- Gürbüz, G. (Aralık 1998). Uygulamacıların Muhasebe Eğitiminden Beklentileri. *Muhasebe-Finansman Dergisi*, 9, Ankara .
- Hatunoğlu, Z. (2006). Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 30, s.191.
- Doğan, H., F. H. (1997). *Okul Sanayi İlişkileri*. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Sezgin, İ., Doğan, H. (1980). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Prensipleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

- İmamoğlu, M. (2010). *Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (23.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karıklı, M. (2016). *Ortaöğretim Kurumlarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğunun Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Kaya, N. M. (2006). Modüler Program Geliştirme. *1. Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Teknolojileri Kongresi Bildiri Kitabı*. Milli Eğitim Basımevi.
- Kepçeoğlu, M. (1986). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (2. baskı). Ankara: Toraman Matbaacılık.
- Kızılloluk, H. (2001). *Sınıf Ortamında Öğretmen Öğrenci İletişiminin Yatay ve Dikey Olmasının Öğrenme Üzerindeki Etkileri*. Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas.
- Koç, M. (2006). *KKTC' deki İşletmelerde Yapılan Mesleki Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Kuzgun, Y. (1984). Edwards kişisel tercih envanterinin Türkiye’de güvenilirlik ve geçerliği. *A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 17, Sayı 1-2, s.69-94.
- Lin, M.,Liu, J., & Xiang, X. (2005). Know ledgebase and skill development in accounting education: Evidence from China. *Journal of Accounting Education*, 23, 149-169.
- May, G. S., Vvindal, F.Y. V., Sylvestre, J. (1995). The need for change in accounting education: An educator survey. *Journal of Accounting Education*, 13(1), 21-43.
- Meb, (1994). *Mesleki ve Teknik Eğitim Konferansı Kitapçığı*, Atatürk Kültür Merkezi 22-27. Lefkoşa KKTC: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayını.
- MEYAP Tanıtım Dökümanı. (2005). *Lefkoşa: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayını..*

- Meb, (2006). Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği, *Tebliğler Dergisi*, Mart 2006/2582.
- Muğan, C. Ş., Akman, N. H. (2004). Muhasebe Eğitiminde Öğretim ve Öğrenim Yöntemleri İle Ders Başarısı Arasındaki İlişki; Pilot Çalışma. *XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s.19). Antalya: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü.
- Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, (2004). İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü, Antalya: 19–23 Mayıs 2004, s.19
- Mutlu, N., Kaya, G. (2006). *Modüler Program Geliştirme*, 1.Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Teknolojileri Kongresi Bildiri Kitabı, Milli Eğitim Basımevi.
- Nesim, A. (1987). *Batmayan Eğitim Güneşimiz*. Lefkoşa: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Okumuş, A. (2003). *Toplam Kalite Yönetiminin KKTC' de Mesleki Teknik Orta Öğretimde Uygulanabilirliği ve Bir Model Çalışması Sedat Simavi Lisesi Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öğretmen ve Öğrenci Sayılaması. (2005-2006) Lefkoşa: Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüğü Yayını.
- Öğretmenler Yasası Milli Eğitim Yasası Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yasası Tüzükler Yönetmelikler, Talimatnameler. (1999). Lefkoşa: K.T.O.E.S Yayınları.
- Önal, S. (1997). 3308 Sayılı Yasa Kapsamında İşletmelerde Yapılan Meslek Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Endüstri Meslek Lisesi Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özden, Y. (2005). *Eğitimde Yeni Değerler: Eğitimde Dönüşüm*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özkan, H. (2009). Bilgi Toplumu Eğitim Programları, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10.
- Özkurt, C. Y. (2001). *Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi ve Erzurum Ticaret Meslek Lisesinde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Özsoy, C. (2007). *Türkiye' de Mesleki ve Teknik Eğitimin İktisadi Kalkınmadaki Yeri ve Önemi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1780.
- Özyılmaz, Ö. (2009). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Sorunları ve Çözüm Arayışları* (4. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özyurt, S. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Sakarya: Değişim Yayınları, 1. Baskı.
- Peker, A. (1988). *Modern Yönetim Muhasebesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü Yayın no:53 Fatih Yayınevi Matbaası, 4. Baskı.
- Sevilengül, O. (2003). *Genel Muhasebe*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Seyyar, A. (2007). *İnsan ve Toplum Bilimleri Terimleri Ansiklopedik Sosyal Bilimler Sözlüğü*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Sezgin, C. A. (1991). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları*. Ankara.
- Sezgin, İ. (1996). *Ticaret Meslek Lisesi Mezunlarını İzleme Araştırması, MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Başkanlığı (Danışman)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Süer, A. Z. (2004). *Muhasebe Mesleğinde Enron Vak' ası ve Getirdikleri*. İstanbul: İSMMMO Yayınları, Mert Matbaacılık.
- Süer, H. M. (2007). *Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şencan, H. (2008). *Türkiye' de Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunlar- Öneriler*. İstanbul: MÜSAİD, Tavaslı Matbaacılık.
- Şengel, S. (2011). *Türkiye' de Muhasebe Meslek Elemanı Talebi Üzerine Bir Araştırma, Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Nisan 2011.
- Taşkın, E. (1993). *İşletme Yönetiminde Eğitim ve Geliştirme*. İstanbul: Der Yayınları.
- Tekin, H. (1996). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Yargı Yayınları, Dokuzuncu Basım.
- Tuncel, K. (2005). *Düşmana İnat Bir Gün Daha Yaşamak*. Lefkoşa: KTÖS Yayınları.

- Tunçalp, K., Coşkun, E. (2009). Şişli Teknik Okulları mı? Şişli Sanayi Bölgesi mi?”, *Mesleki Eğitim Üç Aylık Mesleki Teknik Eğitim Mesleki Yeterlilik ve Teknoloji Dergisi*, 1, s.53
- Varış, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler* (6. Baskı). Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Varış, F. (1991). Program Geliştirmeye Sistematiik Yaklaşım. *Eğitim Bilimlerinde Çağdaş Gelişmeler*, Eskişehir.
- Yalkın, Y. K. (2001). *Genel Muhasebe İlkeler Uygulamalar* (12. Baskı) Ankara: Turhan Kitapevi Yayınları,
- Yazgan, T. (1994). İnsan Gücü Eğitimi ve Prodüktivite-Ücret Münasabetleri. *İktisat Fakültesi Mecmuası B-3, C.1-4, İstanbul 1996*, s.68.
- Yazıcı, M. (2002). Muhasebe Tümlenimleri ve Örgütlenmesi. *MÜİİBF, Nihat Sayar Yayın Ve Yardım Vakfı Yayınları, Sayı no:439, İstanbul*.
- Yeşilyaprak, B. (2004). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri Gelişimsel Yaklaşım* (10. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, Y. (2011). *İşletmelerdeki Beceri Eğitimi Uygulamasının Muhasebe Eğitimine Katkısı ve Erzurum İl Genelindeki Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerinde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Zaif, F. (2004). Muhasebe Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar. *XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*. Antalya: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü, 19-23 Mayıs 2004, s.53-62.

ÇEVİRİMİÇİ KAYNAKÇA

- Çevrimiçi 1:<http://www.yerkoygazetesi.com/index.php/yerel-haberler/1163-ben-her-isi-yaparim-devri-kapandi.html> (22.12.2017).
- Çevrimiçi 2:members.fortunecity.com.
- Çevrimiçi 3: www.mebnet.net/doc. 2006:1.
- Çevrimiçi4:<http://www.ogretmenlerforumu.com/ozel-egitim-ogretmenleri/egitim-ortamlarinin-duzenlenmesi-t21594.0.html> 05.12.2017).
- Çevrimiçi 5:ttkb.meb.gov.tr/secmelek/sura/16_sura.pdf (17.11.2017).
- Çevrimiçi 6:<http://www.mwgp.mwb.gov.tr/mte-program-modul/> (25.12.2017).

EK-1

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
MESLEKİ TEKNİK ÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Sayı: MTÖ.0.00-13-17/1048

26 Nisan 2017

Sn. Aysel Özyıldırım
Yakın Doğu Üniversitesi,

İlgili yazınızda, müdürlüğümüze bağlı okullarda, öğretmen ve öğrencilere yönelik olarak “KKTC Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri ve Öğrenci Görüşleri” konulu anket uygulama istemiyle izin talebinde bulundunuz.

Talebinizle ilgili olarak Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü’nce yapılan incelemede, çalışmanın gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür.

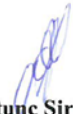
Ancak;

1. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve ailelerin; okul idarecilerinin gözetiminde, çalışmanın amacı ve uygulama süreci hakkında bilgilendirmesine dikkat edilmelidir. Bu bağlamda; uygulama için gerekli etik ilkeler, yazılı olarak kurum yöneticilerine ve katılımcılara iletilmelidir.

2. Çalışma uygulanmadan önce çalışmaya katılacakların yer aldığı okulların anket uygulaması yapılmadan önce okul müdürlükleri ile istişarede bulunup anketin ne zaman uygulanacağı birlikte saptanmalıdır.

3. Çalışmanın uygulandıktan sonra da sonuçlarını Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü’ne de ulaştırılması gerekmektedir.

Bilgi edinmenizi ve gereğini saygı ile rica ederim.

Aytunç Şirket
Müdür

GH/ZL

Tel (90) (392) 228 22 57
Fax (90) (392) 227 87 27
E-Mail meb@mebnet.net

Lefkoşa-KIBRIS

Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu

Araştırma Sorusu:

“Mesleki-teknik liselerde görevli öğretmenlerin muhasebe eğitime ilişkin görüşleri nedir?”

Cinsiyet:

Kıdem:

Yaş:

Okul:

Görüşme tarihi-saati:

Görüşme yeri:

Merhaba, benim adım Aysel Özyıldırım. Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsüne bağlı Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim dalında yüksek lisans öğrencisiyim. KKTC’de muhasebe eğitime yönelik bir yüksek lisans çalışması yapıyorum. Yüksek lisans tez çalışmam gereği ada genelindeki mesleki teknik lise öğretmenleri ile görüşmeler yapmak istiyorum. Bu görüşmelerde amacım, konuyla ilgili öğretmenlerin görüşlerini ortaya çıkarmak ve yorumlamaktır. Bu görüşmelerde ortaya çıkacak bulguların KKTC’de mesleki eğitime ve özelde de muhasebe eğitime katkı sağlayacağını umuyorum. Bu nedenle görüşlerinizi öğrenmek istiyorum.

Bana görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizli tutulacaktır. Bu bilgileri araştırmacının dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, görüştüğüm bireylerin isimleri ve çalıştıkları okullar tezde kesinlikle yansıtılmayacaktır. Başlamadan önce, söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı? Görüşmeyi izin vererseniz kaydetmek istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı? Görüşmenin yaklaşık 30 dakika süreceğini tahmin ediyorum. İzninizle sorulara başlamak istiyorum.

1. Sizce, muhasebe dersinde öğrencilere kazandırılması gereken **hedefler** neler olmalıdır?
2. Muhasebe dersinde öğretilmesi gereken en önemli **konular** (yani dersin içeriği) neler olmalıdır?
3. Bana bir dersinizi kısaca anlatabilir misiniz? Hangi öğretim yöntemlerini kullanırsınız, ne gibi etkinlikler yürütürsünüz?
4. Dersinizde kullandığınız **kitabın kalitesini** nasıl buluyorsunuz? Kitap dışında derslerinizde başka hangi **arac-gereç ve materyalleri** kullanırsınız?
5. Sizce, **haftalık ders saati** olarak muhasebe dersinin sayısı/süresi yeterli midir? Haftada kaç saat olmalıdır?
6. Muhasebe dersinin **sınavları** nasıl olur? Ne tür soruları tercih edersiniz?
7. Öğrencilerin **staj sürecini** değerlendirir misiniz? Kurumların yaklaşımını, öğrencilerin tutumlarını, kendi duygu-düşüncelerinizi ve okul yönetiminin durumu hakkında neler söyleyebilirsiniz?
8. Genel olarak meslek liselerinde yürütülen muhasebe dersleri ile ilgili sizce ne gibi **sorunlar** yaşanmaktadır?MEB, okul yönetimleri, öğretmenler, öğrenciler, ailelerden kaynaklanan ne gibi sorunlar vardır?
9. Muhasebe eğitimiyle ilgili **sorunları çözmek** için sizce neler yapılabilir?

EK**ARAŞTIRMADA KULLANILAN ANKET**

Değerli Öğrencimiz,

“Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi” konulu bir araştırma yapmaktayım. Ankette belirtilen sorulara vereceğiniz cevaplar, araştırmada elde edilecek sonuçlar açısından büyük önem taşımaktadır.

Ankete adınızı yazmayınız. Araştırmaya vereceğiniz cevaplar bilimsel araştırma ve değerlendirmeler dışında kesinlikle kullanılmayacaktır. Lütfen cevapsız soru bırakmayınız. İlgi ve alâkanızdan dolayı teşekkür ederim.

Aysel ÖZYILDIRIM

1. Cinsiyetiniz?

( ) Erkek

( ) Kız

2. Aileniz kaç kişiden oluşuyor?

( ) 2–3

( ) 4–5

( ) 6 ve üstü

3. Ailenizin aylık net gelir durumu nedir?

( ) 800 TL’den az

( ) 801 – 1 200 TL arası

( ) 1 201 – 1 500 TL arası

( ) 1 501 TL’den fazla

4. Babanızın mesleği nedir?

( ) İşçi

( ) Memur

( ) İşveren

( ) Çalışmıyor (işsiz)

5. Babanızın öğrenim durumu nedir?

- ☐ İlkokul
- ☐ Ortaokul
- ☐ Lise
- ☐ Üniversite
- ☐ Okur-yazar değil

6. Annenizin mesleği nedir?

- ☐ İşçi
- ☐ Memur
- ☐ İşveren
- ☐ Çalışmıyor (işsiz)

7. Annenizin öğrenim durumu nedir?

- ☐ İlkokul
- ☐ Ortaokul
- ☐ Lise
- ☐ Üniversite
- ☐ Okur-yazar değil

8. Ticaret Meslek Lisesini kimlerden etkilenerek seçtiniz?

- ☐ Ailem
- ☐ Kendi isteğim ile
- ☐ Arkadaşımdan etkilendim
- ☐ Öğretmenlerimin yönlendirmesi ile
- ☐ Diğer (Lütfen belirtiniz) .....

9. Ticaret Meslek Lisesi'ni seçmenizin nedeni nedir?

- ☐ Çevremdeki kişilerin Ticaret meslek Lisesi'ne gitmemi istemesi
- ☐ Okulu bitirdiğimde rahat iş bulabileceğim için
- ☐ Bu okulu bitirip üniversiteye devam etmek için
- ☐ Diğer (Lütfen belirtiniz) .....

10. Sınıfınızın büyüklüğü öğrenci sayısına göre nasıldır?

- ☐ Yeterli
- ☐ Kısmen yeterli
- ☐ Yetersiz

11. Ders araç ve gereçlerini (ders kitabı, modül, defter, kalem, silgi, ...vb) tam olarak derse getiriyor musun?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

12. Alan, dal ve beceri eğitim gördüğünüz işletmelerin seçiminde aldığınız rehberlik hizmetleri yeterli midir?

- ☐ Yeterli
- ☐ Kısmen Yeterli
- ☐ Yetersiz

13. Okulunuzda eğitimi aldığınız muhasebe derslerinin ders saatlerini yeterli buluyor musunuz?

- ☐ Yeterli
- ☐ Kısmen Yeterli
- ☐ Yetersiz

14. Okulunuzun muhasebe araç ve gereçleri (modül, basılı evrak, bilgisayar donanımı, ... vb) muhasebe eğitimi karşılamaya yeterli midir?

- ☐ Yeterli
- ☐ Kısmen Yeterli
- ☐ Yetersiz

15. Muhasebe ders kitaplarındaki (Modüller) bilgilerin sizlere faydası ne ölçüdedir?

- ☐ Yeterli
- ☐ Kısmen yeterli
- ☐ Yetersiz

16. Muhasebe ders kitaplarındaki (modüllerdeki) bilgilerin seviyenize uygunluğu nedir? ( ) Fazla

( ) Seviyemize uygun

( ) Yetersiz

17. Programlarda yer alan meslek derslerinin sayıca yeterlik durumu nedir?

( ) Sayıca fazladır, azaltılmalı

( ) Sayıca yeterlidir

( ) Sayıca azdır, artırılmalıdır

( ) Bazı dersler birleştirilmelidir

( ) Bazı dersler değiştirilmeli

18. Okulunuzda aldığınız muhasebe eğitimi sonucu kendinizi muhasebe işlemleri (Belge düzenleme, defterlere kayıt... vb) yapabilecek seviyede görüyor musunuz?

( ) Evet

( ) Kısmen

( ) Hayır

19. Muhasebe dersleri işlenirken aşağıdaki yöntemlerden hangisi ne sıklıkla kullanılıyor?

Her zaman Bazen Hiçbir zaman

a) Anlatım ( ) ( ) ( )

b) Anlatım - Soru - Cevap - Problem Çözme ( ) ( ) ( )

c) Anlatım – Uygulama (Defter ve belgeler üzerinde) ( ) ( ) ( )

20. Bilgisayarlı Muhasebe dersleri işlenirken aşağıdaki yöntemlerden hangisi ne sıklıkla kullanılıyor? Her zaman Bazen Hiçbir zaman

a) Anlatım ( ) ( ) ( )

b) Anlatım-Soru-Cevap ( ) ( ) ( )

c) Anlatım-Soru-Cevap, Laboratuar Uygulaması ( ) ( ) ( )

21. Muhasebe Öğretmenleriniz derse girerken ve ders esnasında;

Her zaman   Bazen   Hiçbir
zaman

- a) Ders araç ve gereçleri yanındadır. ( ) ( ) ( )
- b) Konuya hazırlanarak gelir. ( ) ( ) ( )
- c) İşlenecek konunun mesleki hayattaki önemini belirtir ( ) ( ) ( )
- d) Önemli konulara yeterince zaman ayırır. ( ) ( ) ( )
- e) Öğrencilere soru sorarak derse katılımlarını sağlar. ( ) ( ) ( )
- f) Önceki konularla bağlantı kurarak yeni konuya giriş yapar. ( ) ( ) ( )
- g) Dersin sonunda öğrencilerin konuyu öğrenip öğrenmediğini kontrol eder ( ) ( ) ( )
- h) Konunun özelliğine göre gerekli ticari belgeler üzerinde uygulama yaptırır. ( ) ( ) ( )
- ı) Sabırlı ve anlayışlıdır. ( ) ( ) ( )
- j) Muhasebe işlemlerindeki güncel değişiklikler ile ilgili bilgi verir ( ) ( ) ( )

22. Sayısal dersleri (Muhasebe, matematik, ...vb) anlama ve yapabilme yeterliğiniz nedir?

- ( ) Yeterli
- ( ) Kısmen Yeterli
- ( ) Yeterli değil

23. Liseye yeniden başlama imkânınız olsaydı Ticaret Meslek Lisesini tercih eder miydiniz?

- ( ) Evet
- ( ) Hayır

24. Muhasebe derslerini seviyor musunuz?

- ( ) Evet
- ( ) Hayır (Lütfen nedenini belirtiniz) .....

25. Yüksek öğrenimde hangi alanda eğitim almayı düşünüyorsunuz?

- ☐ Yüksek öğrenim yapmak istemiyorum
- ☐ Muhasebe
- ☐ Diğer

26. Beceri Eğitimi yaptığınız işyerinin türü nedir?

- ☐ Özel Sektör (Muhasebe bürosu hariç)
- ☐ Kamu sektörü
- ☐ Muhasebe bürosu

27. Beceri Eğitimi yaptığınız işyerini ne şekilde buldunuz?

- ☐ Okul aracılığı ile
- ☐ Kendim araştırarak
- ☐ Arkadaşlarım aracılığı ile
- ☐ Ailem
- ☐ Diğer (Lütfen belirtiniz) .....

28. Okulda aldığınız mesleki eğitimin beceri eğitimine hazırlamadaki yeterliliği nedir?

- ☐ Yeterli
- ☐ Kısmen Yeterli
- ☐ Yeterli değil

29. Beceri eğitimi aldığınız işyerinin meslekte yetişmeniz açısından yeterliği nedir?

- ☐ Yeterli
- ☐ Kısmen Yeterli
- ☐ Yeterli değil

30. Koordinatör öğretmenlerinizin, beceri eğitiminiz ile ilgili olarak okulda ve işyerinde sizinle ilgilenme yeterliği nedir?

- ☐ Yeteri
- ☐ Kısmen Yeterli
- ☐ Yeterli Değil

31. Beceri eğitimi sırasında hangi işleri yapıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- ☐ Ön muhasebe işlemleri (belge düzenleme)
- ☐ Ticari defterlere kayıt
- ☐ İşyerinin dışında yapılması gereken işlemler
- ☐ Diğer (Lütfen belirtiniz)

32. Beceri eğitimi gördüğünüz işyerindeki usta öğreticinin bilgi ve becerisinin, size muhasebe eğitimi verebilme yeterliliği nedir?

- ☐ Yeterli
- ☐ Kısmen Yeterli
- ☐ Yeterli değil

33. Mesleki eğitimin bu şekliyle (2 gün okul, 3 gün işletmelerde beceri eğitimi) devam etmesi, okul ve mesleki eğitim açısından problem oluyor mu?

- ☐ Problem olmuyor
- ☐ Genellikle problem oluyor
- ☐ Her zaman problem oluyor

34. Okuldaki derslerin ve beceri eğitiminin daha verimli olması için mesleki eğitim (beceri eğitimi) nasıl olmalıdır?

- ☐ Bu şekliyle devam etmelidir. (2 gün okul, 3 gün işletmelerde beceri eğitimi)
- ☐ Son sınıf (4.sınıf), tamamen beceri eğitimine ayrılmalıdır.
- ☐ Diğer zamanlarda işletmelerde beceri eğitimi yapılmalıdır. (Lütfen belirtiniz)

.....

35. Beceri eğitimi yaptığınız işyerinde, mesleki bilgi ve becerinizdeki değişiklik nasıldır?

- ☐ Yeteri kadar artmıştır
- ☐ Kısmen artmıştır
- ☐ Hiç artış olmamıştır

36. İşletmelerde yapılan beceri eğitiminin eğitim açısından karşılaşılan sorunları nelerdir? Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

- ( ) Gereken beceri eğitimi kazandırılmıyor
 ( ) Beceri eğitimi yapılan yerlerde usta öğretici eksikliği var
 ( ) Beceri eğitimi formalitede kalıyor
 ( ) Diğer (Lütfen Belirtiniz) .....

37. Muhasebe eğitiminde karşılaşılan sorunlar ile ilgili görüş ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz.

.....

...

MESLEK LİSELERİ MUHASEBE FİNANSMAN PAZARLAMA ALANI (FİNANSMAN-BANKACILIK VE SİGORTACILIK DALLARI) 2016-2017 ÖĞRETİM YILI HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	X. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	XII. SINIF
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI/	-	3	2	-
	KIBRIS TÜRK EDEBİYATI	2	-	-	-
	TARİH	-	2	-	-
	KIBRIS TÜRK TARİHİ	2	-	-	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COĞRAFYA	-	2	-	-
	KIBRIS COĞRAFYASI	2	-	-	-
	MATEMATİK	4	3	-	-
	FELSEFE	-	-	-	2
	İNGİLİZCE	4	4	4	4
	BEDEN EĞİTİMİ SAĞLIK VE SPOR	2	2	2	-
	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ	2	-	-	-
	TOPLAM	20	18	12	8
ORTAK ALAN DERSLERİ	MESLEKİ GELİŞİM	2	-	-	-
	BİLGİSAYARDA KLAVYE KULLANIMI	2	2	-	-
	BİLGİSAYARDA OFİS PROGRAMLARI	2	2	-	-
	MUHASEBE	4	4	3	-
	MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ	-	2	-	-
	MESLEKİ MATEMATİK	2	2	-	-
	ÇALIŞMA HAYATI HUKUKU	-	2	-	-
	STOK KONTROL/ TÜKETİCİ HAKLARI	2	-	-	-
DAL DERSLERİ	ÇALIŞMA HAYATI	-	-	2	-
	SERMAYE PİYASASI	-	-	2	-
	EMLAK HİZMETLERİ	-	2	-	-
	İSTATİSTİK	-	-	-	2
	İŞLETME YÖNETİMİ	-	-	2	-
	HASAR	-	-	2	-
	CAN VE MAL SİGORTALARI	-	-	2	-
	DIŞ TİCARET İŞLEMLERİ VE MUHASEBESİ	-	-	4	-
	BİLGİSAYARLI MUHASEBE	-	-	4	-
	İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ	-	-	-	14
	BANKA İŞLEMLERİ	-	-	-	-
	FİNANSAL YATIRIM VE MUHASEBE	-	-	-	3
	ALAN/DAL MODÜLLERİ TOPLAMI	14	16	22	26
SEÇMELİ MODÜLLER	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ (1)	BİLGİSAYARDA OFİS UYGULAMALARI (2)			
	BİLGİ KURAMI (1)	MESLEKİ YABANCI DİL (2)			
	DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	MESLEKİ MATEMATİK (2)			
	MÜZİK (2)	SİGORTACILIKTA RİSK(2)			
	BEDEN EĞİTİMİ (2)	ECDL(2)			
	MATEMATİK (1) (2)	GİRİŞİMCİLİK (2)			
	FİZİK (2)	PSİKOLOJİ(1)			
	KİMYA (2)	GEOMETRİ (2)			

	COĞRAFYA (1) (2)	DRAMA UYGULAMARI (2)			
	TANITIM VE YÖNLENDİRME (2)	MALİYE(2)			
	SERMAYE PİYASASI KAYITLARI (2)	İŞLETME BİLGİSİ (2)			
	BİYOLJİ VE SAĞLIK BİLGİSİ (1)(2)	TARİH (1) (2)			
	BİLGİSAYARLI MUHASEBE(2)	EDEBİYAT (1) (2)			
	SEÇMELİ DERSLER TOPLAMI	4	4	4	4
	GENEL TOPLAM	38	38	38	38
	REHBERLİK	1	1	1	1

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Aysel ÖZYILDIRIM
Doğum Yeri	Lefkoşa , KKTC
Doğum Tarihi:	15/02 / 1977
Medeni Durumu	Evli
Öğrenim Durumu	
Derece	Okulun Adı
İlköğretim	Serdarlı İlkokulu, Gazimağusa, KKTC
Orta Öğretim	ŞHT. Zeka Çorba Ortaokulu, Gönendere, KKTC
Lise	Lefkoşa Türk Lisesi, Lefkoşa, KKTC
Lisans	Anadolu Üniversitesi, İşletme Fakültesi İşletme Bölümü, Eskişehir, Türkiye
Yüksek Lisans	Yakın Doğu Üniversitesi, Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programı, Lefkoşa, KKTC Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programı ve Öğretimi, Lefkoşa, KKTC
İletişim	
Tel:	0542 888 80 84
Adres:	ŞHT.SüleymanMehmetali Cad. No:2 Taşkent/ Girne